GENERATIONSSKIFTE AF LANDBRUG

Succession in agriculture

cand. merc. aud., Aalborg Universitet

Kandidatspeciale udarbejdet af:
Jakob Hove – 20147549

Afleveret den: 31. maj 2020
Antal anslag: 217.855 (91 sider)

Vejleder:
Erik Werlauff, professor, dr.jur., advokat

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Forord

Denne afhandling er udarbejdet som en kandidatafhandling på cand.merc.aud.-uddannelsen ved Institut for Økonomi og Ledelse ved Aalborg Universitet. Afhandlingen er udarbejdet i perioden fra medio januar til maj 2020.

Jeg har i forbindelse med mit daglige arbejde som revisor i Skive og Thy, gentagne gange stødt på udfordringer i forbindelse med rådgivning omkring generationsskifte – og særligt generationsskifte og strukturovervejelser ved landbrugsvirksomheder. Afhandlingen er derfor udarbejdet på baggrund af min fascination af landbrugsbranchen generelt, men også netop denne problemstilling omkring *det optimale* generationsskifte.

Samtidigt er temaet omkring etisk skatterådgivning og skatteplanlægning aktuelt som aldrig før, hvilket dog har bragt mistillid til skatterådgivningen grundet de mange sager om skattely og systematisk skatteunddragelse. Skatterådgivning må aldrig blive opfattet som en fordækt og lyssky disciplin, men i stedet som en etisk, gennemsigtig og samfundsansvarlig profession, hvor alle relevante dispositioner tåler dagens lys.

Formålet med afhandlingen er således, at opnå yderligere viden på området omkring generationsskifte og ejerstruktur af landbrugsvirksomheder.

Jeg vil gerne rette en stor tak til min vejleder professor, dr.jur., advokat Erik Werlauff, som har vist stor interesse for afhandlingens problemstilling og stillet sig til rådighed for tvivlsspørgsmål.

Der er taget hensyn til materiale fremkommet til og med april 2020.

Hermed ønskes læseren en behagelig læsning og en god fornøjelse.

Thisted, maj 2020.

Jakob L. Hove

Tro og love-erklæring

Det erklæres herved tro og love på at undertegnede egenhændigt og selvstændigt har udformet dette speciale. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og specielle eller væsentlige dele af dette har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Thisted, maj 2020.

Jakob L. Hove

Abstract

The agricultural sector in Denmark is currently going through a historic period of upheaval. There are several indicators of this. For example, several farms are financially challenged with large debts and low earnings. Moreover, some are still struggling with loss of equity due to the financial crisis in 2008. Add to this fluctuating commodity prices and the dry summer experienced recently.

At the same time, Danish farmers are growing still older, the average age being 57 at 1 June 2017 compared to 52 in 1997. Coupled with this, one in three farmers has turned 65. The combination of all these factors has created an increasing need for succession processes in the sector. It does, however, appear difficult to see from a financing perspective how the ownership of the largest farms can be changed in order to establish new owner farms.

Therefore, the approach to operating and organising farms should be rethought. In 2016, 86 per cent of all Danish farms were owned through a personally owned business, whereas only 4 per cent of all Danish farms had a corporate form of organisation. This contrasts strongly with businesses in general as only 30 per cent of all businesses are personally owned, the percentage being even lower if we look a large businesses.

Historically, there have also been several breaks with the idea that farms should only be operated as owner-managed businesses. Especially the amendments to the Danish Agricultural Act taking effect in 2010 (L39) and 2015 (L37), respectively, paved the way for organising Danish farms in new forms. At the same time, the amendments also provided the option of selling farms and farm land to external investors, including foundations and private individuals from Denmark and abroad.

This thesis thus has two overall purposes; one, being the main purpose of the thesis, is to analyse and discuss the best approach to succession planning for a farm. This issue does indeed pinpoint the prevailing problem of the sector, with more than half of Danish farm having to embark on a succession process within the next ten years. The other purpose of the thesis is to question whether the vast majority of farms have the most appropriate corporate form of organisation and to identify potential alternatives.

There is no doubt that a succession process in the agricultural sector can be a challenging task. We do not see many other industries where a young and newly qualified entrepreneur is asked to finance a DKK 30-40 million business. It is therefore essential, also from an advisory perspective, that the young farmer is well equipped for managing the business so as to achieve a reasonable return.

In that respect, the ownership structure may also be an important factor – in connection with the succession process, but also in general terms. This thesis will therefore seek to clarify how the various restructuring tools of the Merger Tax Directive may facilitate the process. A corporate form and ownership structure with the activity placed in several different entities allow the farmer to focus on managing operations while providing better hedging options and a more flexible sale.

Restructuring is inherent to a succession process, whether the starting point is a business operated personally or in corporate form. As auditors and advisers to the family concerned, we play a leading role in the succession process. With a large number of restructuring models in the tool box, it is important to tread carefully in order to advise the individual client correctly. The area of and relating to succession is incredibly large and complex, and there will always be different individual needs for the family's advisers to take into account and keep in mind when advising the family.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning 7
1.1 Problemstilling 8
1.2 Problemformulering 9
1.3 Emnevalg og afgrænsning 10
1.4 Metode og retskilder 12

2. Planlægning af generationsskiftet 14
2.1 Generelt om generationsskifte og omstruktureringer 15
2.1.1 Omstrukturering af den personlige virksomhed 15
2.1.2 Omstrukturering af et kapitalselskab 16
2.2 Skattemæssig succession i levende live 19
2.2.1 Den successionsberettigede personkreds 20
2.2.2 Successionsoverdragelse af det personligdrevne landbrug 21
2.2.3 Successionsoverdragelse af landbrug drevet i selskabsform 28
2.3 Skattemæssig succession i et dødsbo 31
2.3.1 Den successionsberettigede personkreds i et dødsbo 31
2.3.2 Boafgift ved generationsskifte ved død 33
2.3.3 Passivpost ved generationsskifte ved død 34
2.3.4 Begrænsning af arv 35
2.4 Skattemæssig succession – inter vivos eller mortis causa? 36
2.4.1 Generelle betragtninger 36
2.4.2 Passivposten inter vivos eller mortis causa 37
2.5 Hvornår vælges overdragelse med succession? 37
2.5.1 Er kildeskattelovens § 33 D stadig relevant? 38
2.5.2 Hvad er billigst – succession i selskab eller personlig regi? 40

3. Mulighed for placering af landbrug i selskabsform 41
3.1 Kravet om bestemmende indflydelse 41
3.2 Kravet om bopælspligt 42
3.3 Valg af virksomhedsform 42
3.4 Hvad taler for at drive et landbrug i selskabsform frem for i personlig regi? 43
3.4.1 Hæftelsen 43
3.4.2 Behandling af underskud 43
3.4.3 Tab på fordringer 44
3.4.4 Beskatning af stuehuset 46
3.4.5 Tinglysningsafgift 47
3.4.6 Afhændelse af landbruget 47
3.5 Landbrug i personligt regi kontra selskabsform? 49

4. Omdannelse af personlig ejet landbrug til et landbrugsselskab 51
4.1 Betingelser for en skattefri virksomhedsomdannelse 52
4.1.1 Krav til landmanden 52
4.1.2 Krav til landbruget 53
4.1.3 Krav til omdannelsesvederlaget 54
4.1.4 Krav til det modtagende selskab 54
4.1.5 Krav ved omdannelse af interessentskaber 55
4.1.6 Frist for omdannelsen samt indsendelse af dokumenter 55
4.2 Udvalgte problemstillinger ved en skattefri virksomhedsomdannelse 56
4.2.1 Anskaffelsessum for vederlagsaktierne 56
4.2.2 Konto for opsparet overskud 56
4.2.3 Omdannelse af et interessentskab 57
4.2.4 Omdannelse af et dødsbo 59
4.3 Værdiansættelse af landbrugets aktiver og passiver 60
4.3.1 Goodwill i landbruget 60
4.3.2 Fast ejendom 61
4.3.3 Besætning 62
4.4 Hvornår vælges en skattefri virksomhedsomdannelse? 63

5. Landbrugsholdingselskab 64
5.1 Betingelser for en skattefri aktieombytning 65
5.1.1 Krav til flertal af stemmerne 65
5.1.2 Øvrige forhold 65
5.2 Skattefri aktieombytning med tilladelse 66
5.3 Skattefri aktieombytning uden tilladelse 67
5.4 Valg af enten skattefri aktieombytning med eller uden tilladelse 68

6. Landbruget struktureret i flere grene 69
6.1 Spaltning 69
6.2 Betingelser for en skattefri spaltning 70
6.2.1 Skattefri spaltning med tilladelse 71
6.2.2 Skattefri spaltning uden tilladelse 72
6.3 Hvorfor skal landbruget struktureres i flere grene? 73

7. Finansieringsmæssige overvejelser 74
7.1 Hensynet til familien 74
7.2 Hensynet til landbruget 75
7.3 Sælgerfinansiering ved gældsbrev 75
7.4 Sælgerfinansiering ved gave 75
7.5 Driftsfinansiering ved A/B-modellen 76
7.6 Selvfinansiering 76
7.7 Sælgerpantebreve 77

8. Sammenfatning og konklusion 78
8.1 Perspektivering 81

Forkortelser 83
Litteraturliste 84

Bilag 89
Bilag I – Præsentation af case 89
Bilag II – Et eksempel på en virksomhedsomdannelse 91
Bilag III – Tjekliste og frister ved en virksomhedsomdannelse 100
Bilag IV – Et eksempel på en skattefri spaltning 102
Bilag V – Tjekliste og frister ved en skattefri spaltning 104
Bilag VI – Et eksempel på en skattefri aktieombytning 105
Bilag VII – Tjekliste og frister ved en skattefri aktieombytning 107
Bilag VIII – Årsregnskab til brug for case-eksempel 108

1. Indledning

De danske landmænd bliver ældre og ældre viser ny statistik fra Danmarks Statistik. Tendensen er dog ikke ny, da udviklingen har været konstant siden vi gik ind i det 21-århundrede. Faktisk har andelen af unge landmænd under 40 år holdt sig på et historisk lavt niveau på omkring 6-7 % af alle landmænd, mod 23 % for ca. tyve år siden. Gennemsnitsalderen for en dansk landmand er pr. 1 juni 2017 57 år mod 52 år i 1997[1].

Figur 1 - Udarbejdet af Danmarks Statistik 1. juni 2017

Danmarks Statistik peger på, at årsagen til dette kan være de store kapitalkrav der følger med i at drive et landbrug. Danmarks Statistik viser også, at der er større afgang end tilgang til landbrugserhvervet, fordi bedrifterne bliver færre men større. Statistikken viser endvidere, at de yngre landmænd er kendetegnet ved at have betydeligt større bedrifter end deres ældre kolleger, nemlig 117 ha i gennemsnit mod 76 ha for bedrifter generelt, og de besidder tilsammen 10 pct. af Danmarks landbrugsareal[2].

Udviklingen betyder – alt andet lige – at drøftelserne omkring generationsskifte i landbruget er aktuelle som aldrig før. En undersøgelse fra SEGES, som er en del af Landbrug & Fødevarer, peger på, at indenfor de næste 10 år skal næsten halvdelen af de danske landbrug enten handles eller generationsskiftes. En af årsagerne til dette er, som ovenstående viser, at gennemsnitsalderen på landmanden er 57 år, men også at der i perioden med finanskrisen skete en hård opbremsning i generationsskiftet grundet de hårde lånebetingelser[3].

Oven i al denne statistik fra landbrugsbranchen er der også sket markante ændringer indenfor lovgivningen omkring generationsskifte generelt. I 2017 forsøgte den daværende borgerlige regering at lempe beskatningen ved generationsskifte af familieejede virksomheder ved at sænke bo- og gaveafgiften løbende fra 15% til 5% ved overdragelse af erhvervsvirksomheder[4]. To år, og en ny regering, efter tilbagerulles denne lempelse, således at bo- og gaveafgiften igen er 15% ved overdragelse af erhvervsvirksomheder[5]. Reglerne omkring beskatning af generationsskifte har igennem de senere år været udsat for flere stramninger, herunder fjernelse af muligheden for at anvende formueskattekursen, samt de såkaldte "pengetanksregler".

Disse forhold kombineret gør det naturligvis essentielt at få tilrettelagt landbrugets generationsskifte på en ordentlig måde – og ikke mindst i rette tid.

[1] Danmarks Statistik, Kun få unge landmænd i Danmark, maj. 2018
[2] Danmarks Statistik, Kun få unge landmænd i Danmark, maj. 2018
[3] SEGES, Overvejelser ved ejer- og generationsskifte, Rene Moody Nielsen
[4] L 76 Forslag til lov om ændring af boafgiftsloven og skatteforvaltningsloven
[5] L 76 Forslag til lov om ændring af boafgiftsloven og skatteforvaltningsloven

Landbruget har igennem de senere år, også oplevet ændringer i reglerne omkring generationsskifte, hvor der med landbrugsloven fra både 2010 og igen i 2015 blev lempet på reglerne omkring selskabers erhvervelse af landbrug[6]. Før dette var der en række særregler omkring ejerskab af en landbrugsejendom igennem et selskab. Lempelserne af landbrugsloven har derfor åbnet op for flere muligheder for landmanden når vedkommende skal omstrukturere sin virksomhed.

Tal fra Danmarks Statistik viser dog, at ejerskabet i landbruget stadig er domineret af de personlig ejede virksomheder. I 2016 blev således 86% af alle landbrug ejet igennem en personlig ejet virksomhed. Kun 4% af alle landbrug var i 2016 i selskabsform[7].

1.1 Problemstilling

Af ovenstående statistik fremgår det tydeligt, at landbruget står overfor en udfordring med hensyn til de kommende generationsskifter. Forholdet omkring at hver tredje landmand er 65 år[8], kombineret med forhøjelse af bo- og gaveafgiften gør, at både landmanden samt dennes rådgiver skal have fokus på, hvorledes generationsskiftet bliver tilrettelagt bedst muligt.

Landbruget er generelt præget af store investeringer samt tilhørende store kapitalkrav, hvorfor der som regel også er tale om store latente skattebyrder i generationsskiftet. Det er derfor essentielt at generationsskiftet i netop landbruget planlægges og overvejes i god tid, således at generationsskiftet kan foretages bedst muligt.

Min baggrund som revisor i Thy gør, at dette emne er ekstra interessant, da jeg til daglig arbejder med rådgivning af landbrug, hvorfor problemstillingen kommer ekstra tæt ind på livet. Denne afhandling vil derfor omhandle problemstillingen omkring generationsskifte i landbruget, samt tjene til inspiration ved generationsskifte i virksomheder generelt. Lovændringen[9] har medført at generationsskiftet – som udgangspunkt – vil blive dyrere, men hvad lovændringen herudover reelt betyder for landbrugsvirksomheder (og virksomheder generelt), kan umiddelbart være svær at gennemskue.

Denne afhandling vil derfor primært behandle overdragelsen fra senior til junior, og i andre tilfælde overdragelse til 3. mand, samt uddybe de forskellige faser af landbrugsvirksomhedens generationsskifte. Herudover er formålet med afhandlingen at redegøre for, hvilke overordnede muligheder landmanden har med hensyn til ejerskab af landbrug herunder hvorledes landmanden kan disponere i forhold til særreglerne i landbrugsloven.

Omstruktureringer er en naturlig del af et generationsskifte, hvad enten udgangspunktet er en virksomhed drevet i personlig regi eller som et kapitalselskab. Som landmandens rådgiver har man som revisor en hovedrolle i det foranstående generationsskifte. Det optimale generationsskifte varierer fra sag til sag, og det er derfor naturligvis ikke muligt at give den eneste *korrekte* opskrift på et generationsskifte. Hvad der er optimalt hos den ene familie, kan være uholdbart hos den anden. Der er dog flere aspekter, der altid bør overvejes i langt de fleste generationsskifter. Hvad der er relevant at inddrage, må alt andet lige bero på en konkret vurdering i den enkelte situation.

Overvejelserne om et foranstående generationsskifte kommer som oftest fra senior i et generationsskifte, men det må også være rådgivernes rolle, at analysere om tiden er moden til at bringe tankerne hen på emnet, således at tanker og planlægning igangsættes, når det er hensigtsmæssigt for den pågældende virksomhed. Min intention med denne afhandling er, at belyse reglerne og de overvejelser et generationsskifte i en landbrugsvirksomhed alt andet lige må give anledning til.

[6] Landbrugsstyrelsen – Vejledning til landbrugsloven
[7] Danmarks Statistik, Traditionel ejerform dominerer i dansk landbrug, maj 2017
[8] Analyse fra SEGES på baggrund af regnskabsdata fra Ø90
[9] Forhøjelse af bo- og gaveafgiftssatsen til 15%

1.2 Problemformulering

Med baggrund i ovenstående er der formuleret følgende problemformulering:

" En analyse af, hvordan generationsskifte i en landbrugsvirksomhed i levende live eller ved død bedst kan tilrettelægges. Herunder særligt generationsskifte i skattemæssig henseende, samt hvilken rolle valget mellem personlig virksomhed og virksomhed i selskabsform herved spiller"

Som led i besvarelsen af problemformuleringen er der fremsat følgende underspørgsmål:

- Hvilke lovregulerede generationsskiftemodeller findes der i dansk lovgivning?
- Hvilke lovmæssige forskelligheder er der mellem et generationsskifte med skattemæssig succession i levende live (inter vivos) eller ved død (mortis causa)?
- Hvilke mulige driftsformer er der for en landmand i henhold til særreglerne i landbrugsloven?
- Hvilke skattemæssige og finansieringsmæssige konsekvenser har det skattefrie generationsskifte?

Ovenstående problemspørgsmål vil blive anskueliggjort med en teoretisk skildring, med inddragelse af praktiske beregninger og cases.

Behandling og løsning af de ovenstående problemspørgsmål vil således være omdrejningspunktet i den resterende del af afhandlingen, og de vil afslutningsvis blive besvaret i afhandlingens konklusion.

1.3 Emnevalg og afgrænsning

Emnet for denne afhandling er generationsskifte med særligt fokus på landbrugsvirksomheder.

Generationsskiftebegrebet er dog ikke et entydigt begreb, men anvendes i almindelighed i erhvervsmæssig sammenhæng om de tilfælde, hvor den pågældende virksomhed overdrages indenfor familiekredsen eller til tredje mand, såvel i levende live som ved død. I denne afhandling anskues begrebet generationsskifte, som værende enhver overdragelse af aktiver fra én generation til en anden generation. Afhandlingens hovedfokus er dog generationsskiftet fra senior til junior, hvorfor der primært afgrænses fra overdragelse mellem f.eks. ægtefæller, søskende, 3. mand m.v. Der vil dog i flere tilfælde blive analyseret, hvorledes landmanden kan strukturer sit landbrug, således dørene også åbnes for overgang til tredje mand.

Afhandlingen vil have særligt fokus på det planlagte generationsskifte i levende live (inter vivos), men vil samtidig analysere mulighederne for at gennemføre et generationsskiftet ved arv og død (mortis causa). Afhandlingen vil dog ikke analysere reglerne omkring dødsbobeskatning og skifteregler dybdegående, men afhandlingen vil på visse punkter berøre området, hvor det findes særlig relevant. Som det vil fremgå af afhandlingen, kan et generationsskifte gennemføres med en ganske høj grad af individuel tilpasning, og der er således et meget stort manøvrefelt mellem generationsskifte inter vivos eller mortis causa.

Ved omtale af et landbrugsselskab forstås i denne afhandling et aktie- eller anpartsselskab. Afhandlingen vil således ikke beskæftige sig med andre typer af juridiske enheder, på trods af den yderligere lempelse i landbrugsloven fra 2015, hvor en række juridiske enheder nu kan erhverve adkomst på en landbrugsejendom. En interessant vinkel, på en særskilt afhandling, kunne være at undersøge, hvorledes et landbrug kunne drives under selskabsformen "partnerselskab", og hvilke fordele og ulemper der herved bestod. Den generelle fordel der kendetegner partnerselskabet som selskabsform er den begrænsede hæftelse[10], som kendes fra de kapitalselskaber, der nævnes i afhandlingen, og den skattemæssige transparens, som kendes fra den personlige virksomhed.

Samtidig vil afhandlingen ikke berører overgang ved fondsstiftelse, da overgangen ikke er et decideret generationsskifte. Fondsstiftelse kan varetage et sikringsformål på samme måde som ved et generationsskifte, da det tjener at sikre landbruget eller virksomheden. Men overgangen sikrer ikke en overgang fra én generation til næste generation. Overgang ved fondsstiftelse kan dog være en særlig interessant vinkel som hjælperedskab til generationsskiftet og metoden har også dybe rødder i dansk erhvervsliv. Fonde bidrager væsentligt til det danske samfund, både i form af uddelinger og beskæftigelse. Samtidig drives en lang række af de største danske virksomheder i dag igennem en erhvervsdrivende fond[11].

Skatteministeriets rapport om; "Beskatning ved overdragelse af erhvervsvirksomheder til erhvervsdrivende fonde" understreger dette væsentlige forhold, da de danske fonde står for 25 pct. af den danske eksport og 8 pct. af den samlede beskæftigelse i Danmark. Samtidig er emnet omkring overdragelse til fonde højaktuel, da den nuværende regering har fremsendt et nyt lovforslag på baggrund af ovenstående rapport, som skal forbedre og strømline reglerne for overdragelse til en fond[12].

---

[10] Det bemærkes dog at komplementaren hæfter ubegrænset for landbrugets forpligtelser. Dette løses dog ofte i praksis ved at indsætte et anpartsselskab som komplementar, hvorved hæftelsen er begrænset til den indskudte kapital (formegentlig kr. 40.000, som er kapitalkravet ved et anpartsselskab)

[11] Hertil kan nævnes; A.P Møller Fonden, Novo Nordisk Fonden, Poul Due Jensens Fond (Grundfos), Lundbeck Fonden. Det skønnes at ca. halvdelen af C20-selskaberne har en erhvervsdrivende fond bag sig (Berlingske, 2017 "Erhvervsdrivende fonde tilfører Danmark værdi"

[12] Reglerne betyder i korthed, at en virksomhedsejer, der driver virksomhed i selskabsform, kan overdrage aktierne i selskabet som gave eller arv til en erhvervsdrivende fond – helt uden skat for virksomhedsejeren. Skatten som er sparet, vil i stedet påhvile fonden, som en stifterskat, og skal udredes i takt med, at fonden modtager udbytte fra virksomheden. Der henvises i øvrigt til afhandlingens perspektivering.

Der afgrænses ligeledes for en dybdegående gennemgang af værdiansættelsesmodellerne ved generationsskifte, selvom det er et meget væsentligt og centralt område for hele generationsskiftet. Der henvises dog til afsnit 4.6, som diskuterer værdiansættelses problemstillinger direkte knyttet til landbruget. Afgrænsningen begrundes med afhandlingens begrænsede sideantal, hvor en dybdegående og ikke-overfladisk behandling af værdiansættelsesmodellerne kræver en selvstændig (og særdeles interessant) afhandling.

Den mundtlige præsentation af afhandlingen vil dog tage udsæt i de problemstillinger, som generationsskiftets værdiansættelse ligger op til.

Afhandlingen vil ej heller behandle, i forlængelse af værdiansættelse, hvilke muligheder skattemyndighederne har for korrektion af værdiansættelsen. Samtidig vil reglerne omkring skatteforbehold og omgørelse ikke være genstand for selvstændig behandling – ligeledes af pladshensyn.

Afhandlingen behandler, hvordan landbrugets ejerstruktur kan optimeres, igennem fusionsskattedirektivets regler om aktieombytning og spaltning. Der er dog afgrænset for en analyse af reglerne omkring fusion og tilførsel af aktiver, samt hvorledes disse værktøjer kan bidrage til generationsskiftet, ligeledes af pladshensyn.

De danske landbrug er primært ejet af danske familier, som er fuld skattepligtige til Danmark efter kildeskattelovens § 1 eller selskabsskatteloven § 1. Det er dog en tendens igennem de senere par år, at flere udenlandske landmænd er kommet til, især landmænd fra Holland. Afhandlingen vil dog ikke berøre selskaber og personer som ikke er fuld skattepligtige til Danmark, ej heller transaktioner mellem danske og udenlandske selskaber vil blive analyseret, hvorfor afhandlingens hovedfokus er nationale generationsskifter.

Afhandlingen vil ligeledes afgrænse sig fra at analysere de selskabsretlige regler indenfor generationsskifte. Særligt de selskabsretlige regler som knytter sig til fusionsskattedirektivet, er omfangsrige og kunne tjene en særskilt afhandling. De selskabsretlige frister vil ligeledes ikke fremgå af tjek- og fristlisterne i afhandlingens bilag.

A/B-modellen vil, grundet pladsmangel, ej heller blive analyseret på trods af dens relevans som omstruktureringsværktøj. Modellen vil dog kort blive berørt i afhandlings næstsidste kapitel, som et finansieringsværktøj.

Empiriindsamlingen er afsluttet ultimo april 2020, hvorfor eventuelle ændringer efter denne dato ikke er inddraget i afhandlingen.

1.4 Metode og retskilder

Dette speciales formål er at give en teoretisk gennemgang af hvorledes et generationsskifte af et landbrug bedst kan tilrettelægges. Til dette tages der udgangspunkt i en retdogsmatisk tilgang, samt en juridisk metode, da specialet vil anvende gældende lovgivning indenfor omstruktureringer og generationsskifte.

Metoden indebærer, at jeg først vil fortolke de relevante retsregler, dernæst – gennem udvælgelse af relevant fakta – forstå og anvende retsreglerne for til sidst at nå frem til en konklusion på, hvorledes den givne situation skal behandles[13].

Afhandlingen er opbygget således at første kapitel danner rammerne for afhandlingen, og indeholder derfor en indledning, problemformulering, afgrænsning og dette metodeafsnit. Afhandlingens andet kapital analyserer de overordnede rammer for generationsskifte og omstrukturering, og undersøger således successionsreglerne for et landbrug drevet i personlig regi og drevet i selskabsform, samt skattemæssig succession i et dødsbo. Afsnittet har således til formål at besvare afhandlingens problemstilling omkring hvilke lovregulerede generationsskiftemodeller der eksisterer i dansk lovgivning. Samtidig diskuterer afsnittet, hvilke lovmæssige forskelligheder der er mellem skattemæssig succession i levende live og ved død.

Afhandlingens tredje afsnit analyserer, hvilke muligheder landmanden har for at placere sit landbrug i et kapitalselskab, samt hvilke fordele og ulemper der knytter sig til dette. Afsnittet analyserer således indledningsvist, hvilke regler der er gældende i landbrugsloven, og hvorledes landmanden her er stillet. Anden del af afsnittet diskuterer, med baggrund i forhold af betydning for en landbrugsvirksomhed, hvilke fordele og ulemper der knytter sig til et landbrug drevet i henholdsvis personlig regi samt i selskabsform. Afsnittet skal således sikre, at afhandlingens problemspørgsmål omkring, hvilke mulige driftsformer landmanden kan organisere sin virksomhed på i henhold til landbrugsloven.

Det fjerde afsnit er en analyse af reglerne i virksomhedsomdannelsesloven, og er således en forlængelse af spørgsmålet om hvorledes landbruget kan placeres i et kapitalselskab. Afsnittet analyserer, hvilke krav virksomhedsomdannelsesloven stiller til en virksomhed generelt, men analysere også domme og praksis direkte knyttet til et landbrug. Afsnittet diskuterer afslutningsvist, hvorledes landbrugets specialaktiver skal værdiansættes.

Afhandlingens femte og sjette afsnit er en analyse af reglerne i aktieavancebeskatningsloven omkring aktieombytning, samt reglerne i fusionsskatteloven omkring spaltning. Afsnittene er således en analyse af, hvordan landbruget kan struktureres mest hensigtsmæssigt, samt hvilke fordele der ligger i at eje landbruget igennem et landbrugsholdingselskab, hvor landbruget tillige er struktureret i flere grene. Afsnittene er en forlængelse af problemspørgsmålet om, hvilke mulige driftsformer landmanden kan etablere sit landbrug i.

Afsnit syv er et kort diskussionsafsnit af de finansieringsmæssige overvejelser generationsskiftet giver anledning til. Afsnittet besvarer afhandlingens problemspørgsmål omkring, hvilke finansieringsmæssige konsekvenser generationsskiftet har.

Ottende afsnits formål er at afslutte afhandlingen og besvare problemformuleringen. Afsnittet indeholder en sammenfattende konklusion og en perspektivering, som gennemgår afhandlingen fra andre interessante vinkler.

[13] Lone L. Hansen & Erik Werlauff: Den juridiske metode, side 224-225

Afhandlingens struktur kan illustreres på følgende måde:

Figur 2 - Læsevejledning

2. Planlægning af generationsskiftet

Overdragelse af et landbrug i forbindelse med at ejerens pensionsalder er nået, eller at ejerens dødsfald indtræder, omtales i almindelighed som et generationsskifte. Begrebet generationsskifte opdeles traditionelt i generationsskifte ved død *(mortis causa)* eller ved generationsskifte i levende live *(inter vivos)* og omfatter en overgang af formue fra senior til junior enten i form af arv eller gave[14]. Begrebet omstrukturering kan derimod dække over, hvilken som helst forandringstransaktion i relation til en virksomhed, et selskab eller en koncern[15]. Når begrebet anvendes i denne afhandling påtænkes der særligt de transaktioner, der gennemføres i forbindelse med tilrettelæggelse af et generationsskifte.

Et generationsskifte er ofte et af de vigtigste begivenheder i en virksomhedsejers liv, og samtidig er det nok et af de mest komplekse, da begivenheden giver anledning til en hel række af spørgsmål og overvejelser, herunder; ledelsesmæssige beslutninger, psykologiske forhold, finansieringsmæssige forhold og ikke mindst skattemæssige forhold.

Det kan være en fortvivlende situation – for både familien og virksomheden – hvis tanken om et generationsskifte ikke modnes på den rigtige måde og på det rigtige tidspunkt. Det kan samtidig være udfordrende, for alle parter i generationsskiftet, såfremt en aldrende virksomhedsejer endnu ikke føler sig parat til at give slip på virksomheden og den identitet, der er forbundet hermed, så børn i for eksempel 50-årsalderen forsat holdes i uvished omkring deres egen rolle i virksomheden[16].

På samme måde kan det være en ulykkelig omstændighed at indlede et generationsskifte, hvor virksomhedsejeren undervejs dør og derfor aldrig opnår glæden ved at nyde sit otium efter en livslang indsats i det pågældende landbrug og ej heller glæden ved at se livsværket trives under ledelse af den unge generation.

Omvendt kan situationen, hvor junior har alt for travlt med at *komme til roret* også opstå, hvilket kan give anledning til nogle andre udfordringer. Det handler derfor om at skabe det rette kompromis mellem seniors og juniors behov, og at dette sker med den rette hastighed. Rådgiverens rolle bliver derfor at veje, analysere og forstå alle disse behov, for at finde det rette kompromis[17].

Af en artikel fra landbrugsavisen fra den 8. oktober 2018 fremgår det fra chefrådgiver Susanne Møberg fra LMO, at netop generationsskifte i landbrugsbranchen kræver en lang tidshorisont med hensyn til planlægning og udførsel af generationsskiftet grundet de store værdier på maskiner og bygninger. Hun har set flere eksempler på, at generationsskiftet blev flere millioner kroner dyrere end nødvendigt grundet uheldig planlægning[18].

Med dette forhold in mente kan man med rette sige, at det vigtigste aspekt ved et generationsskifte er de rettidige overvejelser og den heraf følgende planlægning.

[14] Jane K. Bille – Skattemæssig succession, side 19
[15] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 13-14.
[16] Michael Serup – Generationsskifte, side 22
[17] Birgitte Sølvkjær Olesen - Generationsskifte & Omstrukturering, side 13-15, samt Michael Serup – Generationsskifte, side 22-24.
[18] "Chefrådgiver: Kom i gang med generationsskiftet, før det er for sent", Landbrugsavisen

2.1 Generelt om generationsskifte og omstruktureringer

Dette afsnit vil overordnet analysere de muligheder, man som virksomhedsejer har for at omstrukturere sin virksomhed som led i planlægningen af et generationsskifte – hvad enten landbruget er placeret i personlig regi eller i selskabsform. Som det vil fremgå af afsnittet, kan et generationsskifte, eller blot en omstrukturering, gennemføres med høj grad af individuel tilpasning, og der er i lovgivningen indsat et meget stort manøvrefelt hertil.

Når man ser på omstrukturering generelt, så er man ofte hurtig til at fokuserer på den skattefrie omstrukturering. Den gode rådgiver tager dog stilling til både den skattepligtige og den skattefrie omstrukturering. I mange tilfælde kan det rent faktisk være en fordel at omstrukturere skattepligtigt. Dette afhænger helt og aldeles af de konkrete forhold.

Samtidig er det yderst vigtig for parterne at kende den skat der udskydes ved at omstrukturere skattefrit. Dette gælder både den latente skats størrelse samt forfaldstidspunkt.

2.1.1 Omstrukturering af den personlige virksomhed

Ved omstrukturering af det personlige landbrug, vil den grundlæggende modelovervejelse i almindelighed gå på enten etablering af et interessentskab ved et glidende generationsskifte, fuldstændig succession eller en virksomhedsomdannelse jf. kapitel 4.

Der kan således sondres mellem enten et glidende eller et fuldstændigt generationsskifte af den personlige virksomhed. Det naturlige udgangspunkt for tilrettelæggelse af et glidende generationsskifte i den personlige virksomhed vil være at etablere et interessentskab, hvori for eksempel senior og junior deltager. Dette vil samtidig også (formentlig) være det mindst komplicerede set i forhold til de civilretlige og skatteretlige regler.

Det er dog oplagt at hæftelsesspørgsmålet bliver et centralt tema i rådgivningen med senior og junior i denne forbindelse. Interessenterne i interessentskabet hæfter personligt, ubegrænset og solidarisk[19] for interessentskabets forpligtelser[20]. Hæftelsen er desuden principal, hvor kreditorerne kan rette betalingspåkrav direkte mod interessenterne uden først at skulle gennemføre udtømmende forfølgning mod interessentskabet[21].

Det er oplagt at senior (den hidtidige eneejer), der alt andet lige må ønske at trappe ned og ikke længere deltage så aktivt i virksomheden, vil kunne være utryg overfor en konstellation hvor vedkommende stadig har et personligt ansvar overfor juniors fremtidige drift af virksomheden. Omvendt kan junior være utryg ved at hæfte med sin og familiens privatøkonomi, hvorfor det ofte vil være nærliggende at generationsskifte virksomheden over i selskabsform med begrænset hæftelse via en virksomhedsomdannelse jf. kapitel 4.

Det fuldstændige generationsskifte af den personlige virksomhed kan med fordel tilrettelægges mere direkte med udgangspunkt i de generelle regler med almindelig beskatning eller med skattemæssig succession jf. afsnit 2.2.1.

Overordnet set har den personlige virksomhed ikke samme muligheder for generationsskifte og omstrukturering som et kapitalselskab – der er i realiteten ret begrænsede muligheder.

[19] Den personlige hæftelse indebærer, at interessenterne hæfter med alt hvad de ejer og har. Den ubegrænsede hæftelse indebærer, at interessenterne hæfter for alle interessentskabets forpligtelser. Den solidariske hæftelse indebærer, at interessenterne hæfter efter det berømte musketerer kampråb; "én for alle og alle for én".

[20] Erik Werlauff – Valg af virksomhedsform, side 132

[21] Erik Werlauff – Selskabsret, side 64-69

2.1.2 Omstrukturering af et kapitalselskab

Modsat den personlige virksomhed er der ved selskaber omfattende muligheder for at omstrukturere sin virksomhed, således at generationsskiftet kan opfylde alle de hensyn de involverede parter måtte have. De gængse omstruktureringsmuligheder ved et kapitalselskab er; aktieombytning, fusion, spaltning, tilførsel af aktiver, salg til udstedende selskab, A/B-modellen mv[22].

Disse omstruktureringsmuligheder ses ofte i kombination med hinanden, således for eksempel en skattefri virksomhedsomdannelse bliver efterfulgt af en skattefri aktieombytning, der bliver efterfulgt af en skattefri spaltning.[23] Der er derfor en del flere værktøjer, der kan tages i brug når kapitalselskabet skal omstruktureres i forhold til den personlig drevne virksomhed. Ovennævnte omstruktureringsmuligheder kan foretages både skattepligtige såvel som skattefrie.

Der er i denne afhandling – som nævnt i afgrænsningsafsnittet – valgt at fokusere på de skattefrie omstruktureringsmuligheder, idet kerneønsket i et generationsskifte, som oftest er at adskille overdragelsestidspunktet fra beskatningstidspunktet, således at den opnåede skatteudskydelse kan komme virksomhedens forretningsmæssige grundlag til gavn[24].

Overordnet set udspringer reglerne for de skattefrie tiltag fra fusionsskattedirektivet[25], som er indarbejdet i nationallovgivning i fusionsskatteloven og aktieavancebeskatningsloven. Samtidig kan de skattefrie omstruktureringer foretages på baggrund af et objektivt (det rent danske) regelsæt eller et subjektivt (det direktivstyrede) regelsæt.

2.1.2.1 Det objektive regelsæt

Med vedtagelsen af L 110 FT 2006-07 i 2007 har Danmark indført alternativer til det direktivstyrede spor, hvorved der som nævnt nu eksisterer to regelsæt. Det ene regelsæt (det subjektive), der direkte eller indirekte styres af direktiv 2009/133[26], og det andet regelsæt (det objektive), der er rent dansk og som er præget af henholdsvis, fravær om krav om forretningsmæssig begrundelse og fravær om krav om tilladelse jf., nærmere nedenfor[27].

Hvis en virksomhedsejer vælger at anvende det objektive regelsæt i forbindelse med generationsskiftet, er det muligt at gennemføre skattefrie omstruktureringer uden forudgående tilladelse fra skattemyndighederne. Dette kræver, at de overordnede krav til omstruktureringen er opfyldt. Det objektive regelsæt skal sikre, at et selskab kan være omstillingsparat, og dermed relativt hurtigt kan foretage en omstrukturering uden først at skulle igennem en administrativ proces hos skattemyndighederne[28].

Ved det objektive regelsæt er der ikke, modsat det subjektive regelsæt, krav om at omstruktureringen skal ske med en forretningsmæssig begrundelse[29]. Prisen for dette er et krav fra myndighederne om at aktierne i det erhvervede selskab i en periode på 3 år ikke må sælges eller på anden måde afstås (holdingkravet). Hvis der sker en afståelse inden for de første 3 år, vil den pågældende omstrukturering blive en skattepligtig omstrukturering[30].

---

[22] Det vil sige situationer, som reguleres i enten FUSL (fusion, spaltning, virksomhedsoverdragelse) eller ABL (majoritetsoverdragelse).

[23] Som eksempler på kombinationsmodeller, se hertil;
SKM2014.128.SR: Aktieombytning med efterfølgende spaltning
SKM2009.313.SR: Skattefri aktieombytning med efterfølgende ophørsspaltning
SKM2009.223.SR: Spaltning med efterfølgende fusion
SKM2008.278.SR: Aktieombytning med efterfølgende spaltning

[24] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 14-15
[25] EU-direktiv 90/434/EØF
[26] Direkte forstås som hvis transaktionen er grænseoverskridende, og indirekte forstås som hvis transaktionen er rent dansk.
[27] Erik Werlauff – Selskabsskatteret, side 551
[28] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 15
[29] Begrebet forretningsmæssig begrundelse bliver gennemgået i afsnit 2.1.2.2
[30] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 15, samt Michael Serup – Generationsskifte side 520-525

Holdingkravet er indført som en værnsregel, således at den pågældende virksomhed ikke konverterer et skattepligtigt salg til en skattefri gevinst.[31] Det er således jf. ABL § 36, stk. 6, at såfremt man ejer mindst 10% af kapitalen, eller der er tale om skattefrie porteføljeaktier efter omstruktureringen, at disse ikke må afstås inden for de første 3 år.

I forhold til for eksempel aktieombytninger er kernen i denne tilladelsespraksis, at aktierne i det erhvervede selskab skal ejes i en periode på mindst 3 år fra ombytningstidspunktet, fordi man betragter et hurtigt salg umiddelbart efter en aktieombytning således, at formålet med aktieombytningen primært har været skatteudskydelse eller skatteundgåelse.[32]

Som nævnt hvis omstruktureringen i stedet foretages efter det subjektive regelsæt (som følger i nedenstående afsnit), da er der intet holdingkrav – men det ses dog ofte at, skattemyndighederne sætter et anmeldelseskrav, hvilket alligevel begrænser et salg indenfor de første 3 år. Det er derfor særlig interessant at få afklaret, hvad der vil være i strid med ABL § 36, stk. 6., og altså hvornår der er tale om et salg indenfor de første 3 år.

I forhold til den almindelige fortolkning af det skatteretlige afståelsesbegreb vil følgende situationer medføre afståelse efter ABL § 30; *salg, tilbagesalg til udstedende selskab, byttesituationer, konkurs, likvidation, vedtægtsændringer hvor der sker formueforskydninger og kapitalnedsættelse*[33].

Dog opstår situationen i SKM2010.210.SR, hvor et selskab påtænker at ombytte anpartskapitalen med anparter i et nystiftet holdingselskab. Ombytningen påtænktes gennemført som skattefri ombytning uden tilladelse. Da ombytning uden tilladelse er betinget af, at de ombyttede aktier ikke afstås i en periode på tre år efter ombytningen ønskede anpartshaverne bindende svar vedrørende virkningen af;

1. Driftsselskabet ApS inden for holding-perioden blev taget under *konkursbehandling*
2. Driftsselskabet ApS inden for holding-perioden måtte nedsætte sin anpartskapital til dækning af underskud.

Skatterådet slog fast, at begge situationer ville blive betragtet som en afståelse, hvorved anpartsombytningen ville blive anset som skattepligtig[34].

Det er derfor særdeles vigtigt at have disse afståelsesformer for øje når transaktionen foretages. Holdingkravet er dog ikke til hinder for efterfølgende skattefrie omstruktureringer, der udelukkende vederlægges med aktier. Hvis man for eksempel efter en skattefri omstrukturering foretager endnu en skattefri omstrukturering, for eksempel foretager en spaltning efter der er foretaget en aktieombytning uden tilladelse, da vil holdingkravet blot blive videreført[35].

[31] For eksempel hvis virksomhedsejeren ejer sine aktier/anparter personligt. Da kan vedkommende ikke blot lave en skattefri aktieombytning efter det objektive regelsæt og derved sælge sine aktier/anparter skattefrit.

[32] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 244
[33] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 246

[34] I forhold til situation 1. omkring konkursbehandling møder afgørelsen kritik fra advokat Michael Serup fra Bech Bruun, som argumenterer for at der ikke er ordlyd eller forarbejder grundlag for at antage, at afståelsesbegrebet i bestemmelsen skal forstås anderledes end det almindelige afståelsesbegreb, som ABL hviler på, jf. "afståelse" i ABL § 1, stk. 2, hvorved han mener, at konkurs ikke i sig selv kan anses som afståelse. Derimod mener forfatteren at selskabets endelige opløsning inden for holdingperioden vil gøre ombytningen skattepligtig. Denne observation må i alt væsentlighed kunne tiltrædes, hvorfor det må være selskabets afmelding hos Erhvervsstyrelsen der vil kunne anses for en afståelse og ikke en konkursbehandling.

[35] Erik Werlauff – Selskabsskatteret, side 557-558, samt TfS 2009.1049 SR.

Det er således op til virksomhedens rådgivere at hjælpe med at vælge mellem disse to spor, altså om der skal benyttes det objektive regelsæt eller det subjektive regelsæt (som følger nedenfor). Det vil som udgangspunkt være attraktivt for mindre virksomheder at benytte sig af det objektive regelsæt, fordi disse nemmere vil kunne overskue konsekvenser der følger med det rent danske spor. Samtidig vil det være attraktivt for de virksomheder, som vurderer at en hurtig gennemførelse af strukturændringen vejere tungere end den sikkerhed, der ligger i en forudgående tilladelse efter det direktivstyrede spor[36]. Der henvises samtidig til afsnit 5.4 og 6.2 for en nærmere diskussion af regelsættene.

At reglerne er *objektive,* hvor der ikke skal søges om tilladelse eller argumenteres mod tilstedeværelsen af skatteundgåelse jf. art. 15 i fusionsskattedirektivet, betyder ikke at det er irrelevant at forespørge Skattestyrelsen inden transaktionen gennemføres. Tværtimod ses det ofte at Skattestyrelsen blive forespurgt, blot ikke som en ansøgning om tilladelse, men som et bindende svar for en sikkerhedsskyld[37].

2.1.2.2 Det subjektive regelsæt

Ved anvendelse af det direktivstyrede (det subjektive) regelsæt skal der anmodes om tilladelse fra skattemyndighederne for at gennemføre den påtænkte omstrukturering. Anmodningen skal indeholde konkrete forretningsmæssige begrundelser for, hvorfor omstruktureringen ønskes gennemført. Direktivet omtaler kun grænseoverskridende transaktioner, men Danmark har fuldt bevidst indrettet sine regler, således at de følger direktivets krav til grænseoverskridende transaktioner.[38]

Efter fusionsskattedirektivets artikel 15, stk. 1, litra a, kan en omstrukturering tilsidesættes, hvis hovedformålet eller et af hovedformålene med omstruktureringen er skatteunddragelse[39] eller skatteundgåelse[40]. Hvis omstruktureringen ikke foretages af gyldige forretningsmæssige årsager, kan der ifølge direktivet være grund til at formode, at hovedformålet eller et af hovedformålene er skatteunddragelse eller skatteundgåelse[41].

Skattemyndighederne påser i deres behandling af ansøgninger om tilladelse til skattefrie omstruktureringer, at omstruktureringen er forretningsmæssig begrundet. Det fremgår af Leur-Bloem-dommen, at bevisbyrden ligger hos skattemyndighederne, såfremt de mener at hovedformålet er skatteundgåelse[42].

Omvendt indeholder fusionsskattedirektivet et retskrav, hvilket vil sige at skattemyndighederne skal give tilladelse til en skattefri omstrukturering med tilladelse, såfremt de objektive betingelser er opfyldt og omstruktureringen ikke har et element af skatteunddragelse.

På baggrund af at fusionsskattedirektivet i sin natur har til formål at give selskaber mulighed for, at gennemføre de skattefrie transaktioner uden det udløser en beskatning, er det dog de involverede selskaber, der over for skattemyndighederne skal formå, at konkretisere at de forretningsmæssige begrundelser er reelle. Det er acceptabelt at en skattefordel indgår, når blot den ikke er hovedårsagen[43].

Et eksempel på en situation, hvor selskabet ikke formår at konkretisere eller i rimelig grad sandsynliggøre, at de forretningsmæssige begrundelser er reelle er SKM.2008.255.LSR.

---

[36] Erik Werlauff – Selskabsskatteret, side 552, samt Anne Kaptain – Justitia 2008 nr. 3, side 47.
[37] Erik Werlauff – Selskabsskatteret, side 557
[38] Erik Werlauff – Selskabsskatteret, side 553
[39] Skatteunddragelse: *"At bruge lovlige instrumenter til at betale den mindst mulige skat f.eks. ved at flytte ens overskud til et land med lavt skattetryk eller ved at fratrække rentebetalinger for lån med kunstigt oppustede renter." (Definition; Europa-Parlamentet)*
[40] Skatteundgåelse: *"At bruge ulovlige praksisser for at undgå at betale skat f.eks. ved ikke at angive hele sin indtægt eller ved på forskellige måder at undgå at betale moms." (Definition; Europa-Parlamentet)*
[41] Den juridiske vejledning C.D.6.3.4, samt Erik Werlauff – Selskabsskatteret, side 555-556.
[42] Den juridiske vejledning C.D.6.3.4, samt Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 215-219.
[43] Erik Werlauff – Selskabsskatteret, side 554-555, samt Michael Serup – Generationsskifte, side 638.

Her var formålet med transaktionen angivet som risikoafgrænsning og fremtidigt generationsskifte. Skattestyrelsen fandt på baggrund af det oplyste, at hovedformålet var skatteundgåelse, idet der i den pågældende sag manglende konkrete oplysninger for transaktionen.

Det siger sig selv, at de oplysninger, der gives i forbindelse med ansøgningen både skal være korrekte og efterfølgende skal følges af selskabet.

Såfremt der opnås tilladelse til omstruktureringen, fastsætter skattemyndighederne ofte et treårigt anmeldelsesvilkår, hvorefter væsentligt ændrede forhold skal anmeldes til myndighederne. Formålet med dette er at forebygge, at transaktionen reelt bliver et redskab i forbindelse med skatteundgåelse[44]. Væsentlige forhold skal forstås som forhold, der vil have ændret Skattestyrelsen holdning på tidspunktet hvor, tilladelsen blev givet[45]. Anmeldes væsentlige forhold ikke, vil det nødvendigvis kunne betyde, at Skattestyrelsen omklassificerer transaktionen som værende en skattepligtig transaktion[46].

Et væsentligt forhold der altid skal anmeldes, er en efterfølgende afståelse - som oplistet i afsnit 2.1.2.1 – indenfor det 3-årige anmeldelseskrav. Praksis viser, at skattemyndighederne i dette tilfælde sondrer mellem en *viljebestemt situation* eller en *ikke-viljebestemt situation.*
En ikke-viljebestemt situation vil være, såfremt virksomhedsejeren dør eller bliver alvorligt syg – i disse tilfælde vil det som udgangspunkt være muligt at opretholde tilladelsen[47].

Situationerne i den juridiske vejledning[48] er ikke udtømmende, men det må (også her) bero på en forretningsmæssig begrundelse, for eksempel hvis det eneste fornuftige i den givne situation er, at virksomhedsejeren afstår sine anparter, der er udstedt i forbindelse med den skattefrie transaktion.[49]

Det skal samtidig nævnes, at såfremt skattemyndighederne ikke giver tilladelse til at gennemføre en påtænkt skattefri omstrukturering på grund af, at den påtænkte transaktion ikke kan begrundes forretningsmæssigt, da vil det forsat være muligt at gennemføre samme transaktion ved brug af det objektive regelsæt[50].

2.2 Skattemæssig succession i levende live

Formålet med at anvende successions i forbindelse med et generationsskifte er, at adskille beskatningstidspunktet fra overdragelsestidspunktet, hvilket giver en stor likviditetslettelse for generationsskiftet.

Omstruktureringer bliver som oftest gennemført ved hjælp af de førnævnte skattefrie dispositioner (fusion, spaltning, tilførsel af aktiver og aktieombytning).

Kernen i både de skattefrie dispositioner samt successionsmodellen er, at overdragelsen ikke udløser beskatning hos overdrageren, hvorimod erhververen succederer i den latente skat, der hviler på aktierne eller aktiverne. Der er således ikke tale om en skattebesparelse, men en skatteudskydelse indtil det tidspunkt, hvor erhververen afstår aktierne eller aktiverne.

Succession har den klare fordel for overdrageren af den personlig ejede virksomhed eller virksomhed drevet i selskabsform, at der ikke udløses beskatning.

---

[44] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 214-216
[45] Af den juridiske vejledning C.D.6.3.6.1 er der oplistet flere situationer, hvortil det tilrådes, at såfremt en af disse hændelser forekommer, anmeldes der til Skattestyrelsen.
[46] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 229, samt TfS.1997.186.LR
[47] Se hertil SKM2002.215.LR, hvor der blev givet tilladelse til et salg efter 2,5 år til en ledende medarbejder, grundet en særdeles god forretningsmæssig begrundelse. Det er dog vigtigt at bemærke, at der i den pågældende sag var gået 2,5 år og den bestemmende indflydelse bestod for den hidtidige aktionær.
[48] Den juridiske vejledning C.D.6.3.6.2 Hvilke ændringer kan medføre, at tilladelsen bortfalder?
[49] Den juridiske vejledning C.D.6.3.6.2
[50] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 252

Omvendt har succession den ulempe for erhververen, at denne indtræder i den skattemæssige forpligtelse, der hviler på virksomhedens aktiver eller aktier.

Dette betyder for eksempel at et landbrug drevet i personlig regi kan overdrages til næste generation, uden at den ældre generation bliver avancebeskattet. Sælger barnet herefter landbruget videre til tredje mand til handelsværdi – altså uden succession - skal barnet betale skat af den fortjeneste, der er indtrådt i barnets ejertid, men også af den fortjeneste, som forældrene i sin tid videreførte ved overdragelse med succession. Der er dog intet til hinder for at det pågældende barn i stedet overdrager landbruget videre til næste generation med skattemæssig succession.

På den måde kan en person komme til at eje et landbrug der skattemæssigt i tid anses for anskaffet i bedstefaderens unge år og dermed har en meget lille skattemæssig anskaffelsessum, svarende til hvad bedstefaderen i sin betalte for landbruget[51].

Reglerne for succession fremgår, for så vidt angår den personlige virksomhed af KSL § 26 samt 33, og for succession i selskaber fremgår reglerne af ABL § 34 og 35.

2.2.1 Den successionsberettigede personkreds

Adgangen til skattemæssig succession blev indført ved lov 198.763 alene for familieoverdragelser, men blev ved lov 2002.394 udvidet til også at omfatte medarbejdere[52]. Personkredsen er den samme, uanset om virksomhedens ejes i personligt regi eller i selskabsform. Afsnittet gælder derfor både for successionsoverdragelser af den personlige virksomhed, samt successionsoverdragelser af aktier.

Personkredsen der kan succedere i den personlige virksomhed, er udtømmende oplistet i KSL § 33C, hvorimod personkredsen der kan succedere i aktier, er udtømmende oplistet i ABL § 34. Der er ikke forskel herpå. Den successionsberettigede personkreds ved familieoverdragelser omfatter børn, børnebørn, søskende, søskendes børn eller søskendes børnebørn samt samlevere. Adoptivforhold og stedbarnsforhold sidestilles med naturligt slægtskabsforhold.

Det bemærkes at personkredsen ikke er sammenfaldende med bo- og gaveafgiftslovens afgrænsning af nær familie, hvilket vil sige at afgrænsningen er bredere i KSL § 33C samt ABL § 34[53]. Det bemærkes ligeledes at afgræsningen er mere snæver, hvad angår succession til forældre, hvilket ikke er muligt jf. ovenstående personkreds. Der er dog mulighed for tilbageoverdragelse til en tidligere ejer, såfremt overdragelsen er gået skævt eller på anden måde mislykket jf. KSL § 33, stk. 13[54].

Successionsoverdragelser udenfor familien er på samme måde reguleret af KSL § 33C, stk. 12 og ABL § 35, og forudsætter at erhververen som medarbejder har en nærmere kvalificeret tilknytning til virksomheden. Det er en grundbetingelse, at medarbejderen har været beskæftiget i virksomheden i et antal timer der svarer til en fuldtidsbeskæftiget i sammenlagt mindst 3 år ud fra de seneste 5 år. Det kan forekomme, at overdragelsen af en erhvervsvirksomhed til en nær medarbejder sker af flere omgange over en kortere årrække – et såkaldt glidende generationsskifte.

---

[51] Tommy V. Christiansen, v.dk, "Generationsskifte af fast ejendom ved gaveoverdragelse med succession"

[52] Michael Serup – Generationsskifte, side 322

[53] Afgræsningen er bredere i KSL § 33C samt ABL § 34, da der kan ske succession til søskende og søskendes børn, selvom disse ikke er omfattet af BAL. Der henvises endvidere til afsnit 2.3.1.

[54] Følgende tre betingelser skal være opfyldt, såfremt der kan gøres brug af denne "fortrydelsesadgang"; Tilbageoverdragelsen skal gennemføres senest 5 år efter den første overdragelse, tilbageoverdragelsen skal ske til den tidligere ejer som virksomheden blev erhvervet fra, og at den første overdragelse skete med succession.
Denne lovbestemmelse er yderst relevant i de tilfælde, hvor for eksempel landbruget er overdraget til junior, men hvor junior simpelthen ikke mestrer opgaven. Generationsskiftet har således slået fejl, og det mest hensigtsmæssige for alle parter vil derfor være at lade generationsskiftet gå tilbage, hvortil senior kan forsøge at genskabe eller finde en anden erhverver – dette gælder på samme måde både ved succession af den personlige virksomhed samt aktier.

Når medarbejderen overtager en andel af virksomheden, kan vedkommende ikke længere anses for at være en nær medarbejder i virksomheden. I stedet vil vedkommende være at anse som selvstændig erhvervsdrivende.

For at sikre muligheden for et glidende generationsskifte i sådanne tilfælde er successionsadgangen udvidet til også at omfatte overdragelser, der sker senest 5 år efter, at den tidligere medarbejder første gang, erhvervede en andel af virksomheden.[55]

2.2.2 Successionsoverdragelse af det personligdrevne landbrug

Såfremt der er tale om et personligt ejet landbrug (eller virksomhed generelt), kan den skattemæssige succession som udgangspunkt omfatte alle de til virksomheden hørende aktiver, men der gælder visse begrænsninger jf. afsnit 2.2.2.1. Som nævnt er den store fordel ved succession, at overdragelsen ikke udløser beskatning for overdrageren. Succession indebærer dog ikke, at erhververen overdrager aktiverne "gratis", da overdragelsen skal ske som ren gave eller mod vederlæggelse jf. afsnit 2.2.2.5.

2.2.2.1 Virksomhedsbegrebet

KSL § 33 C medfører, at en eller flere erhvervsvirksomheder eller en andel af en eller flere erhvervsvirksomheder kan overdrages med succession. Dette medfører dermed også, at en overdragelse af enkeltstående aktiver der ikke selvstændigt kan anses for at udgøre en virksomhed, ikke kan ske med succession. Det er dog værd at bemærke, at der ikke er krav om at hele virksomheden overdrages. Det afgørende er, at de aktiver og passiver, der faktisk overdrages, kan ses som en samlet virksomhed.

For eksempel kan en del af en samlet landbrugsvirksomhed splittes op i jordbrugsvirksomhed (marker mv), driftsbygninger og stuehus således alene jordbrugsvirksomheden successionsoverdrages uafhængigt af produktionsbygninger og stuehus mv., se hertil SKM.2012.148.SR[56].

Skatterådet bekræftede i den pågældende sag, at der ville kunne ske overdragelse med skattemæssig succession, og tilsidesatte samtidig Skats opfattelse af, at bortforpagtning kun kan anses som en erhvervsmæssig virksomhed i relation til successionsadgangen, hvis der er tale om bortforpagtning til en anden end erhververen[57].

Samtidig er det værd at bemærke, at begrebet *erhvervsmæssig virksomhed* medfører, at det der overdrages skal kunne betegnes som en erhvervsmæssig virksomhed. Anvendes et aktiv til private formål, kan der således ikke ske overdragelse med succession, se hertil SKM2002.82.LR[58], som understøtter udelukkelse af succession af et aktiv, der selvstændigt ikke udgør en erhvervsvirksomhed.

[55] Michael Serup – Generationsskifte, side 324

[56] SKM2012.148.SR: Sagen drejede sig om overdragelse af en landbrugsejendom fra fader til søn. Ejendommen omfattede et stuehus beboet af faderen, driftsbygninger, marker på godt 51 ha. Ved den offentlige ejendomsvurdering var ejendommen ansat til 8,5 mio. kr., heraf jordværdi på i alt 6,7 mio. kr. Faderen ønskede et bindende svar på om der kunne ske overdragelse med succession under 3 forskellige forudsætninger, hhv. 1) hele landbrugsejendommen inkl. marker på 51 ha. 2) en anden på 49 ha. af markerne samt driftsbygninger excl. stuehuset og 3) en anden af markerne på 49 ha. Skatterådet bekræftede at der kunne ske skattemæssig succession i alle 3 tilfælde. Kommenteret af Tommy V. Christiansen, Artikel; Generationsskifte – landbrugsejendom – skattemæssig succession – KSL § 33 C

[57] Michael Serup – Generationsskifte, side 327

[58] SKM2002.82.LR: I et bindende svar blev ligningsrådet spurgt, hvorvidt skatteyderens søn kunne succedere i en af skatteyderens vindmøller, der stod på en landbrugsejendom. Sønnen havde forinden succederet i landbrugsejendommen, men ikke i vindmøllen. Det var oplyst at vindmøllen skattemæssigt blev behandlet efter LL § 8 P, stk. 4. Eftersom det fremgår af LL § 8 P, stk. 4, at hvis den skattepligtige vælger at anvende de skematiske regler i LL § 8 P, anses vindmøllen for udelukkende benyttet til private andele, og sønnen kunne derfor ikke succedere i vindmøllen efter KSL § 33 C, da vindmøllen ikke udgjorde en erhvervsmæssig virksomhed.

Afgørelsen (SKM.2002.82.LR) er interessant, da den illustrerer sammenhængen mellem de forskellige områder af skatteretten, hvilket vil sige at begrebet *erhvervsmæssig virksomhed*[59] må afgøres efter almindelige skatteretlige principper.[60]

Virksomheden skal samtidig have til formål at indvinde et økonomisk udbytte, hvilket dermed kræver en klar afgrænsning over for hobby-virksomhedsbegrebet[61].

2.2.2.2 Successionsadgangen for de enkelte aktiver

Næste skridt, såfremt der efter ovenstående afsnit er tale om en erhvervsmæssig virksomhed, kan hele virksomheden eller en ideel andel heraf overdrages med succession. Udgangspunktet er at alle aktiver omfattet af en erhvervsmæssig virksomhed kan overdrages med succession, men der gælder dog visse undtagelser. Af den juridiske vejledning C.C.6.7.2 fremgår følgende eksempler på aktiver, der kan succederes i;

- Afskrivningsberettigede bygninger
- Maskiner, inventar og lignende driftsmidler
- Landbrugets husdyrbesætninger
- Varelager, herunder landbrugets beholdninger.
- Aktier og obligationer, når overdrageren driver næring med køb og salg
- Fast ejendom

Det skal bemærkes – i forhold til fast ejendom – at muligheden for at overdrage fast ejendom med succession blev væsentlig skærpet i 1999[62], hvortil der nu kun er to muligheder for at overdrage fast ejendom med succession.

Den første mulighed er såfremt den faste ejendom indgår i overdragerens (eller overdragerens ægtefælles) erhvervsvirksomhed jf. KSL § 33C, stk 1, 3. pkt. Denne situation er toleddet, hvorfor den omfatter succession i henholdsvis den situation, hvor mindre end halvdelen af ejendommen anvendes i virksomheden og dels situationer, hvor mere end halvdelen af ejendommen anvendes i virksomheden. I situationen hvor mindre end halvdelen af virksomheden indgår, kan man således kun succedere i den del af avancen, der vedrører den erhvervsmæssige del af virksomheden.

Omvendt kan man succedere i hele avancen, hvis mere end halvdelen af ejendommen anvendes erhvervsmæssigt, også for den del af avancen, der vedrører en ikke-erhvervsmæssig benyttet andel.

Ved opgørelsen af den erhvervsmæssige del lægges den ejendomsværdimæssige fordeling mellem erhverv og beboelse til grund[63]. KSL § 33 C, stk. 1. skal dog iagttages, hvorefter der kun kan succederes i genvundne afskrivninger såfremt der samtidig succederes i overdragerens skattemæssige stilling i henhold til EBL[64].

Den anden mulighed er, såfremt den faste ejendom anses som en næringsejendom, og overdrageren således driver næring med køb og salg af ejendomme.[65]

---

[59] En nærliggende fortolkning af virksomhedsbegrebet i KSL § 33 C vil være virksomhedsbegrebet i lov om skattefri virksomhedsomdannelse. Heri er det dog værd at bemærke at jf. lov om skattefri virksomhedsomdannelse er fast ejendom karakteriseret som værende en erhvervsmæssig virksomhed, hvilket ikke er tilfældet under KSL § 33 C. Begrebet erhvervsmæssig virksomhed efter KSL § 33 C må således opfattes som et mere snævert begreb end efter lov om skattefri virksomhedsomdannelse.

[60] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering side 38-42, samt Michael Serup – Generationsskifte, side 330-332.
[61] Jf. den juridiske vejledning D.A.3.1.4.2.2 - Hobbyvirksomhed
[62] I forbindelse med indførsel af lov nr. 958 af 20 december 1999

[63] Sammenbyggede driftsbygninger der afskrives samlet, anses som ét skatteobjekt, hvorved beslutningen om succession skal træffes for hele objektet, se hertil TfS 1998.461LR, hvor sønnen ønskede at erhverve sine forældres landbrugsejendom.

[64] Den juridiske vejledning C.C.6.7.2, samt Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 44-45
[65] I dette tilfælde er overdragerens avance ikke omfattet af EBL, men i stedet de grundlæggende regler i statsskatteloven (SL §4).

Som nævnt i foregående afsnit anses udlejning af fast ejendom ikke som en erhvervsmæssig virksomhed jf. KSL § 33 C, og udlejningsejendomme kan derfor som udgangspunkt ikke successionsoverdrages medmindre betingelserne ovenfor er opfyldt. Der gælder dog den væsentlige undtagelse, at udlejning af fast ejendom der er kvalificeret som landbrug eller skovbrug jf. EVL § 3 stk. 1, anses som aktiv virksomhed[66]. Dette betyder samtidig, at udlejning af fast ejendom beliggende på en landbrugsejendom ikke anses som passiv virksomhed, selvom der sker udlejning til beboelse. Se endvidere afsnit 2.2.3.1.

Succession i den personlige virksomhed har således den fordel, at succession vælges aktiv for aktiv. I forhold til et landbrug vil succession således give mindst mening for erhververen i de tilfælde, hvor afskrivningsgrundlaget er lavere end anskaffelsessummen. Dette vil i stedet tale for en realisationsbeskatning. Dette vil primært, i et landbrug, være på varelager, handelsbesætning og andre omsættelige aktiver, hvor aktivet sælges relativt hurtigt efter[67].

Et andet væsentligt element er konto for opsparet overskud. I forbindelse med et potentielt generationsskifte i det personlige landbrug vil senior typisk have opsparet et betydeligt overskud, ved anvendelse af virksomhedsordningen, igennem landbrugets levetid. Dette opsparede overskud kan erhververen ligeledes succederede i jf. KSL § 33 C stk. 5 i det omfang overdrageren har anvendt virksomhedsordningen i året forud for omdannelsen. Det er et krav at erhververen i øvrigt opfylder betingelserne i virksomhedsskatteloven.

Muligheden for succession består også, selvom der kun overdrages en del af en virksomhed, eller såfremt der overdrages flere virksomheder. Det er dog nødvendigt at udskille den del af de opsparede overskud, der forholdsmæssigt relaterer sig til den andel af virksomheden der overdrages. Der er samtidig også mulighed for, i den situation hvor der sker generationsskifte til flere børn, at overdragelsen kan ske til flere personer. Overdrages én af disse virksomheder, må der derfor forud for fordelingen af opsparet overskud mellem virksomhederne foretages en udskillelse af virksomheden fra de øvrige virksomheder, således at der kan opgøres, hvilken del af det opsparede overskud der relaterer sig til den overdragne virksomhed.[68] Dette gøres på baggrund af forholdet mellem den del af kapitalafkastgrundlaget der hidrører fra den pågældende virksomhed og det samlede kapitalafkastgrundlag. Dette er også illustreret i afsnit 4.2.2, hvortil der henvises.

Succession i konto for opsparet overskud adskiller sig væsentlig fra succession fra de ovennævnte aktiver, da erhververen indtræder i et passiv (en skatteforpligtelse), hvortil der ikke er tilknyttet et aktiv. Dette gør også at rådgiveren har et særligt ansvar i rådgivningssituationen for at præcisere dette forhold. Det må (og skal) overvejes om der skal ske succession i konto for opsparet overskud, idet det må anses for særligt byrdefuldt for junior at overtage et passiv, der ikke nødvendigvis har dannet grundlag for et aktiv, men derimod er afledt af en beskatningsform som senior har valgt at benytte.[69]

Omvendt åbner successionsadgangen muligheden for at udskyde beskatningen hos senior, og muliggør derfor et generationsskifte, som muligvis ikke kunne være blevet gennemført, hvis senior skulle finansiere betalingen af skatten for det opsparede overskud. Det må derfor være rådgiverens opgave at belyse denne problemstilling og – i samarbejde med de involverede parter – at foretage en konkret afvejning af, hvorvidt junior skal indtræde i denne latente skatteforpligtelse.

Der kan herudover ikke succederes i aktiver, hvorpå handelsværdien er opgjort og medfører tab for overdrageren jf. KSL § 33 C, stk. 3.

[66] Den juridiske vejledning C.C.6.7.2, samt Michael Serup – Generationsskifte side 331
[67] Der henvises samtidig til afsnit 2.4, hvor det diskuteres, hvornår succession vælges. Omvendt skal finansieringsspørgsmålet hele tiden overvejes, da finansieringen er hovedkriteriet for at succession kan fravælges.
[68] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 47-48
[69] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 46

2.2.2.3 Konsekvenser for overdrager og erhverver

Den grundlæggende skatteretlige virkning af succession er, som nævnt, at overdragelsen af de pågældende aktiver ikke udløser beskatning hos overdrageren, i det erhververen indtræder i overdragerens skattemæssige stilling, og dermed overtager den latente skattebyrde.[70]

Dette følger af KSL § 33 C, stk. 2, 2. pkt, hvorefter erhververen anses for at have erhvervet de aktiver på de tidspunkter og til de anskaffelsessummer, som overdrageren oprindelig har anskaffet aktiverne til. I nedenstående sag blev det dog præciseret, at successionen ikke indebærer, at erhververen indtræder i overdragerens ejertid med hensyn til spørgsmålet om fradrag for vedligeholdelsesudgifter/forbedringer, se hertil SKM.2002.173.LSR[71].

> SKM.2002.173.LSR: En søn havde erhvervet en landbrugsejendom fra sin far med succession. Der var i indkomståret udført murerarbejde til vedligeholdelse af gyllekanaler i en stald. Sønnen havde fratrukket hele beløbet som vedligeholdelse. Skatteankenævnet anså ikke klageren for berettiget til at succedere i faderens ejertid, hvorfor der alene blev godkendt fradrag for 3/25 af de afholdte udgifter.

Ovennævnte sag må nødvendigvis medføre, at erhververen i disse tilfælde bliver stillet dårligere skattemæssigt end overdrageren.

Det må dog også give god mening at praksis er indrettet således, da handelsværdien på de aktiver der succederes i opgøres på successionstidspunktet, og derfor nødvendigvis må tage højde for aktivets stand.

2.2.2.4 Meddelelse til Skattestyrelsen

Sker der succession af et personligt drevet landbrug skal Skattestyrelsen have besked herom senest i forbindelse med indgivelse af overdragerens selvangivelse, hvilket fremgår af KSL § 33 C, stk. 7. Der er således ikke forskel på dette forhold i forhold til successionsoverdragelse af aktier jf. ABL § 34, stk. 4.

Manglende overholdelse af dette vil være et bevisbyrdemæssigt spørgsmål i relation til hvorvidt overdrageren/erhververen kan dokumentere, at der er sket overdragelse med succession. Dokumentationen vil ofte bestå i en gaveanmeldelse til Skattestyrelsen af en eventuel gave ydet fra overdrageren til erhververen[72].

2.2.2.5 Gaveafgift

Som nævnt indledningsvist er dette et område, hvortil der har været stor mediebevågenhed de sidste par år. I 2017 blev lovforslaget, om løbende at sænke gaveafgiften ved overdragelser af erhvervsvirksomheder fra 15% til 5%, vedtaget. Dette lovforslag er dog ført tilbage således, at de "gamle regler" igen er gældende.

En overdragelse med succession kan berigtiges, enten ved at erhververen betaler fuldt vederlag for virksomheden, eller ved at erhververen modtager virksomheden som gave, eller – som det ofte ses i praksis – ved en kombination af disse to muligheder[73]. Ydes der i forbindelse med overdragelsen en gave fra overdrager til erhverver, skal der betales gaveafgift. Indenfor bo- og gaveafgiftslovens område udløser gaver ikke indkomstbeskatning, men i stedet gaveafgift.

---

[70] Michael Serup – Generationsskifte, side 335

[71] Samt i øvrigt SKM2003.512LR, som vedrører en situation, hvor en ejendomsavance fra et salg i 2003 skulle genanbringes i en ejendom købt i 2002 med succession, hvor vedkommende ej heller kunne succedere i ejertiden. SKM2003.79LR, hvor en datter erhverver en landbrugsejendom med succession af sin far, hvor datteren ikke kunne succedere i faderens ejertid i relation til nedrivningsfradrag.

[72] Sådan har det dog ikke altid været, og praksis blev ændret ved styresignal af 8. april 2011 (SKM.2011.250SKAT). Tidligere ville Skattestyrelsen omklassificere transaktionen således at transaktionen blev skattepligtig, såfremt Skattestyrelsen ikke modtog meddelelsen. Konsekvensen for deltagerne i virksomhedsoverdragelsen var således ganske restriktive. (Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 55)

[73] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 55

Størrelsen på gaveafgiften der skal betales, er afhængig af, hvem gaven tilfalder. Bo- og gaveafgiftsloves område omfatter gaver mellem personer indenfor gaveafgiftskredsen jf. straks nedenfor. Personerne som er omfattet heraf, er som følger jf. BAL § 22[74]. Ægtefæller er ikke omfattet af gaveafgiftskredsen, men gaver mellem ægtefæller er afgiftsfritaget jf. BAL § 22 stk. 3.

Dette betyder at børn, børnebørn og samlevere, der ved en overdragelse med succession modtager en gave skal betale gaveafgift. Derimod vil søskende samt deres børn og samlevere der ikke har haft samme bopæl som gavegiveren i en sammenhængende periode på 2 år være skattepligtige ved overdragelsen, såfremt der gives gave.

Der skal betales en gaveafgift på 15% for de nærmeste slægtninge og indkomstskat for de fjernere slægtninge og personer som ikke er beslægtede. Der kan gives et afgiftsfrit gavebeløb på 67.100 kr. (2020-niveau) til børn og andre nære slægtninge og 23.500 kr. til svigerbørn (2020-niveau). Det bemærkes samtidig at der ligger en afgiftsfritagelse vedr. gaveafgift af gaver, som gavegiver betaler for gavemodtager jf. BAL § 24, stk. 5. Dette har stor praktisk betydning ved generationsskifte, hvorfor der altid bør træffes en afgørelse om, at gavegiver betaler gaveafgiften, så der ydes en nettogave afgiftsfri.

Gaveafgiftspligten indtræder ved modtagelse af gaven, og gavegiver og gavemodtager skal senest den 1. maj i det efterfølgende år indgive anmeldelse om gaven og den afgiftspligtige værdi til Skattestyrelsen jf. BAL § 26. Det ses ofte at et generationsskifte bliver vederlagt helt eller delvist med en gave. En af grundende hertil er adgangen til at beregne en passivpost jf. nærmere herom i afsnit 2.2.2.6. En anden årsag til denne vederlæggelse er, at gaveelementet også rummer den fordel, at skattemyndighederne skal tage stilling til værdierne i et generationsskifte, i forbindelse med indsendelse af gaveanmeldelsen. Skattestyrelsen har derefter 6 måneder til at behandle gaveanmeldelsen og tage stilling til værdiansættelsen. Se endvidere afsnit 7.4.

Der er ikke forskel på behandlingen af gaveafgift i forhold til successionsoverdragelse af en personlig virksomhed kontra aktier.

2.2.2.6 Passivpost

Som følge af, at succession medfører, at erhververen overtager en udskudt skatteforpligtelse vedrørende de skatterelevante aktiver, beregnes der ved opgørelsen af grundlaget for hhv. beregning af boafgift ved arv, respektive gaveafgifter eller indkomstskat af gaver, en såkaldt passivpost jf. BAL § 13 og KSL § 33 D.[75]

Passivpostens rolle er at give et nedslag i værdien af det overdragne aktiv ved opgørelsen af den afgiftspligtige eller skattepligtige arvs eller gaves størrelse. (Se hertil afsnit 2.3.3 om beregning af passivpost ved arv). Passivposten er således udtryk for, at aktivets værdi reelt er mindre end den umiddelbare handelsværdi, fordi erhververen har påtaget sig pligten til at betale skat af den værdistigning, der er sket i overdragerens ejertid[76]. Passivposten er således en kompensation til erhververen.

Passivposten kan opgøres enten efter de skematiske regler i KSL § 33D (*fikserede passivposter*) eller ved skønsmæssig kursansættelse af den udskudte skat (*aftalte passivposter*).

---

[74] Personkreds jf. BAL § 22: a) Børn, stedbørn og deres afkom, b) afdødt barns eller stedbarns længstlevende ægtefælle, c) Forældre, stedforældre og bedsteforældre, d) Personer, som de seneste 2 år har haft fælles bopæl med giveren af gaven og personer der tidligere har delt bopæl med gavegiveren i en sammenhængende periode på 2 år, når den fælles bopæl kun er ophørt på grund af institutionsanbringelse, e) Plejebørn, som har haft bopæl hos gavegiveren i en sammenhængende periode i minimum 5 år, når opholdet er påbegyndt inden plejebarnet fyldte 15 år og højest én af plejebarnets forældre har haft bopæl sammen med gavegiveren sammen med plejebarnet.

[75] Aage Michelsen mfl. - Lærebog om indkomstskat, side 655-656

[76] Aage Michelsen mfl. - Lærebog om indkomstskat, side 655-656

Der består naturligvis ikke ret til at indregne både passivpost efter KSL § 33D samt en aftalt passivpost efter KSL § 33C, hvilket også fremgår af Skatteministeriets styresignal SKM2011.406.SKAT samt dommen SKM2017.428.VLR[77].

Det er samtidig vigtigt at påpege, at der skal være ydet en gave i forbindelse med virksomhedsoverdragelsen før der kan beregnes en passivpost. Det er således ikke muligt at beregne en passivpost i de tilfælde, hvor der sker fuld erlæggelse med vederlag til overdrager. Det fremgår dog af TfS2001.174.LSR, at såfremt overdragelsen både erlægges med vederlag og der samtidig gives en gave vil man have mulighed for at beregne en passivpost på baggrund af hele beløbet – og således ikke kun den del der forholdsmæssig overdrages med gave[78].

I forhold til de *fikserede passivposter* efter KSL § 33 D er disse et udtryk for et objektivt kompromis baseret på den kendsgerning, at det er tæt på umuligt at foretage en entydig værdiansættelse af en udskudt skatteforpligtelse, hvis forfaldstid og omfang er usikker[79]. Forfaldstiden og omfanget afhænger helt og holdent af erhververens fremtidige dispositioner, samt af lovgivningen på afståelsestidspunktet[80].

Det afhænger således af en masse usikkerhedsfaktorer, hvorfor det eneste generelle der kan siges er, at værdien af skattemæssig succession stiger med erhververens forventede ejertid, hvorimod byrden ved succession stiger såfremt erhververen forventer en kort ejertid.

De fikserede passivposter beregnes som nævnt efter KSL § 33D der opgøres som 30% af den skattepligtige fortjeneste, der ville være fremkommet ved et almindeligt salg til tredje mand. Herudover er der særlige regler vedrørende de overdragelser, hvor erhververen også indtræder i overdragerens konto for opsparet overskud jf. KSL § 33D, stk 4[81]. Procenten afhænger af skatteprocenten i opsparingsåret.

I forhold til de *aftalte passivposter* efter KSL § 33C er det i dag fast antaget i praksis, at der består en ret til at indregne en aftalt passivpost som *alternativ* til en fikseret passivpost efter KSL § 33D. Som nævnt ovenfor er det værd at bemærke ordet *alternativ*, da det er *enten eller*. Den almindelige antagelse var, indtil SKM2008.876.LSR, at KSL § 33D gjorde op med adgangen til at indregne aftalte passivposter, og at en aftalt forhøjet passivpost måtte ses som en afgifts- eller skattepligtig gave. Dette blev ændret med den omtalte dom SKM2008.876.LSR, samt Skattestyrelsen styresignal i SKM2011.406.SKAT.[82]

Det er derfor en vigtig rådgivningsmæssig opgave, at vurdere om det i det enkelte tilfælde er mest optimalt at nedbringe gaveafgiften ved benyttelse af KSL § 33D (*fikseret passivpost*) eller fratrække den latente skatteforpligtelse ved værdiansættelsen af virksomheden jf. KSL § 33 C (*aftalt passivpost*).

Adgangen til at aftale en passivpost efter KSL § 33C afføder på samme tid det besværlige spørgsmål, om parterne har frit spillerum til at aftale en hvilken som helst passivpost, samt hvorledes den aftalte passivpost skal opgøres.

---

[77] Hvor skatteyder mente at han både var berettiget til at tage højde for den latente skat ved værdiansættelsen, samt nedslag i form af en passiv post efter KSL § 33D. Landsskatteretten fastslog, at der kun kan tages højde for skattepassivet én gang jf. Skattestyrelsens styresignal. I den konkrete sag fik Skatteyderen således nedslag for passivposten efter KSL § 33D, da denne var mest gunstig for skatteyderen.

[78] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 60-61

[79] Michael Serup – Generationsskifte, side 366

[80] Hvis eksempelvis erhververen afstår virksomheden umiddelbart efter successionsoverdragelsen vil skatteforpligtelsen kunne sidestilles med en kontant betaling, hvorimod hvis afståelsen først sker efter to eller tre generationer vil nutidsværdien være voldsomt reduceret.

[81] Passivposten udgør 9% for opsparet overskud opsparet i indkomståret 1999, 12% for indkomstårene 1992-1998, 13,5% for indkomstårene 1999-2000, 15% for indkomstårene 2001-2004, 16,5% for indkomstårene 2005-2006, 18,75% for indkomstårene 2007 13, 19,1% for indkomståret 2014, 19,9% for indkomståret 2015, samt en passivpost på 21% for indkomstårene 2016 og senere.

[82] Michael Serup – Generationsskifte, side 368-369

I ovenstående sag (SKM2008.876.LSR) blev der ikke taget konkret stilling fra Landsskatteretten til, hvordan skatteforpligtelsen konkret skulle opgøres, men i stedet at kursfastsættelsen må antaget at ligge under kurs 100[83]. Landsskatteretten tog dog ikke stilling til, hvor meget under kurs 100 kursen skulle være. Der er efterfølgende offentliggjort talrige bindende svar og afgørelser, som giver en formodning omkring kursfastsættelsen.

I SKM2014.751.SR kunne Skatterådet ikke bekræfte, at kursen kunne sættes til 80. I SKM2016.627.LSR vedrørende udlæg fra et dødsbo opgjorde boet skatteforpligtelsen til kurs 80, SKAT mente kurs 50 og Landsskatteretten nåede til kurs 60[84].

I det bindende svar SKM2014.751.SR, hvor faderen ønsker at overdrage en landbrugsejendom med succession, fremførte Skatterådet som argument for, at kursen ikke kunne fastsættes til kurs 80, at den udskudte skat skal kursværdiansættes aktiv for aktiv, og der derfor skal lægges vægt på følgende; "Aktivets art, aktivets faktiske værdiforringelse, den forventede ejertid/levetid på aktivet, markedsrenten på overdragelsestidspunktet, og udsigten til hvorvidt og hvornår den latente skat aktualiseres.

Der blev dog i det bindende svar ikke givet svar på, hvilken kurs der i stedet kunne anvendes.

Disse tvivlsspørgsmål blev til dels afklaret i afgørelsen SKM2018.552.LSR. Sagen vedrørte fastsættelse af handelsværdien ved en gaveoverdragelse af en landbrugsejendom, samt fastsættelse af nedslag for den latente skat, jf. kildeskattelovens § 33 C. Det var således skatteyderens påstand at kursværdien af den latente skat samlet kunne beregnes til 80 pct. af den aktuelle skatteforpligtelse.

Landsskatteretten lagde for det første til grund, at den meget lave og aktuelle rente kunne anvendes som referencerente. Den aktuelle rentesats var oplyst til 0,89 pct. p.a. og blev herefter oprundet til 1 pct. p.a. Landsskatteretten lagde dernæst til grund, at der skulle bruges en rente efter skat. Ved anvendelse af en skattesats på 40 pct. ville renten efter skat udgøre 0,6 pct. Samtidig lagde Landsskatteretten til grund, at der kunne anvendes en levetid på 30 år. Ved 30 år og en diskonteringsrente på 0,6 pct. giver det en diskonteringsfaktor på ca. 0,8, svarende til kurs 80 på den latente skat.

Landsskatteretten gav således skatteyder medhold i, at kursværdien af den latente skat kunne sættes til 80 pct. af den aktuelle skatteforpligtelse.[85]

Der kan derfor på baggrund af ovenstående sag opstilles følgende faktorer, der vil have betydning for beregningen: 1) Afskrivningsreglerne for det pågældende aktiv, samt hvornår det forventes aktivet bliver solgt, 2) markedsrente på overdragelsestidspunktet og 3) købers skatteprocent.

Det vil altid være nødvendigt at foretage en konkret vurdering af den aftalte passivpost ud fra en armslængdetest. Det skal her skelnes til hvorvidt uafhængige parter under tilsvarende omstændigheder ville opgøre og fordele den konkrete successionspost. Som udgangspunkt vil enhver uafhængig køber mindst kræve en passivpost, der svarer til den tilbagetidskonterende nutidsværdi af den udskudte skatteforpligtelse.

---

[83] Landsskatteretten udtalte i den forbindelse: "De overdragne aktiver, der omfattes af successionen, skal værdiansættes til handelsværdien under hensyntagen til den udskudte skatteforpligtelse. Der er ikke i kildeskattelovens § 33 C fastsat nærmere regler for værdiansættelsen. Hvorvidt og hvornår forpligtigelsen bliver aktuel afhænger af en række fremtidige dispositioner vedrørende virksomheden såsom eventuelt salg, virksomhedsomdannelse mv. Da der ikke er tale om en faktisk betalingsforpligtelse men en eventualforpligtigelse, skal skatteforpligtelsen kursfastsættes således, at overdragelsessummen afspejler handelsværdien i fri handel. En kursfastsættelse til pari vil ikke afspejle eventualforpligtigelsens handelsværdi, der må antages at ligge under kurs 100."

[84] Se samtidig afhandlingens afsnit 2.3.3

[85] Kommenteret af statsautoriseret revisor Arne Larsen i SR-skat, marts 2019, "Opgørelsen af skatteforpligtelsen ved overdragelse med succession", samt Tommy V. Christiansen på vidensportalen v.dk; " generationsskifte af fast ejendom ved gaveoverdragelse med succession", 8. december 2018.

Der skal således altså skelnes til ovenstående forudsætninger når denne tilbagediskontering skal opgøres. Samtidig kommenterer Michael Serup i nyhedsbrev af december 2018, at en uafhængig køber næppe vil nøjes med at blive neutraliseret; *"køber vil som regel kræve en rimelig risikomargin for de tilfælde, hvor beregningsforudsætningerne måtte svigte"*. Forfatteren nævner endvidere, at i ovennævnte afgørelse, ville Landsskatteretten, hvis de havde fået anledning til det, også have tiltrådt et kurstillæg på 10 procentpoint eller mere uden at kvalificere et sådant kurstillæg som en gave, hvorfor denne faktor også skal tillægges ovenstående faktorer, som ville have betydning for beregningen[86].

Som nævnt må det således være en vigtig rådgiveropgave at vurdere, hvorvidt der skal beregnes en passivpost efter KSL § 33D eller efter KSL § 33C. Der henvises til nærmere omtale omkring problemstillingen i afsnit 2.4 samt en beregningsopgørelse i bilag 2.

Den ligningsmæssige behandling af fikserede eller aftalte passivposter følger de almindelige regler for den konkrete gaveoverdragelse. Er der tale om en afgiftspligtig gave, tager Skattestyrelsen stilling til passivposten i forbindelse med værdiansættelse og afgiftsberegningen, som udgangspunkt indenfor 6 måneder.

Er gaven skattepligtig, fordi modtageren ikke er omfattet af gaveafgiftskredsen – som oplistet i afsnit 2.2.1 – knytter passivposten sig således til modtagerens indkomstopgørelse for overdragelsesåret og følger dermed reglerne for ordinær og ekstraordinær ansættelse jf. SFL § 26-27.[87]

2.2.2.7 Værdiansættelse

I forbindelse med overdragelse af det personligt ejede landbrug skal der opgøres en værdi af de aktiver der overdrages. Skattestyrelsen vil have en særlig interesse heri, da værdiansættelse danner grundlag for det skatte- og/eller afgiftsmæssige provenue som udspringer af virksomhedsoverdragelsen. Det skattemæssige udgangspunkt er altid, at aktiver skal overdrages til den aktuelle markedsværdi.

Hvor der ikke er et interessefællesskab mellem parterne, anses den mellem parterne aftalte værdi som udtryk for markedsværdien[88]. I forbindelse med at en personlig virksomhed overdrages med succession vil der ofte være tale om et interessefælleskab – grundet den snævre personkreds jf. afsnit 2.2.1.

Hertil har Skattestyrelsen særlige værdiansættelsesmetoder, der skal danne grundlag for værdiansættelsen af den personlige virksomhed. Jf. afhandlingens afgrænsningsafsnit vil denne afhandling ikke analysere værdiansættelsesmodellerne til bunds - der henvises dog til afsnit 4.3 for en nærmere gennemgang af værdiansættelsesmodellerne.

2.2.3 Successionsoverdragelse af landbrug drevet i selskabsform

Er der tale om et landbrug drevet i selskabsform, er der efter ABL § 34 adgang til successionsoverdragelse af aktier i selskaber, hvis der overdrages mindst 1% af kapitalen i et selskab[89]. Personkredsen der kan succedere i et selskab er, som nævnt i afsnit 2.2.1, udtømmende oplistet i ABL § 34.

Det skal endvidere nævnes, at der i lighed med den personlige virksomhed udelukkende kan succederes såfremt erhververen er skattepligtig til Danmark efter KSL § 1. Hvis erhververen ikke er skattemæssigt hjemmehørende i Danmark, er der kun adgang til succession i relation til aktier, som efter overdragelsen indgår i et fast driftssted her i landet.

[86] Michael Serup, Bech-Bruun, Nyhedsbrev; Værdiansættelse – fast ejendom – landbrug – - +/- 15 %-reglen – udskudt skat til kurs 80
[87] Michael Serup – Generationsskifte, side 372
[88] Medmindre den aftalte værdi afviger væsentligt fra den skønnede markedsværdi
[89] Det er således et krav, at virksomheden ikke driver passiv kapitalanbringelse i overvejende grad jf. afsnit 2.2.3.1

Denne regel skal sikre, at den latente skattebyrde der overdrages i forbindelse med succession, kommer til beskatning i Danmark. Det er derfor nødvendigt at undersøge det skattemæssige hjemsted for den enkelte erhverver, inden der træffes beslutning om successionsoverdragelse[90].

2.2.3.1 Aktier og anparter, der kan overdrages med succession

Det er en betingelse, at der er tale om aktier, anparter andelsbeviser, omsættelige investeringsforeningsbeviser og lignende værdipapir omfattet af ABL § 1. Der kan dog ikke succederes i aktier eller investeringsforeningsbeviser udstedt af et investeringsselskab omfattet af ABL § 19 jf. ABL § 32, stk. 1, nr. 2-4.

Samtidig er det et krav at overdragelsens størrelse minimum udgør 1% af den samlede nominelle kapital. Denne betingelse blev indsat ved lovændringen i 2009[91], hvor muligheden for overdragelse af aktier med succession blev væsentlig udvidet. Før dette var det en betingelse at den enkelte overdragelse minimum skulle udgøre 15% af stemmeværdien i selskabet[92]. Denne betingelse var dog ekstremt uhensigtsmæssig, såfremt overdrageren havde flere børn, eller såfremt man ønskede at overdrage aktier successivt[93].

Den største og mest væsentlige begrænsning i regelsættet omkring succession i aktier er, at der skal være tale om aktier i en erhvervsmæssig virksomhed – selskabet må populært sagt ikke være en *pengetank* jf. ABL § 34, stk. 1, nr. 6. *Pengetanksreglen* er ved lovforslag L183 skærpet således, at formuleringen af den erhvervsmæssige virksomhed nu er præciseret.

Formuleringen for den erhvervsmæssige virksomhed er således efter den 1. juli 2017: *"Hvis virksomhed ikke i overvejende grad består i passiv kapitalanbringelse"*[94].

Formuleringen *i overvejende grad* skal forstås konkret jf. ABL § 34, stk. 4 nr. 6. En virksomhed anses for at drive passiv kapitalanbringelse såfremt:

- mindst 50 pct. af selskabets indtægter, hvorved forstås den regnskabsmæssige nettoomsætning tillagt summen af øvrige regnskabsførte indtægter, opgjort som gennemsnittet af de seneste 3 regnskabsår stammer fra sådan aktivitet, eller
- hvis handelsværdien af selskabets udlejningsejendomme, kontanter, værdipapirer el.lign. enten på overdragelsestidspunktet eller opgjort som gennemsnittet af de seneste 3 regnskabsår udgør mindst 50 pct. af handelsværdien af selskabets samlede aktiver

Som nævnt i afsnit 1.3 vil denne afhandling ikke gå i dybden med problemstillingen omkring succession i pengetanke, da udlejning og bortforpagtning af ejendom, der anvendes til landbrug, gartneri, planteskole, frugtplantage eller skovbrug ikke anses som passiv kapitalanbringelse eller som udlejning af fast ejendom. Det vurderes derfor ikke, at problemstillingen berører generationsskifte af landbrug væsentligt.

Det er præciseret i SKM 2016.233SR, at det afgørende udelukkende er ejendommens status efter ejendomsvurderingsloven og ikke den faktiske anvendelse af ejendommen[95].

---

[90] Michael Serup – Generationsskifte, side 347
[91] Lov nr. 532 af 17. juni 2008
[92] Den daværende ABL 34, stk. 1, nr. 3
[93] Birgitte Sølvkjær Olesen – Generationsskifte og omstrukturering, side 75-76.
[94] Før var formuleringen "Hvis virksomhed ikke i overvejende grad består af udlejning af fast ejendom eller besiddelse af kontanter, værdipapir eller lignende"

[95] SKM.2016.233.SR Spørgeren ejede personligt en samlet virksomhed bl.a. bestående af 4 landbrugsejendomme. Ejendom 1 og Ejendom 2 var vurderet som landbrug. Spørgeren ejede endvidere 2 ejendommen, der er vurderet som landbrug uden bygninger. Spørgeren ejede derudover 8 parcelhuse/ejerlejligheder, der også indgik i virksomheden, som alle var udlejet. Ejendom 1 var i sin tid blevet sammenlagt af ejendommene A-gården og B-gården, således der var tale om én samlet ejendom, men med 2 bygningssæt. På Ejendom 1 er bygning 1 en beboelsesbygning på ca. 350 m2. Spørgeren brugte ca. ¼ del af denne bygning som sin egen bolig. Alle beboelsesbygningerne var således udlejet til beboelse bortset fra den del, der blev anvendt til spørgers egen bolig. De øvrige bygninger på begge ejendomme er landbrugsbygninger (maskinhuse, lader og stalde) som i betydeligt omfang udlejes til lager m.m. Spørgeren planlagde et samlet generationsskifte i 2016 af alle ejendommene til Spørgers søn. Inden gennemførelsen af generationsskiftet ville man dog foretage en

Skatterådet bekræftede i ovenstående sag, at de udlejede dele af landbrugsejendommene skulle anses som ikke-finansielle aktiver i relation til pengetanksreglen. Det afgørende var ejendommenes vurderingsmæssige status og ikke den faktiske anvendelse til udlejning. Den beboelsesdel, som spørgeren selv benyttede, skulle anses som en del af den aktive virksomhed, da det følger af landbrugslovens § 9, at en landbrugsejendom skal omfatte en passende beboelsesbygning.

2.2.3.2 Successionens konsekvenser for overdrager og erhverver

For overdragerens vedkommende er udgangspunktet for en fysisk persons afståelse af aktier afståelsesbeskatning i medfør af ABL § 30. Ved anvendelse af successionsreglerne i ABL § 34 indtræder erhverver dog i overdragerens skattemæssige stilling. Såfremt overdrageren ikke afstår hele sin aktiepost, men blot en del heraf, finder de almindelige regler i ABL § 26, stk. 6 anvendelse, hvorefter der skal udarbejdes en forholdsmæssig fordeling imellem de afståede aktier og de aktier overdrageren beholder.

I forhold til erhververen indtræder vedkommende i overdragerens skattemæssige stilling jf. ABL § 34, stk. 2, 2. pkt. Erhververen anses samtidig for at have erhvervet de overdragne aktier på de samme tidspunkter og til de samme anskaffelsessummer som overdrageren. Samtidig medfører successionen, at erhververen indtræder i overdragerens næringshensigt.

2.2.3.3 Beregning af passivpost ved værdiansættelse af aktier

På samme måde som beskrevet under afsnit 2.2.2.6, er der mulighed for at beregne en passivpost jf. KSL § 33 D samt KSL § 33 C, ved overdragelse af en aktiepost med succession efter ABL § 34, der går til fradrag ved beregning af den gaveafgiftspligtige værdi[96].

I lighed med opgørelsen af passivposten i den personlige virksomhed vil man have mulighed for at beregne en passivpost på baggrund af hele beløbet og ikke kun den del, der forholdsmæssigt svarer til gaveandelen af aktieoverdragelsen. Følges de fikserede passivposter jf. KSL § 33D, som beskrevet under afsnit 2.2.2.6, opgøres passivposten som 22% af den skattepligtige fortjeneste, hvilket svarer til en kursværdi på 52,4[97].

Der er på samme måde, som ved overdragelse af en personlig virksomhed, mulighed for i stedet at benytte sig af en aftalt passivpost efter ABL § 34, hvis skatteyder vurderer at kursværdien er højere. Der henvises til bilag 2 for et eksempel på en beregning af passivpost i et kapitalselskab.

skattefri omdannelse til aktieselskab. Umiddelbart efter, at denne omdannelse er foretaget, vil man overdrage aktierne med succession til spørgers søn.

[96] Under forudsætning af at den udskudte skat ikke allerede er fratrukket aktiernes værdi

[97] Baseret på en aktieindkomst på 42% (22% divideret med 42%)

2.3 Skattemæssig succession i et dødsbo

I ovenstående afsnit blev mulighederne for anvendelse af successionsmodellen ved generationsskifter i levende live (inter vivos) analyseret. Dette afsnit har til formål at analysere reglerne om succession i et dødsbo (mortis causa).

Dødsboskatteloven regulerer dødsboer, hvilket vil sige at loven behandler reglerne for, hvordan den afdødes formue beskattes ved udlodning til arvingerne, samt hvorledes beskatningen sker i selve dødsboet. Samtidig indeholder loven reglerne for skifte af dødsboer og skifte af en efterlevende ægtefælles del af fællesboet.

Som tidligere nævnt kan det være en ulykkelig situation at indlede et generationsskifte, hvor virksomhedsejeren pludselig dør og derfor aldrig opnår glæden ved at se livsværket trives under den unge generation. Omvendt er der nogle virksomhedsejere, som ønsker at tilrettelægge generationsskiftet i et testamente, således at (eller en del af) generationsskiftet først gennemføres ved virksomhedsejerens død.

Særligt i en landbrugsvirksomhed er det en forudsætning ved et pludseligt dødsfald, at der hurtigst muligt findes en løsning på den videre drift, således at besætningen ikke lider misrøgt eller afgrøder mistes. Samtidig er det ikke alle der hverken har evnen eller viljen til at drive et landbrug videre, hvorfor de ubehagelige tanker, om hvad der skal ske, såfremt et ulykkeligt dødsfald skulle indtræffe, bør overvejes.

Overdragelse fra et dødsbo til en arving kaldes en udlodning, hvilket som udgangspunkt medfører skattepligt. Denne beskatning består af en boafgift, og selve beskatningen foretages i boet. Et dødsbo er skattepligtig, når boets aktiver eller dets nettoformue efter handelsværdien på skæringsdagen overstiger et grundbeløb på kr. 2.966.200[98]. Som alternativ til dette kan der – på samme måde som beskrevet i afsnit 2.2 – overdrages med succession.

2.3.1 Den successionsberettigede personkreds i et dødsbo

Mulighederne for udlodning med succession fra dødsboer, er blevet kraftigt reduceret ved en lovændring i 1998.[99] Efter lovændringen er det kun muligt at der udloddes med succession til fysiske personer jf. dødsboskatteloven §§ 2 og 3[100].

Alle afståelser til juridiske personer beskattes efter skattelovgivningens almindelige regler, jf. DBSL § 27. Det bemærkes samtidig, at lovens afsnit II indeholder et regelsæt om valgfrihed med hensyn til succession for den efterlevende ægtefælle jf. DBSL §§ 28 og 29[101].

---

[98] Både ved opgørelsen af aktiver og ved opgørelsen af nettoformuen udelukkes følgende jf. DBSL § 6, stk. 4; 1) Mellemperiodeskat opgjort efter §§ 14 og 15. 2) Dødsboskat opgjort efter §§ 30 og 30 a. 3) Beløb, der tilbagebetales efter § 31. 4) Passivposter efter boafgiftslovens § 13 a.

[99] Erik Werlauff – Arv og skifte, side 229

[100] Reglerne finder således anvendelse i følgende situationer:
1) Dødsboer, der skiftes i umiddelbar forbindelse med et dødsfald, bortset fra dødsboer, som overtages af den tilbageværende ægtefælle,
2) Dødsboer, der delvis udleveres til den tilbageværende ægtefælle til uskiftet bo, efter at der skiftet med en eller flere livsarvinger efter den først afdøde.
3) Uskiftede boer, hvor den tilbageværende ægtefælle i levende live skifter med alle arvinger og legatarer efter den først afdøde. Her er der tale om et fuldstændigt skifte.
4) Dødsboer, der udleveres til den tilbageværende ægtefælle efter § 58, stk. 1, nr. 4.
(Hvoraf det fremgår at det er et krav, at den tilbageværende ægtefælle er den eneste legale arving efter den først afdøde).
5) Genoptagelsesboer, der ikke bliver afsluttet ved boudlæg eller ved, at boet overtages af den tilbageværende ægtefælle efter DBSL § 58

[101] Som det fremgår af ovenstående 5 punkter er der ingen af dem som beskriver situationen, hvor den tilbageværende ægtefælle succederer i dødsboet. Det fremgår dog af DBSL § 59, at den efterlevende ægtefælle indtræder i afdødes skattemæssig stilling med hensyn til aktiver og passiver, der tilhørte afdøde. Bestemmelsen er således parallel med successionsbestemmelserne. (Aage Michelsen – Lærebog om indkomstskat, side 1172-1173)

Én af de skærpelser, som er sket omkring succession ved udlodning i et dødsbo er, at det kun er muligt at succedere i modtagerens andel af boet, medmindre at denne modtager er; barn eller barnebarn af afdøde, søskende til afdøde samt dennes børn eller børnebørn, jf. DBSL § 37, stk. 1[102]. På nær den efterlevende ægtefælle er der tale om samme personkreds, som efter KSL § 33 C, stk. 1, 1. og 2. pkt.

Overstiger modtagerens arvelod udlodningen af aktivet, kan der kun ske delvis succession, hvilket vil sige at udlodningen deles i én del med succession, samt en del med beskatningen efter DBSL § 27. Overstiger udlodningsværdien modtagerens arvelod, skal de seneste erhvervede aktiver gå fortrinsvis forud ved fordelingen jf. DBSL § 37, stk. 1, 5. pkt. Bestemmelsen omfatter efter sin ordlyd alle aktivtyper. Er det ikke muligt at opdele sine aktiver ud fra anskaffelsestidspunktet er det, jf. DBSL § 28, stk. 3, dødsboet der afgøre fordelingen[103].

Tilhører en person således ikke familiekredsen defineret i DBSL § 37, er det derfor som udgangspunkt ikke muligt at succedere i udlodninger fra boet. Nære medarbejdere, der ikke tilhører familiekredsen i DBSL § 37, vil således alene kunne succedere i det omfang, udlodningen svarer til deres andel af boet. Dette vil altså sige at succession forudsætter, at afdøde har taget hensyn til medarbejderen i sit testamente[104].

Er en udlodningsmodtager ikke skattemæssigt hjemmehørende i Danmark enten efter reglerne i KSL § 1 eller efter en dobbeltbeskatningsoverenskomst, vil han alene kunne succedere, såfremt aktiverne efter udlodningen kan beskattes i Danmark, jf. DBSL § 38.

2.3.1.1 Mulighed for valgfrihed

Trods det er muligt for en eller flere arvinger at succedere i udlodning fra boet, er det dødsboets beslutning om udlodningen skal ske med beskatning i boet eller med succession jf. DBSL § 28 stk. 3.

Selvom valget har stor betydning for udlodningsmodtageren, har vedkommende reelt ingen direkte indflydelse på, om udlodning sker med beskatning eller med succession, jf. DBSL § 36, stk. 1. Alene i det omfang udlodningsmodtageren har stemmeret i boet, vil han indirekte kunne have indflydelse på boets beslutning[105].

Der kan opstå en interessekonflikt i boet omkring, hvorledes der skal ske succession eller ej. Den særlige beskatningsform i dødsboer, hvor beskatningen sker med en proportional skat med 50%, samt et opgjort bundfradrag jf. DBSL §§ 21 og 22, vil ofte føre til en billigere skat end hvis beskatningen sker hos udlodningsmodtageren ved en afståelse efter udlodningen[106]. Omvendt kan de andre arvinger have en interesse i at vælge succession, da den samlede bomasse vil blive formindsket[107] ved beskatning.

Dette må betegnes som en uhensigtsmæssig situation for arvingerne, at vedkommende ikke selv kan afgøre, hvorvidt der ønskes udlodning med succession eller beskatning. Det må dog være således i praksis at boet, samt bobestyreren ønsker at efterkomme erhververens foretrukne beskatningsform. Samtidig er der, jf. DBSL § 28, stk. 3, mulighed for delvis succession i et aktiv[108], hvilket kan afhjælpe problemstillingen.

[102] Erik Werlauff – Arve og skifte, side 225, samt Jane K. Bille – Skattemæssig succession, side 283
[103] Jane K. Bille – Skattemæssig succession, side 294
[104] C.E.3.4.3.1 Betingelser for succession i dødsbo
[105] Jane K. Bille – Skattemæssig succession, side 295
[106] Erik Werlauff – Arv og skifte, side 220, samt Jane K. Bille – Skattemæssig succession, side 295-296
[107] Formindskelsen forstået som bomassen minus den skat som afståelsen udløser.
[108] Hvilket er i modsætning til praksis efter KSL § 33 C hvor valget af succession skal ske aktiv for aktiv

2.3.1.2 Aktiver der kan overdrages med succession i et dødsbo

Det er kun muligt at succedere i aktiver med en avance jf. DBSL § 28, stk. 2, hvilket vil sige at værdien på aktivet ved udlægget i dødsboet, skal være fastsat til en højere værdi end den skattemæssige værdi. Der er således ikke forskel på denne bestemmelse i forhold til KSL § 33 C, samt ABL § 34.

I forhold til succession i en erhvervsmæssig virksomhed blev bestemmelsen også væsentlig indskrænket i forhold til de daværende regler før 1998, hvilket var med henblik på at ensarte reglerne i forhold til succession i levende live. Der er derfor langt hen ad vejen samspil mellem succession i et dødsbo i forhold til succession i levende live på dette område[109].

Der kan således succederes ved udlæg af en erhvervsvirksomhed eller andel heraf jf. DBSL § 29, stk. 1. Der henvises til afsnit 2.2.2.2 for beskrivelse af begrebet erhvervsmæssig virksomhed. Modtageren kan ligeledes overtage indestående på konto for opsparet overskud, såfremt afdøde anvendte virksomhedsskatteordningen Bortset fra fast ejendom omfattet af ejendomsavancebeskatningsloven jf. afsnit 2.2.2.2, er der ikke nogen begrænsning i hvilke typer af aktiver, der kan udloddes med succession, blot de indgår i en erhvervsmæssig virksomhed.[110]

Det er samtidig muligt at succedere i aktier og anparter på samme måde som succession i levende live. Det er ej heller ved succession ved død muligt at succedere i små aktieposter, hvor ejerandelen udgør mindre end 1%, samt aktier og anparter som er omfattet af pengetanksreglerne jf. afsnit 2.2.3.

2.3.2 Boafgift ved generationsskifte ved død

Efter boafgiftsloven skal der betales boafgift og tillægsboafgift. Boafgiften beregnes med 15% og tillægsboafgiften med 25%. Boafgiften fradrages før beregning af tillægsboafgiften, således den marginaleafgiftssats reelt er 36,25%. Boafgiften på 15% beregnes af de værdier som afdøde efterlader sig, mens tillægsboafgiften beregnes af de værdier som tilfalder fjernere slægtninge. Der skal betales boafgift, hvis afdøde havde hjemting[111] her i landet på dødstidspunktet, uanset hvor afdødes formue befinder sig jf. BAL § 9 stk. 2.

Hvis afdøde havde hjemting i udlandet på dødstidspunktet, skal der kun svares boafgift i Danmark af fast ejendom i Danmark og formue hørende til et fast driftssted i Danmark[112].

Boafgiften beregnes på baggrund af den godkendte boopgørelse jf. BAL § 4, stk. 1, og afgiften betales af dødsboet før udbetaling til arvingerne.

Boafgiftsloven opdeler personkredsen/arvingerne i tre kategorier, hhv. overdragelse til ægtefælle, overdragelse til personer omfattet af BAL § 1 (nært beslægtede), samt overdragelse til fjernere slægtninge og ubeslægtede.

Overdragelse til ægtefælle er uanset arvens størrelse og ægteskabets varighed, som udgangspunkt fritaget fra at betale boafgift jf. BAL § 3, stk. 1, litra a – dog med den betingelse at ægteskabet var gældende før ægtefælles død. Den efterlevende ægtefælle skal dog betale 15% i boafgift af værdien af kapital- og formuegoder, hvortil der knyttes en brugs- eller indtægtsydelse jf. BAL § 14, stk. 2.

[109] Jane K. Bille – Skattemæssig succession, side 298, samt Aage Michelsen m.fl. – Lærebog om indkomstskatter, side 1189
[110] Jane K. Bille – Skattemæssig succession, side 298, samt Aage Michelsen m.fl. – Lærebog om indkomstskatter, side 1189

[111] Hjemtingsbegrebet skal fortolkes efter reglerne om hjemting i retsplejelovens § 235, hvilket adskiller sig fra reglerne om subjektiv skattepligt i kildeskatteloven.

[112] Aage Michelsen m.fl. – Lærebog om indkomstskat, side 1217

Med hensyn til overdragelse til personer omfattet af BAL § 1[113] (nært beslægtede personer) skal disse betale en boafgift på 15% af de værdier som personerne arver. Det bemærkes at praksis på området for personer med fælles bopæl med afdøde er streng. Se hertil TfS 2002.447.Ø, hvor der havde været fælles bopæl i fire år, men denne var blevet afbrudt i 4 måneder indenfor de sidste 2 år før dødsfaldet. I den konkrete sag skulle der således betales tillægsboafgift på 25%[114].

Boafgiften på 15% beregnes af den del af arvebeholdningen, der overstiger et reguleret bundfradrag på kr. 301.900 (2020-niveau) jf. BAL § 6, stk. 1, litra a og b. Overdragelser til øvrige personer skal foruden boafgiften på 15% betale en tillægsboafgift på 25%. Tillægsboafgiften bliver beregnet på baggrund af bobeholdningen efter fradrag på 15%-afgiften, hvor den effektive afgiftssats er 36,25%.

2.3.3 Passivpost ved generationsskifte ved død

På samme måde som ved overdragelse med succession i levende live, vil en udlægsmodtager som overtager et aktiv med succession få en kompensation for denne latente skattebyrde i form af en passivpost jf. BAL § 13 a.

Som alternativ til den opgørelse af passivposten hjelmet i § 13 a, er det i henhold til Skattestyrelsen styresignal SKM2011.406.SKAT muligt at foretage et prisnedslag, der skal kompensere for den udskudte skat. Det er ikke muligt for skatteyder at tage højde for både den udskudte skat ved værdiansættelse og passivposten efter BAL § 13 a, men skatteyder kan – på samme måde som opgørelse af passivpost ved succession i levende live – vælge den beregning som giver den laveste værdi.

Passivposten beregnes på baggrund af den laveste mulige avance, som overdragelsen ville have udløst, såfremt aktivet var solgt, jf. BAL § 13 a, stk. 2 og følger således de tidligere beskrevne regler i KSL § 33 D, stk. 2. Passivposten udgør som hovedregel 30% af den skattepligtige fortjeneste, og for aktieindkomst udgør passivposten 22% jf. BAL § 13 a, stk. 3.

Som beskrevet i afsnit 2.2.2.6 har skatteyder mulighed for at vælge en *aftalt passivpost/et prisnedslag* som kompensation for den overtagne udskudte skat. På samme måde som beskrevet i afsnit 2.2.2.6 opstår problemstillingen, hvorledes denne skal fastsættes, se hertil SKM.2016.627.LSR[115].

Der henvises således til afsnit 2.2.2.6 for bemærkninger og betragtninger omkring opgørelse af de *aftalte passivposter.* Passivposten fratrækkes i bomassen, både ved opgørelse af boets samlede størrelse og ved arveudlæg af de enkelte aktiver, hvilket vil sige at den udlægsmodtager der får udlagt et skatterelevant aktiv, anses for at have modtaget et beløb svarende til aktivets værdi minus passivposten[116]. Der hvor opgørelse af passivpost i et dødsbo adskiller sig fra opgørelse af passivpost ved overdragelse i levende live er, at det i dødsboer vil være muligt at aftale en mindre passiveringsprocent jf. BAL § 13 a, stk. 6. Dette ønske kan umiddelbart forekomme mærkeligt, idet en mindre passivpost forøger arvebeholdningen og dermed også boafgiften. Men en mindre passivpost kan være et middel til at foretage en mere retfærdig fordeling mellem arvingerne indbyrdes[117].

---

[113] Personerne omfattet af BAL § 1 er a) afdødes afkom, stedbørn og disses afkom, b) afdødes forældre, c) afdødes barns eller stedbarns ikke fraseparerede ægtefælle, uanset om barnet eller stedbarnet lever eller er afgået ved døden, d) personer, der har haft fælles bopæl med afdøde i de sidste 2 år før dødsfaldet e) afdødes fraseparerede eller fraskilte ægtefælle, f) plejebørn, der har haft bopæl hos afdøde i en sammenhængende periode på mindst 5 år,

[114] Erik Werlauf – Arv og skifte, side 173

[115] SKM.2016.627.LSR, hvor et dødsbo gennemførte en skattefri virksomhedsomdannelse af den afdødes landbrugsvirksomhed, hvorefter anparterne i selskabet var udlagt til fire arvinger. Der hvilede en udskudt skat på anparterne, som boet havde værdiansat til kurs 80. SKAT havde fundet, at kursen var kurs 60, hvilket Landsskatteretten gav SKAT medhold i.

[116] Aage Michelsen m.fl. – Lærebog om indkomstskat, side 1197-1198.

[117] Jane K. Bille – Skattemæssig succession, side 375

2.3.4 Begrænsning af arv

I forhold til særligt generationsskifter i et dødsbo er det værd at belyse arvelovgivningen, samt hvorledes denne kan benyttes i forbindelse med er generationsskifte af landbrug.

I 2006 undergik arvelovgivningen væsentlige ændringer, hvor – i forhold til generationsskifter – særligt forslaget om at arvelader får større frihed til at disponere over sin formue ved testamente er interessant. Konkret betød ændringen at den andel af livsarvingernes arveret, som ikke kan fratages ved testamente (tvangsarv), blev nedsat fra halvdelen til en fjerdedel af den legale arv. Samtidig blev ægtefælles tvangsarv også nedsat til en fjerdedel af den legale arv. Samtidig blev det indført at arvelader har mulighed for at begrænse en livsarvings tvangsarv til kr. 1.320.000[118] (2020-niveau).

Jf. afsnittet omkring afgrænsning vil arvelovgivningen ikke blive gennemgået slavisk. Følgende afsnit er dog valgt medtaget grundet den interessante vinkel omkring optimering af generationsskiftet igennem arvelovgivningen. Samtidig vil det være utilstrækkeligt ikke at skelne til arvelovgivningen i forbindelse med generationsskifte i et dødsbo, da reglerne omkring tvangsarv reelt kan gøre generationsskiftet umuligt.

Helt overordnet vil, når en person dør, dennes formue gå i arv. Ved dødsfaldet vil afdødes formue overgå til et bo, som beskrevet ovenfor, som tages under skifte. Arvingerne er jf. AL § 1 børn, børnebørn, oldebørn mv. Tvangsarvingerne omfatter de arvinger der har krav på tvangsarv jf. AL § 10[119]. En fjerdedel af en livsarvings arvelod er tvangsarv jf. AL § 5, stk. 1. Som nævnt ovenfor er det muligt at begrænse tvangsarven via testamente.

Arvelader kan således ved testamente begrænse arveloden til hvert af sine børn, eller til en eller flere af børnene – til kr. 1.320.000 jf. AL § 5, stk. 2[120]. Reglerne kan således bruges i forbindelse med et generationsskifte på trods af den hårde forfordeling. Såfremt reglerne ikke blev ændret i 2006, ville der kunne opstå en situation, hvor generationsskiftet ikke var muligt på grund af, at virksomheden skulle splittes op i 50%.

Situationen kan illustreres, hvor senior dør og efterlader 3 børn. For at holde eksemplet simpelt efterlader senior sig ikke en ægtefælle. Boet udgør 50 mio. kr., hvilket som udgangspunkt giver en arv på 16,6 mio. kr. Af boets værdi udgør landbrugsvirksomheden 48 mio. kr. Senior har igennem sit testamente ønsket at barn nummer et skal overtage landbrugsvirksomheden, da vedkommende har de bedste forudsætninger for at videreføre landbruget.

Tvangsarven udgør 25% af arvelodden som er svarende til 25% af kr. 16,6 mio. kr. i alt 4,15 mio.kr. Arvelader kan dog jf. ovenstående begrænse tvangsarven ned til 1,320 mio. kr. Dette giver således en samlet tvangsarv på 2,640 mio. kr. For ikke at skulle splitte virksomheden op kan tvangsarven reguleres til 2 mio. kr. til barn nummer to og tre, således barn nummer et's arv svarer til virksomhedens værdi.

Således kan den relativt kyniske arvebegrænsning anvendes når et landbrug skal generationsskiftes i et dødsbo. Ovenstående eksempel er forsimplet således der kommer en relativ stor forfordeling af barn nummer ét, men eksemplet viser hvorledes reglerne kan benyttes uden at den erhvervsdrivende arving skal starte ud med en likviditetsdrænet virksomhed.

Fandtes ovenstående regler ikke ville et generationsskifte i et dødsbo være mindre attraktivt, samt det ville være svært at efterkomme arveladers ønske grundet forholdet omkring tvangsarv. Den øgede dispositionsfrihed muliggør således at arveladers ønske i højere grad kan efterkommes.

[118] På tidspunktet for lovændringen (2006) var beløbet kr. 1.000.000. Beløbet bliver pristalsreguleret
[119] Omfatter ægtefælle, børn, børnebørn, oldebørn mv.
[120] Erik Werlauff – Arv og skifte, side 27

2.4 Skattemæssig succession – inter vivos eller mortis causa?

Som beskrevet er reglerne for overdragelse med succession i levende live (*inter vivos*) og succession ved udlodning fra dødsbo (*mortis causa*) søgt tilpasset hinanden. Der er således ingen forskel skattemæssigt på anvendelsen af successionsreglerne idet overdrageren ikke beskattes ved overdragelsen i begge tilfælde. Der er samtidig ikke forskel på retsvirkningerne for erhververen.

Denne tilpasning er gjort ud fra den anskuelse, at der bør være neutralitet ved den skattemæssige behandling af generationsskifte af et landbrug[121] (og en virksomhed generelt) mortis causa henholdsvis generationsskifte inter vivos. Således bør det også være, da det skattemæssige neutralitetsprincip er vigtig. Såfremt der var mere gunstige skatteregler mortis causa vil et påtænkt generationsskifte risikere at blive udskudt alene for at få den mere gunstige skattemæssige behandling. Dette vil ikke være hensigtsmæssigt i nogen tilfælde.

Det må dog konstateres, at der stadig er forskelle på visse væsentlige områder. Det skal dog straks bemærkes, at størrelsen af den skat, der skal betales ved et generationsskifte ikke skal afgøre, hvilken vej der vælges. Men beskatningen er som tidligere nævnt en af mange faktorer, som bør indgå i de forskellige forhold.

2.4.1 Generelle betragtninger

Det første område som er værd at nævne som forskel er den successionsberettigede personkreds inter vivos og mortis causa – særligt når generationsskiftet ikke sker inden for familiekredsen. Som beskrevet i afsnit 2.3 er det således vanskeligt at overdrage med succession mortis causa, såfremt der ønskes overdragelse til en medarbejder. Ønsker den afdøde, at en medarbejder skal overtage landbruget, men på den anden side ikke ønsker, at medarbejderen skal arve i større omfang, vil der således være begrænsede muligheder for, at denne kan overtage virksomheden eller aktierne med succession.

Selvom den afdøde vil lade medarbejderen arve efter sig via testamente, vil en efterlevende ægtefælle eller livsarvingers tvangsarveret kunne gøre det endog meget vanskeligt at udlodde hele landbruget eller aktierne til medarbejderen med succession.

Som nævnt er et dødsbo skattepligtig såfremt boets aktiver eller dets nettoformue overstiger et beløb på kr. 2.966.200. Omvendt hvis aktiver eller nettoformuen ligger under denne beløbsgrænse skal skatten af de urealiserede avancer aldrig betales. Selv efter arveafgift kan der derfor være endog relativt store beløb at spare ved at bringe formuen ned under denne bundgrænse. Dette forhold taler for, at strukturer et generationsskifte, såfremt det muligt, så denne bundgrænse udnyttes[122].

Samtidig skal det påpeges, at ved succession mortis causa er det dødsboets beslutning om udlodningen skal ske ved succession eller om udlodningen skal beskattes i dødsboet. Som beskrevet i afsnit 2.3.1.1 kan der opstå en interessekonflikt mellem arvingerne, som gør denne situation uhensigtsmæssig. Den sidste væsentlige forskel kan dog være med til at afhjælpe denne problemstilling, da jf. DBSL § 28 stk. 3, er mulighed for, at der kan succederes delvist, hvilket ikke er tilfældet ved succession i levende live.

[121] Såvel landbrug drevet i personligt regi som landbrug drevet i selskabsform

[122] Se samtidig afsnit 4.2.4 omkring optimering igennem skattefri virksomhedsomdannelse.

2.4.2 Passivposten inter vivos eller mortis causa

Som nævnt i afsnit 2.3.3 opgøres passivposten ved død på samme måde som ved levende live – efter KSL § 33 D og KSL § 33 C hhv. BAL § 13 a. Det fremgår ellers af BAL § 13a, stk. 6, at *"Den pågældende længstlevende ægtefælle, arving eller legatar og boet kan aftale at fastsætte en passivpost til en lavere procentdel end angivet"* ved de fikserede passivposter.

Imidlertid fremgår det af Skatteministeriets styresignal i SKM 2011.406.SKAT, at adgangen til at aftale en højere passiveringsprocent ved værdiansættelsen efter KSL § 33 C også gælder ved succession efter DBSL § 36, jf. BAL § 13 a[123].

Skatteyder har således mulighed for at opgøre en fikseret passivpost efter KSL § 33 D, alternativt en aftalt passivpost efter KSL § 33 C. Det er i denne henseende væsentligt at se på kursfastsættelsen efter KSL § 33 C. Som det fremgik af afsnit 2.2.2.6 skal der, ved opgørelse af de aftalte passivposter, lægges vægt på følgende forhold:

- Afskrivningsreglerne for det pågældende aktiv
- Salgstidspunkt for aktivet
- Markedsrenten på overtagelsestidspunktet
- Købers skatteprocent
- Købers risikomargin

Det bør vurderes, hvorvidt argumentationen for en højere kursfastsættelse i et dødsbo vil være nemmere end i levende live. Man kan argumentere for at "købers/erhververs" risikomargin vil være højere, da det ikke har været muligt at lave en naturlig overgang. Der kan samtidig argumenteres for at erhverver ikke er "helt klar" til at overtage virksomheden, på samme måde som han ville være det i levende live. Dette bør styrke erhververs forhandlingsposition i forhold til en højere kursfastsættelse.

Samtidig vil dødsboets interesse være at øge boets aktiver efter skat så meget som muligt. En kursfastsættelse på eksempelvis 90 til 95% på den sovende skat vil stadig være bedre end betaling på 100% skat i dødsboet og ikke overdrage med succession.

Disse forhold taler for, at argumentationen for en højere kurs på den latente skat efter KSL § 33 C er nemmere ved et dødsbo end i levende live, og dette forhold bør overvejes i rådgivningen omkring succession i inter vivos kontra mortis causa.

2.5 Hvornår vælges overdragelse med succession?

Den gode rådgivning indeholder naturligvis også overvejelsen om landbruget overhovedet skal overdrages med succession. Som tidligere nævnt indebærer succession en fordel for senior i form af skattefrihed og nogle ulemper for junior i form af en sovende skattebyrde – der henvises til omtale i afsnit 2.2.2.2.

Derfor må erhververen alt andet lig alene gå med til at indtræde i erhververs skattemæssige stilling såfremt der er en større fordel end ulempe ved succession kontra en skattepligtig overdragelse. Overordnet set vil successionen være en fordel, såfremt rentefordelen ved at skulle finansierer en mindre købesum overstiger ulempen ved at få en lavere skattemæssig anskaffelsessum.

For at beregne, hvorledes det vil være en fordel at anvende succession eller ej, kræver dette en masse ubekendte forhold, hvilket vil sige at det altid vil bero på en konkret vurdering fra sag til sag. Det mest enkle eksempel på, hvorvidt succession har en fordel, er ved overdragelse af et landbrug i selskabsform. Ved overdragelse af aktier består ulempen alene i en lavere anskaffelsessum og dermed indtræden i en latent aktieavance for junior:

[123] Michael Serup – "Passivering af udskudt skat ved skifte"

> Såfremt et landbrug i selskabsform overdrages med en skattepligtig fortjeneste på 10.000.000 kr. Skatten ville således for senior udgøre DKK 4.183.410.[124] Seniors fortjeneste udgør således efter skat DKK 5.816.590. Hvis senior affinder sig med at aflevere hele besparelsen på skatten på DKK 4.183.410, vil det mest optimale være at senior dels yder en gave til junior på DKK 3.895.964, samt gaveafgiften på DKK 287.447[125]. Det ses således at hele fordelen af skattebesparelsen på DKK 5.816.590 ikke bliver overført til junior, da senior skal svare afgift af forskellen mellem den sparede skat og bundfradrag samt passivposten. Fordelen for junior vil således kunne opgøres til rentefordelen af gavebeløbet på DKK 3.895.964. Ved en rente på 2% efter skat svarer det til en årlig fordel på DKK 78.000.

Rentefordelen skal således holdes op i mod, hvorvidt denne ville kunne dække et senere forøget skattetilsvar grundet den lave anskaffelsessum. Samtidig har succession også den åbenlyse fordel for junior at finansieringsbehovet reduceres kraftigt, hvilket vil sige at successionsadgangen muliggør et generationsskifte, som muligvis aldrig kunne være blevet gennemført ellers.

Ved beregning på overdragelse af det personlig drevne landbrug bliver det en smule mere kompleks. Her skal der foruden den sovende avancebeskatning tages hensyn til, at successionen også har påvirkning på den løbende beskatning i form af reducerede afskrivninger. Det vil således sige, at der i beregningen skal indgå omkostningen ved de reducerede afskrivninger i form af nutidsværdien af de mistede afskrivninger. Såfremt beskatningen af genvundne afskrivninger er større end nutidsværdien af de mistede afskrivninger, vil succession være en fordel[126].

Det kan derfor fastslås, at når drøftelserne går på succession så skal følgende tre forhold altid overvejes; 1) renteelementet, 2) finansieringen og 3) den progressive skat.

2.5.1 Er kildeskattelovens § 33 D stadig relevant?

Som nævnt i afsnit 2.2.2.6 er det ikke i praksis hundrede procent fastlagt, hvordan kursværdien af en latent skatteforpligtelse kan ansættes såfremt der aftales en passivpost efter KSL § 33C. Der blev dog afklaret en del tvivlsspørgsmål i afgørelsen SKM2018.552.LSR, hvilket giver en formodning af hvilke parameter der skal indgå i beregningen.

Der er således ikke en fast og klar linje i retspraksis, der i stedet i vidt omfang synes at være baseret på nogle brede skøn når passivposten fastsættes. Nogle af de parametre som skal indgå i beregningen, er dog også skønspræget, hvilket naturligt gør at retspraksis viser udsving. Omvendt er beregningen også et udtryk for en matematisk formel som alt andet lige må være statisk, hvilket også burde afspejle sig i retspraksis, således at det er muligt at fastlægge en opgørelsesmetode efter KSL § 33 C.

Såfremt der opgøres en passivpost efter KSL 33 D udgør passivposten 30% ved overdragelse af en personlig dreven landbrugsvirksomhed.

---

[124] 27% af kr. 110.600, samt 42% af kr. 9.898.500. (Jeg antager således senior er gift, og kan benytte ægtefælles aktieindkomst)

[125] Gaven samt gaveafgiftens størrelse fremkommer ved at det beløb, som senior giver junior reduceres med passivposten samt gavebundfradraget. I ovenstående eksempel er det således; Gave: 4.183.410 minus passivpost: 2.200.000 minus gavebundfradrag: 67.100 = 1.916.310. Af dette beløb beregnes afgiften på 15%.

[126] Som eksempel kan det forstilles at en landbrugsbygning har et afskrivningsgrundlag på kr. 10.000.000. Bygningen er afskrevet med 4% årligt i 10 år, altså kr. 4.000.000. Restsummen udgør således kr. 6.000.000. Bygningens værdi udgør på overdragelsestidspunktet kr. 7.000.000. Ved realisationsbeskatning beskattes senior med kr. 1.000.000. Junior kan årligt afskrive 4% af kr. 7.000.000, således 280.000. Det vil således være en fordel at anvende succession i dette tilfælde da afskrivningsgrundlaget er højere end overdragelsessummen. Såfremt det var omvendt – at afskrivningsgrundlaget var lavere end overdragelsessummen – ville dette tale for en skattepligtig overdragelse. Det kræver dog en beregning af nutidsværdien, hvori flere faktorer naturligvis er usikre. (Inspiration: Jane K. Bille – Skattemæssig succession, side 399)

Såfremt der i stedet overdrages en landbrugsvirksomhed drevet i selskabsform, er passivposten 22% af den udskudte skattepligtige avance. De objektiverede passivposter svarer til, at den udskudte skat passiviseres med ca. 50%. Passivposten efter KSL § 33 D er således et udtryk for en gennemsnitsberegning, der fritager parterne for konkret at skulle forhandle og sandsynliggøre nutidsværdien af den udskudte skattebyrde.

Det var især "*vognmandskendelsen*"[127], som åbnede for adgangen til at aftale en passivpost efter KSL § 33C efter en principiel kendelse fra Landsskatteretten. Som nævnt i afsnit 2.2.2.6 udtalte Landsskatteretten på daværende tidspunkt med hensyn til værdiansættelsen af den udskudte skat, at kursen måtte være under kurs 100 i forhold til, at der alene er tale om en eventualforpligtelse. Dette må også give god mening.

Omvendt synes en kurs på passivposten på kurs 50 at være meget lav – specielt i et landbrug. Formålet med successionsreglerne er at sikre en lavere overdragelsespris og dermed et lavere finansieringsbehov for den yngre generation[128], hvilket taler for at successionsfordelen primært tilfalder junior.

Det vil virke besynderligt i forhold til formålet med successionsreglerne, hvis senior påtvinges til at tage andel i successionsfordelen. Samtidig vil senior i langt de fleste tilfælde være veltilfreds med at modtage det samme nettoprovenu, som et almindeligt salg ville udløse. Derfor ville senior ikke have et incitament til at kræve et højere nettoprovenu fordi successionsreglerne er anvendt.

Med den administrative praksis for at forhandle en aftalt kurs på passivposten efter KSL § 33C kan man med rette stille spørgsmålet, om KSL § 33 D da stadig er relevant?

Spørgsmålet er naturligvis ikke så ligetil at besvare, da det som beskrevet beror på en konkret vurdering fra sag til sag, hvilken kursværdi den latente skat kan værdiansættes til. For at konkludere om det vil være en fordel at benytte sig af den aftalte passivpost i KSL § 33C, er det nødvendigt først at foretage en beregning på den samlede kursværdi af den udskudte skat på alle overdragne aktiver med succession. Hvis kursen overstiger 50 for aktiverne er det således en fordel at anvende KSL § 33 C.

Det kan diskuteres om passivposten i en landbrugsvirksomhed, med de nuværende renter, ikke i mange tilfælde vil overstige en kursværdi på 50. Landbruget må alt andet lige have en kortere tidshorisont end andre virksomheder på grund af det opslidende arbejde. Det vil efter forfatterens holdning ikke være realistisk blot at forudsætte en tidshorisont til folkepensionsalderen. Samtidig kan det argumenteres for, at landbrugsbranchen alt andet lige er en mere risikofyldt branche, hvor der samtidig er færre købere. Hvis man samtidig forudsætter en rente på 1% (hvilket er en smule højt sat, da det er en efter skat rente), vil udviklingen i kursværdien være følgende i et kapitalselskab (se også hertil bilag 2):

Udvikling i kursværdi

år 1	år 2	år 3	år 4	år 5	år 6	år 7	år 8	år 9	år 10	år 11	år 12	år 13	år 14	år 15
99,0	98,0	97,1	96,1	95,1	94,2	93,3	92,3	91,4	90,5	89,6	88,7	87,9	87,0	86,1

år 16	år 17	år 18	år 19	år 20	år 21	år 22	år 23	år 24	år 25	år 26	år 27	år 28	år 29	år 30
85,3	84,4	83,6	82,8	82,0	81,1	80,3	79,5	78,8	78,0	77,2	76,4	75,7	74,9	74,2

[127] SKM.2008.876.LSR
[128] Den juridiske vejledning C.B.2.13.1 - Familieoverdragelse med succession.

Som nævnt er beregningen lidt mere kompleks i en personlig virksomhed, da der her indgår afskrivningsreglerne samt afståelsestidspunkt for det pågældende aktiv samt købers skatteprocent. Men udgangspunktet vil være det samme; at der bør kunne argumenteres for en højere passivpost i landbruget end en "almindelig virksomhed".

Omvendt skal KSL § 33D anvendes, hvis beregningen viser det modsatte. Derfor må KSL § 33D stadig have sin berettigelse i de situationer, hvor kursen ligger under den beregnede kurs på 50, da har skatteyder et retskrav på at anvende KSL § 33D. Det er derfor en vigtig rådgiveropgave at foretage en beregning på, om det vil være mest optimalt for skatteyder, at nedbringe gaveafgiften efter KSL § 33D eller fratrække den latente skatteforpligtelse ved værdiansættelse af virksomheder efter KSL § 33C.

2.5.2 Hvad er billigst – succession i selskab eller personlig regi?

Et andet forhold som bør haves for øje ved rådgivningen omkring generationsskifte, er successionsprocenten ved henholdsvis overdragelse af landbrug i personlig regi eller drevet i selskabsform. Som nævnt opgøres de fikserede passivposter i personlig regi efter KSL § 33 D som 30% af den opgjorte avance svarende til en kursværdi på 53,6% (baseret på en marginal skat på ca. 56%)[129] For aktieindkomst udgør passivposten 22% af den beregnede avance svarende til en kursværdi på 52,4% (baseret på en aktieindkomst på 42%).

Såfremt der er tale om et stort landbrug med store værdier kan dette tale for at holde landbruget i personlig regi. Omvendt er det sjældent at et skatteretligt forhold kan stå alene, hvorfor – hvis der er tale om et rigtig stort landbrug – risikoen samt hæftelsesspørgsmålet også bør indgå, hvilket omvendt taler for at holde landbruget i selskabsform. Og således er det altid i enhver rådgivningsmæssig henseende – man skal med andre ord hele vejen rundt. Alle forhold bør således indgå og opvejes mod hinanden.

Selskaber har dog den helt store fordel, hvilket er særligt aktuelt ved landbrug, at ejerskab igennem et holdingselskab reelt åbner for succession til *alle,* og er således ikke begrænset af personkredsen. Avancen kan således parkeres i holdingselskabet (jf. nærmere herom i afsnit 3.4.5), hvorfor der på denne måde indirekte sker *succession*. Kapitalselskabet (i samarbejde med holdingselskabet) åbner således for muligheden for overdragelse til 3. mand med succession.

Som nævnt er skatteretlig neutralitet på dette område vigtig. Som beskrevet i afsnittet er der også langt hen ad vejen neutralitet ved succession i det personligt drevne landbrug og landbrug drevet i selskabsform, så reglerne for generationsskifte med succession er så ens som muligt. Dog er det belyst at der er flere omstruktureringsværktøjer[130] der kan tages i brug når kapitalselskabet skal omstruktureres i forhold til det personlig drevne landbrug. Ved det personligt drevne landbrug er der reelt kun mulighed for succession eller etablering af interessentskab.

De forskelle, der ellers måtte være i skattereglerne, bør således kun være begrundet i selve driftsformen, hvilket vil blive analyseret i næste afsnit.

[129] 30% divideret med 56% = kursværdi på 53,6
[130] Med værktøjer menes der de gængse omstruktureringsformer; aktieombytning, fusion, spaltning, tilførsel af aktiver, salg til udstedende selskab, A/B-modellen mv

3. Mulighed for placering af landbrug i selskabsform

Som nævnt indledningsvist er der i de senere år foretaget en række lempelser vedrørende muligheden for placering af landbrug i henholdsvis et kapitalselskab og eventuelt i en fond. Da landbrugsloven blev ændret den 1. april 2010, blev særligt reglerne i landbrugslovens § 20 lempet[131]. Forholdene omkring selskabers køb af landbrugsejendomme er reguleret af landbrugslovens §§ 20 – 25. Der er samtidig udarbejdet en landbrugsbekendtgørelse, et landbrugscirkulære, samt en landbrugsvejledning, udarbejdet af landbrugsstyrelsen, der hver især uddyber reglerne i selve landbrugsloven.

Selvom det har været tilladt at drive landbrug i selskabsform siden landbrugsloven fra 1989 har der historisk været nogle særregler der skal være opfyldt. Det er disse særregler som blev lempet først i 2010 og senere igen i 2015, blandt andet med henblik på at sikre bedre muligheder for at tiltrække kapital udefra[132].

Det overvejende udgangspunkt for at eje en landbrugsejendom har historisk været, at ejerskabet skal være knyttet til en fysisk person der skal opfylde en række betingelser. Disse betingelser vil blive gennemgået nedenfor.

3.1 Kravet om bestemmende indflydelse

Før lempelserne i 2010, var det et krav, i landbrugslovens § 20, at landmanden skulle eje mindst 10% af selskabskapitalen. Loven blev – som nævnt – revideret i 2010, hvor kravet om en decideret ejerandel udgik, men kravet om bestemmende indflydelse blev opretholdt, hvilket ville sige at "landmanden i selskabet" skulle have den bestemmende indflydelse i selskabet. Definitionen "bestemmende indflydelse" fulgte primært selskabslovens[133] regler omkring bestemmende indflydelse, hvilket vil sige beføjelsen til at styre de økonomiske og driftsmæssige beslutninger.

Den 1. januar 2015 blev landbrugsloven endnu en gang revideret, og her udgik kravet om bestemmende indflydelse. Begrundelsen for dette er primært, at landbrugsloven ikke må forhindre, at der kommer fremmed kapital ind i erhvervet.

Der er derfor ikke længere noget krav om "landmanden i selskabet", hvilket reelt vil sige at "enhver" kan købe landbrug i Danmark. Og den landmand, der under et sådant nyt ejerskab kommer til at drive gården videre som forpagter, skal ikke længere have bestemmende indflydelse. Dette åbner døren for blandt andet udenlandske kapitalfonde og spekulative investorer, der nu vil kunne overtage landbrugsejendomme i Danmark[134].

[131] LBK nr 616 af 01/06/2010 (*Historisk)*
[132] "Landmanden i et § 20-selskab behøver ikke eje en andel", 2011, Landbrugsstyrelsen
[133] Selskabslovens § 7

[134] Af en artikel fra Landbrugsavisen hævder Specialkonsulent i NaturErhvervstyrelsen Kurt Vagner Jensen, at denne nye lovændring ikke vil ændre det helt store i praksis, da han ofte har set konstruktioner, hvor der kan sås tvivl om "landmanden i selskabet" reelt har haft "bestemmende indflydelse". (Ekspert: Ændring af landbrugslov lovliggør praksis", 2014, Landbrugsavisen)

Flere partere ser dog med bekymrende øjne på denne liberalisering, hvor blandt andet "Familielandbruget", der er en organisation under Landbrug & Fødevarer, peger på at liberaliseringen kan være medvirkende til at der sker større spekulation i jordpriserne og heraf stigende jordpriser, hvorved unge landmænd ikke kan konkurrere på prisen. Samtidig peger de på, at der kan ske en konkurrenceforvridning i finansieringsvilkår mellem selvejere og investorer (Familielandbrugets syn på landbrugsloven, 2015)

3.2 Kravet om bopælspligt

Som erhverver af en landbrugsejendom skal man opfylde bopælspligten, som fastsat i landbrugslovens § 8 for personer og § 20 for virksomheder. Bopælspligt betyder, at en person skal have fast bopæl på landbrugsejendommen. Personen skal reelt bo på ejendommen og overnatte på den, medmindre der er tale om særlige forbigående omstændigheder. Bopælspligten skal opfyldes fra landbrugsejendommens bolig, hvilket normalt er stuehuset. [135]

En køber af en landbrugsejendom skal opfylde bopælspligten i mindst 10 år, enten ved at køberen selv bor der eller ved at en anden person har fast bopæl på ejendommen jf. landbrugsloven § 8, stk. 1. Et selskab kan således kun opfylde bopælspligten ved at lade en person leje stuehuset på en landbrugsejendom, som selskabet ejer. Et selskab kan ikke selv fysisk opfylde bopælspligten, da selskabet som bekendt er en juridisk person.

Bopælspligten indtræder senest 6 måneder efter, at der er indgået en bindende aftale om erhvervelse af landbrugsejendomme. Ved familiehandler eller arv har man som erhverver 2 år til at opfylde bopælskravet. Dette gælder dog kun personlige erhvervelser[136].

Kravet omkring bopælskravet er ikke ændret i landbrugsloven fra 2015.

3.3 Valg af virksomhedsform

Før liberaliseringen af landbrugsloven i 2015 var der to selskabstyper der kunne vælges imellem; Anpartsselskabet (ApS) og Aktieselskabet (A/S). Med liberaliseringen er der nu – som udgangspunkt – valgfrihed, hvilket vil sige, at langt flere virksomhedsformer kan erhverve en landbrugsejendom uden tilladelse jf. landbrugsloven § 20[137].

Herudover kan følgende virksomhedsformer erhverve en landbrugsejendom efter forudgående tilladelse; et interessentskab (I/S), et kommanditselskab (K/S), et medarbejderinvesteringsselskab (MS), et andelsselskab med begrænset ansvar (A.M.B.A.) og en forening med begrænset ansvar (F.M.B.A)[138].

Især denne ændring af landbrugsloven, kombineret med at landmanden i selskabet ikke længere skal have bestemmende indflydelse, åbner døren for ejerskabskonstruktioner der ikke før er set i landbruget. Især AP Pension har siden liberaliseringen investeret kraftigt i landbrugsejendomme. Et eksempel herpå er AP Pensions investering i den biodynamiske kvæggård Langmosegård, hvor forretningsideen er, at AP Pension opkøber gårdene, hvorefter landmændene forpagter gårdene tilbage. Ønsket er at selskabet bliver drivkraften i et samfundsnyttigt og nytænkende landbrugsfællesskab[139].

En anden alternativ ejerform er Landbrugslauget Brinkholm, som siden 2001 har drevet en økologisk gård. Ejerne er 500 forbrugere, der hver har købt en andel à 5.000 kr. i landbruget, og derigennem får del i landbrugets afgrøder og kornprodukter. Samtidig medvirker de til driften og er med til at beslutte, hvad der skal produceres og gøres på bedriften[140].

Afslutningsvist kan der nævnes frugtgården "Ryderne" ved Randers Fjord der i forbindelse med gårdens generationsskifte har stiftet den frivillige forening; " Rydernes Økologiske Fællesskab". Her skal forbrugere kunne købe sig ind i projektet for 5.000 kr. pr. andel[141].

---

[135] Vejledning til landbrugsloven, Landbrugsstyrelsen, side 19
[136] Vejledning til landbrugsloven, Landbrugsstyrelsen, side 21

[137] "Et aktieselskab, et anpartsselskab, et partnerselskab, et iværksætterselskab, et europæisk selskab (SE), en erhvervsdrivende fond, en alternativ investeringsfond eller et forsikringsselskab kan erhverve adkomst på en eller flere landbrugsejendomme i landzone, hvis en person inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på en landbrugsejendom, der ejes af selskabet, fonden eller forsikringsselskabet. Kravet om fast bopæl skal opfyldes i 10 år" (Landbrugsloven § 20)

[138] Vejledning til landbrugsloven, Landbrugsstyrelsen, side 41
[139] "Farvel til selvejet", Økologisk landsforening, 2017
[140] "Nye ejere i dansk landbrug", Information 2015
[141] "Fællesskab skal sikre familiefrugternes fremtid", Aarhus Stiftstidende, 2015

3.4 Hvad taler for at drive et landbrug i selskabsform frem for i personlig regi?

Som det fremgår i ovenstående afsnit, er der ikke længere nogen særlige krav til ejerform i forbindelse med erhvervelse af et landbrug. Det eneste reelle forhold en køber skal være opmærksom på er det 10-årige bopælskrav i landbrugslovens § 20. Det er derfor væsentligt at se på, hvad der taler for at drive et landbrug i selskabsform fremfor personlig regi. Sondringen er samtidig central når drøftelserne omkring et eventuelt kommende generationsskifte etableres.

3.4.1 Hæftelsen

Såfremt man driver landbrug i selskabsform, er udgangspunktet – jf. selskabslovens § 1, stk. 2, 1. pkt. – at der ingen indikation er mellem selskabet og aktionæren(erne). Såfremt der er stiftet et aktieselskab eller et anpartsselskab hæfter vedkommende kun for den indskudte kapital, altså kr. 400.000 ved et aktieselskab[142] eller 40.000 ved et anpartsselskab[143]. Hvis landbruget i stedet drives som en personlig virksomhed, da hæfter vedkommende for al gæld i virksomheden.

Dette taler naturligvis for at vælge selskabsformen udelukkende på baggrund af risikoelementet. I praksis forholder det sig dog noget anderledes, da primært penge- og realkreditinstitutterne i langt de fleste tilfælde forlanger personlig kaution eller anden sikkerhed for virksomhedens gældsforpligtelser. Dette betyder at der i langt de fleste tilfælde ikke er forskel på risikoen i selskabsform kontra personlig regi, hvad angår hæftelse overfor realkredit- og pengeinstitutter. Hæftelsen er dog som udgangspunkt begrænset overfor leverandører mv.

Der kan dog være det forhold, at landbruget har så god en økonomi og cash-flow, at penge- og realkreditinstituttet ikke stiller krav om (eller frafalder sit krav om) personlig kaution eller anden sikkerhed, at de teoretiske regler også bliver de praktiske. Såfremt landmanden forventer igennem sin budgetplanlægning, at landbruget vil oparbejde en fornuftig likviditet- og soliditetsgrad, kan dette forhold tale for en selskabskonstruktion.

Det skal samtidig bemærkes, at et selskabs ledelse (som primært vil være hovedaktionæren i et landbrug) kan komme til at hæfte for selskabet igennem enten erstatningspådragende adfærd[144] eller løfte[145]. Herunder kan en hovedaktionær eller et moderselskab hæfte igennem identifikations-overvejelserne[146]. Det er derfor særdeles vigtigt, som rådgiver, at kunne skelne mellem teorien og realiteten når drøftelserne går på risikoen i hhv. selskabsform og personlig regi.

Der skal således tænkes i scenarier, fx hvis det forventes at gå dårligt i virksomhedens første periode, eller at virksomheden eventuelt må lukkes, da skal de hæftelsesmæssige og skattemæssige konsekvenser heraf udredes for at finde den rette virksomhedsform[147], hvilket kan tale for en opstart i personlig regi og efterfølgende lave en virksomhedsomdannelse.

3.4.2 Behandling af underskud

Behandling af underskud, men også overskud, er en stor del af overvejelserne når drøftelserne går på valg af virksomhedsform, da behandlingen er vidt forskellig fra et kapitalselskab kontra personlig regi. Såfremt landmanden har et skattemæssigt underskud, og driver virksomhed i personlig regi, vil dette underskud kunne fradrages i landmandens øvrige indkomster[148].

---

[142] Selskabsloven § 4 stk. 2
[143] Selskabsloven § 4 stk. 2
[144] Se fx UfR 2018.1487 H, van der Boom-sagen
[145] Igennem kaution/garanti, tredjemandspant eller særlige støtteerklæringer jf. Gitte Søgaard og Erik Werlauff: Koncernretten, side 129
[146] Gitte Søgaard og Erik Werlauff: Koncernretten, kapitel 5, side 129-157.
[147] Erik Werlauff: Valg af virksomhedsform, side 15-17.
[148] Aage Michelsen m.fl., Lærebog om indkomstskat, side 194-195, samt 181-183

Det er således at ved behandling af underskud i den personlige virksomhed skal der først ske modregning i et eventuelt opsparet overskud. Underskud der ikke kan rummes heri fradrages i den positive kapitalindkomst. Såfremt landmanden er gift, fradrages restunderskuddet i ægtefælles positive kapitalindkomst. Hvis der er underskud tilbage efter disse modregninger, fradrages det i den personlige indkomst. Den personlige indkomst kan mindst være kr. 0, hvilket vil sige at såfremt der stadig er restunderskud vil dette kunne fremføres til senere overskud i fremtidige indkomst år jf. personskatteloven (PSL) § 13, samt virksomhedsskatteloven (VSL) § 13.

I et kapitalselskab er det således, at et skattemæssigt underskud kun kan fremføres til senere overskud i et fremtidig indkomstår jf. selskabsskatteloven (SEL) § 12 stk. 1.[149] Samtidig er der en underskudsbegrænsning jf. SEL § 12. stk. 2., da underskud fra tidligere indkomstår kun kan fradrages fuldt ud i den del af årets skattepligtige indkomst, der ikke overstiger et grundbeløb på 8.385 t.kr. (i 2019-niveau). Et herefter resterende underskud kan fradrages i 60 pct. af den del af årets skattepligtige indkomst, der overstiger grundbeløbet.[150]

Det må antages at alle virksomheder bliver etableret med en forhåbning om løbende overskud, hvorfor det ikke udelukkende må være forholdet omkring behandling af underskud, der skal styre hvorvidt der vælges virksomhed i personlig regi kontra selskabsform. Det er dog stadig et element der skal overvejes i forbindelse med valg af virksomhedsform.

3.4.3 Tab på fordringer

Et andet emne, der ligger i forlængelse af ovenstående afsnit, er behandlingen af tab på fordringer samt konkurs i hhv. et kapitalselskab kontra personlig regi noget en landmand også skal overveje i forbindelse med valg af virksomhedsform.

Såfremt selskabet erklæres konkurs, har hovedaktionæren fradrag for den indskudte kapital jf. ABL § 13, stk. 1[151]. Såfremt et selskab erklæres konkurs, skal det samtidig overvejes af Skattestyrelsen, om konkursboet overhovedet har fiskal interesse. Dette hører dog til sjældenhederne, for kun hvis konkursindkomsten er over t.kr. 100., sker der beskatning af det overskydende jf. KKSL § 3, stk. 2.[152] En konkurs er som regel derfor skattefri.

Såfremt en fysisk person (hovedaktionær) samtidig har et lån til vedkommendes eget selskab, og dette selskab erklæres konkurs, er der ikke fradrag for dette tab jf. KGL § 14 stk. 2. Det ses ofte at en hovedaktionær, i forbindelse med at vedkommendes selskab kommer i økonomiske vanskeligheder, låner penge ud til sit eget selskab. I det tilfælde vil det være mest fordelagtigt at indskyde ny kapital i selskabet, da der i tilfælde af konkurs vil være fradrag jf. ovenstående[153].

---

[149] Aage Michelsen m.fl., Lærebog om indkomstskat, side 872-873

[150] Hvilket vil sige, at hvis underskudsfremførsel fra tidligere år er 20 mio. kr. og årets skattepligtige indkomst udgør 10 mio. kr., kan der uden begrænsning modregnes 8.385, t.kr. i indkomsten. Kun 60 % af de resterende 1,6 mio. kr. – svarende til 970 t.kr. kan udlignes efter begrænsningsreglen. Underskudsfremførslen bliver da i alt 9,3 mio. kr. (Aage Michelsen m.fl., Lærebog om indkomstskat, side 872-873)

[151] Tab ved afståelse af unoterede aktier kan uanset ejertiden fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Tabet fradrages i aktieindkomsten jf. PSL § 4 a, stk. 1, nr. 4. Er aktieindkomsten negativ, beregnes en negativ skat med samme procentsats, som hvis aktieindkomsten havde været positiv jf. PSL § 8 a, stk. 5, og 6. Den negative skat modregnes i den skattepligtiges slutskat og et eventuelt resterende beløb fremføres til modregning i slutskatten for de følgende indkomstår
(Aage Michelsen m.fl., Lærebog om indkomstskat, side 593

[152] Erik Werlauff, Selskabsskatteret, side 220

[153] Grunden til at mange vælger at låne penge til selskabet er formentlig, at pengene ikke er "låst", da et kapitalindskud - i modsætning til et lån - ikke kan betales tilbage, når problemerne er overvundet, uden beskatning hos aktionæren. Udlodning ved en kapitalnedsættelse beskattes nemlig som udgangspunkt som udbytte jf. LL § 16 A, stk. 1. Man skal dog samtidig være påpasselig med, at blot konvertere sin udlån til aktiekapital, da dette foretagende ofte bliver foretaget når selskabet reelt er insolvent. I så fald er den skattemæssige anskaffelsessum for de aktier, som erhverves ved gældskonverteringen, 0 kr. jf. den juridiske vejledning C.B.2.9.1.

Som tidligere nævnt under afsnittet omkring hæftelse vil selskabets pengeinstitut ofte kræve personlig kaution af landmanden. Hvis kautionsforpligtelsen bliver aktuel, da selskabet ikke kan betale sin gæld til pengeinstituttet, har hovedaktionæren et regreskrav mod selskabet. Kan selskabet ikke betale dette regreskrav har hovedaktionæren lidt et tab, hvilket ikke er fradragsberettiget jf. samme regler som ovenfor.

Såfremt landbrugsvirksomheden drives i personlig regi, og virksomheden kommer i alvorlige økonomiske problemer, da har landmanden overvejende to muligheder; lade sig gå konkurs, eller lukke virksomheden ned ved at betale pengeinstitut og kreditorer ud.

Inden dette kommer så vidt, vil gældsproblemerne i nogen tilfælde løses ved en akkordaftale mellem skyldner og dennes kreditorer. Særligt i landbrugssektoren har akkordaftaler påkaldt sig stor opmærksomhed gennem årene. Akkorder i form af aftaler om gældsnedsættelse kan dog have store skattemæssige konsekvenser for skyldneren.

Der vil ikke blive gennemgået slavisk, hvilke skattemæssige konsekvenser en akkord har for skyldneren, da området er særdeles omfangsrigt. Det kan dog overordnet siges, at en gevinst ved nedskrivning eller frigørelse af gæld normalt er skattefri for personer, medmindre gælden nedskrives til et beløb, der er lavere end værdien for kreditor på tidspunktet for nedskrivningen. Dette forhold gælder både en enkeltstående gældseftergivelse (singulær ordning) eller en samlet gældseftergivelse (samlet ordning)[154].

Der ligger dog en indirekte beskatning i forbindelse med underskudsbegrænsningen, hvor adgangen til at udnytte de skattemæssige underskud, som ejeren ofte har fra tidligere år, er begrænset. Der skal dog her sondres mellem om gældseftergivelsen er en singulær ordning efter KGL § 21, eller en samlet ordning efter KGL § 24.

Udgangspunktet er for de singulære gældseftergivelser, ligesom for de generelle gældseftergivelser, at der er skattefrihed, i det omfang fordringen alene nedsættes til dennes værdi for kreditor på eftergivelsestidspunktet[155]. Der hvor de singulære gældseftergivelser adskiller sig fra de generelle gældseftergivelser er vedrørende underskudsbegrænsningen. Reglerne om begrænsning af underskudsfremførsel retten finder ikke anvendelse på singulære gældseftergivelser, modsat de generelle gældseftergivelser.

Den helt overvejende forskel på gældseftergivelser hos selskaber og personlige virksomheder er altså forholdet omkring singulære gældseftergivelser. Udgangspunktet for selskaber er at de er skattepligtige af alle gevinster på gæld jf. KGL § 6. Som undtagelse hertil er KGL § 24 omkring generelle gældseftergivelser og KGL § 8 omkring koncernforbundne selskaber. En singulær gældseftergivelse er altså skattepligtig for selskabet[156].

Det vil altså sige, at såfremt der er tale om et landbrug, der er kommet i økonomiske problemer og på den baggrund opnår en gældssanering i form af en akkord skal der skelnes mellem om der er tale om en samlet ordning eller en singulær eftergivelse.

[154] Den juridiske vejledning C.B.1.5 Generelle ordninger om gældseftergivelse
[155] Denne skattefrihed gælder dog ikke for personer, der driver finansieringsvirksomhed og gælden vedrører denne virksomhed (pengenæring) Aage Michelsen m.fl., Lærebog om indkomstskat, side 577-578, samt KGL § 21.
[156] Medmindre der er tale om eftergivelse af gæld i koncernforbundne selskaber jf. KGL 8.

Såfremt landbruget er etableret i personlig regi, og der er tale om en samlet ordning efter KGL § 24, da vil der være skattefrihed, medmindre gælden nedskrives til et beløb, der er lavere end værdien for kreditor på tidspunktet for nedskrivningen. Adgangen til at udnytte tidligere års akkumulerede underskud vil dog være begrænset. Dette gør sig gældende for både selskaber og personlig erhvervsdrivende[157].

Hvis der derimod er tale om en singulær ordning vil landmanden såfremt han er etableret i selskabsform blive skattepligtig af denne gældseftergivelse jf. KGL § 21. Adgangen til at udnytte tidligere års akkumulerede underskud vil ikke være begrænset. Såfremt landmanden er etableret i personlig regi, vil landmanden ikke være skattepligtig af eftergivelsen, medmindre gælden nedskrives til et beløb, der er lavere end værdien for kreditor på tidspunktet for nedskrivningen. Adgangen til at udnytte tidligere års akkumulerede underskud vil ej heller være begrænset.

3.4.4 Beskatning af stuehuset

Et andet forhold der er værd at medtage når det drøftes, hvorledes landmanden skal etablere sin virksomhed er forholdet omkring den private bolig (stuehuset).

Såfremt landmanden har virksomheden i personlig regi, kan privatboligen holdes udenfor virksomhedsskatteordningen og der vil derfor ikke opstå beskatning heraf. Dette indebærer dog at alle udgifter på privatboligen holdes adskilt og afholdes privat. Afholdes de i stedet i virksomheden, såsom ejendomsskat, forsikring, vedligeholdelse mv., anses dette for en hævning i virksomhedsskatteordningen. Nogle udgifter kan dog ikke opgøres særskilt for boligdelen, hvor Skattestyrelsen har udsendte skematiske regler herfor jf. den juridiske vejledning C.C.2.1.4. Ved for eksempel renovering af hele gårdspladsen, eller andre udgifter hvor det kan være svært at henføre det præcise beløb til boligdelen, er det nødvendigt at foretage en fordeling ud fra for eksempel antal kvm.

Såfremt landbruget er organiseret i selskabsform, bliver stuehuset et aktiv i selskabet, hvorfor der i stedet skal ske beskatning af fri bolig. Udgangspunktet for en hovedaktionær der får stillet fri bolig til rådighed, er beskatning efter LL § 16, stk. 9, hvor der skal ske beskatning af markedslejen, som beregnes på basis af, hvad det ville koste at eje den pågældende bolig.

Der anvendes af praktiske årsager procentsatser til beregning af markedslejen, hvilket normalt er en ret hård beskatning for hovedaktionæren[158]. Der gælder dog særregler for landmænd der driver deres landbrug i selskabsform, og som har bopælspligt på virksomhedens ejendom jf., LL § 16, stk. 9. Disse skal beskattes af en konkret værdiansættelse af markedslejen for den pågældende bolig. Selskabet afholder hertil alle udgifter til for eksempel vedligeholdelse mv. Alternativt kan landmanden vælge at indbetale en månedlig husleje til selskabet[159].

Som nævnt blev det i forbindelse med lempelsen af landbrugsloven i 2010, muligt at bopælspligten kunne opfyldes af en anden person end vedkommende der har købt ejendommen.

---

[157] Som eksempel herpå kan forstilles, at debitor har en gæld på 1 mio. kr. Han indgår en aftale med sine kreditorer om betaling af 600.000 kr. mod at få en saldokvittering på hele beløbet. Hvis fordringens reelle værdi for kreditor er 600.000 kr., skal debitor ikke beskattes af gældseftergivelsen på 400.000 kr. Har debitor et uudnyttet, fradragsberettiget underskud, skal dette nedsættes med 400.000 kr. Viser det sig derimod, at fordringens reelle værdi for kreditor er højere end de 600.000 kr., fordi debitor fx har en betalingsevne på 700.000 kr., skal han beskattes af 100.000 kr. (debitors betalingsevne minus det beløb, der rent faktisk betales af debitor), mens hans underskud skal begrænses med de 300.000 kr., som svarer til den skattefrie del af gældseftergivelsen.

[158] Værdien af en fri helårsbolig beregnes som 5 % af det største beløb af enten anskaffelsessummen, inklusive forbedringer, eller ejendomsværdien pr. 1. oktober i året før det relevante indkomstår. Den skattepligtige værdi forhøjes med 1 % af ejendomsværdien op til 3.040.000 kr., og 3 % af det beløb, der overstiger 3.040.000 kr., svarende til det beregningsgrundlag for ejendommen, der skulle være anvendt, hvis ejendommen havde været omfattet af reglerne for beregning af ejendomsværdiskat. (Den juridiske vejledning C.A.5.13.1.2.1 Beskatning af helårsbolig for hovedaktionærer)

[159] Det fremgår af SKM2011.436.SR samt SKM2012.627.SR, at Skatterådet bekræfter at ændringerne af landbrugsloven ikke har medført en praksisændring omkring beskatningsgrundlaget for fri bolig; "hovedaktionær i et landbrugsselskab fortsat kan blive boende på en landbrugsejendom uden lejebetaling, men med et beskatningsgrundlag efter de hidtil gældende regler, selvom bopælspligten efter landbrugsloven er ændret".

3.4.5 Tinglysningsafgift

Et forhold som også er særdeles kendetegnede for landbrugsbranchen, er tinglysningsafgiften. Overdragelse af aktiver og passiver vil i de fleste tilfælde kræve tinglysning, der samtidig vil medføre tinglysningsafgift. I henhold til tinglysningsafgiftsloven § 1 skal der som udgangspunkt betales tinglysningsafgift ved følgende offentlige registreringer; 1) Tinglysning af betinget eller endeligt ejerskifte af fast ejendom, jf. TAL §§ 4 og 10. 2) Tinglysning af pant, bortset fra retspant, jf. TAL §§ 5 og 10. 3) Tinglysning af ejendomsforbehold efter tinglysningslovens § 42 d, jf. TAL § 6. 4) Andre tinglysninger end omfattet af nr. 1-3, jf. §§ 6 a, 6 b og 7.

I et landbrug kan dette blive en rigtig stor udgift i forbindelse med et generationsskifte eller et salg til 3. mand. Der skal betales en grundafgift på kr. 1.660 for hver registrering, og hertil en tillægsafgift alt afhængig af den tinglyste rettigheds karakter og værdi. For tinglysning af ejerskifte af fast ejendom udgør tillægsafgiften 0,6% af ejerskiftesummen jf. TAL § 4. For tinglysning af enhver form for pant, bortset fra retspant, udgør tillægsafgiften 1,5% af pantebrevets nominelle hovedstol jf. TAL § 5. For tinglysning af ejendomsforbehold efter TL § 42 d i fx biler udgør tillægsafgiften 1,5% af det beløb ejendomsforbeholdet skal sikre for anmeldelsen[160].

Visse former for omstrukturering udløser alene en grundafgift. Det fremgår af TAL § 6a, at *"for tinglysning af adkomstændringer ved selskabers m.v. fusion, fission, omdannelse eller tilførsel af aktiver til sådanne selskaber udgør afgiften 1.660 kr[161]."* Dette gør sig således gældende for selskaber, fonde og foreninger, hvor ingen af deltagerne hæfter personligt for selskabets forpligtelser. Omvendt skal transparente enheder (personlige virksomheder, I/S, K/S og P/S) betale både grundafgiften samt en eventuel tillægsafgift såfremt landbruget handles eller generationsskiftes[162].

3.4.6 Afhændelse af landbruget

Et andet væsentligt forhold, som enhver der står overfor spørgsmålet omkring valg af virksomhedsform, bør gøre sig er forholdet omkring afhændelse af landbruget. Hvad sker der, når tidspunktet for et eventuelt salg eller anden afhændelse er kommet?

Hvis landmanden driver virksomhed i personligt regi, vil en afståelse af virksomheden have en række skattemæssige konsekvenser. Der vil både være tale om avancer på aktiver, herunder fast ejendom, driftsmidler, samt skat af genvundne afskrivninger herpå. Samtidig vil landmandens opsparede overskud i virksomhedsskatteordningen komme til beskatning. Disse avancer beskattes hos landmanden under dennes personlige indkomst, som del af resultat af virksomhed jf. VSL § 15, stk. 1, 1. pkt.

Det er især beskatning af det opsparede overskud, der er en ugunstig situation for landmanden, da en stor saldo for opsparet overskud alt andet lige vil komme til beskatning som topskat[163]. Der vil altså komme fuld beskatning til topskat, af netop den indkomst der egentlig har været opsparet for at undgå topskatten.

---

[160] Michael Serup – Generationsskifte, side 226-227, samt Lennart Lynge Andersen m.fl. – Kreditretten, side 197 og 205.

[161] Bestemmelsen er en anelse uklar, hvad angår subjekterne og transaktionerne. Det fremgår dog af forarbejdet til loven, at bestemmelsen omfatter transaktioner efter fusionsskatteloven, og det må derfor antages at selskaber omfatter af FUSL også har adgang til omstrukturering uden tillægsafgift (Michael Serup – Generationsskifte, side 227-228).

[162] Se hertil: SKATM-2020-13-28, hvor en fast ejendom blev overdraget fra et interessentskab til et partnerselskab. Der skulle betales både grundafgift og tillægsafgift, idet overdragelsen ikke var omfattet af den begunstigende bestemmelse i tinglysningsafgiftslovens § 6a.

[163] Har man f. eks. t.kr. 10.000 på konto for opsparet overskud vil det ca. være t.kr. 5.600 i skat, minus den skat, som er betalt aconto gennem årene.

Det er dog muligt at videreføre virksomhedsskatteordningen ved investering i ny virksomhed inden for senest et år[164]. Stopper man således med virksomhed i 2020, så skal beskatningen således senest ske i indkomståret 2021, hvis der ikke er investeret i en ny virksomhed.

Denne regel får mange selvstændige til at etablere mindre udlejningsvirksomheder efter, at de har solgt deres hovedvirksomhed. Især den omdiskuterede "garagesag"[165] fortolkede begrebet "erhvervsmæssig virksomhed" til grænsen[166].

Alternativt – hvis det ikke ønskes at drive virksomhed længere – er der også mulighed, for landmanden som ophører med at drive virksomhed, at indskyde penge på en særlig ophørspension. I stedet for at betale skat af genvundne afskrivninger, avancer mv., kan skatten betales helt eller delvist i takt med at pensionen udbetales, og dette vil ofte være til en lavere beskatning. Det er dog vigtigt at understrege, at opsparet overskud ikke kan bruges ved ophørspensionen[167].

Såfremt landmanden var organiseret i et landbrugsselskab, var afståelsessituationen noget nemmere at håndtere. Hvis landbruget drives i selskabsform, hvor landbrugsselskabet ejes af et holdingselskab, og landbrugsselskabet sælges, kan fortjenesten af aktierne skattefrit føres op i holdingselskabet.[168]

I holdingselskabet er der ej heller noget krav om, at der skal være en erhvervsmæssig virksomhed. Det må med andre ord gerne være en 100% pengetank/bankbeholdning. Jeg vil også senere i afhandlingen komme ind på smidigheden i kapitalselskabet ved afståelse.

[164] Den juridiske vejledning C.C.5.2.13.1 Virksomhedsordningen i forbindelse med fuldstændig afståelse eller ophør, samt VSL § 15 stk. 2.

[165] SKM2014.732.LSR, se dog herunder også SKM2014.822.LSR, hvor et redskabshus ikke blev tilladt som erhvervsmæssig virksomhed, samt SKM2018.338.LSR hvor en garage ikke blev anset som erhvervsmæssig virksomhed.

[166] Den konkrete sag omhandlede en selvstændig, som solgte sin virksomhed, hvortil der var knyttet et opsparet overskud i vedkommendes virksomhedsordning på ca. t.kr. 6.000. og derfor ca. en udskudt skat omkring t.kr. 2.000. Vedkommende købte herefter en lille særskilt matrikuleret ejerlejlighedsgarage og udlejede fluks denne til en uafhængig 3. mand for et månedligt beløb på ca. 700 kr. SKAT gjorde gældende, at udlejningsaktiviteten havde et så beskedent omfang, at manden ikke kunne anses for at drive selvstændig virksomhed. SKAT krævede derfor beskatning af det opsparede overskud ved skatteansættelsen for indkomståret. Denne afgørelse blev imidlertid tilsidesat af Landsskatteretten med henvisning til, at det drejede sig om udlejning af fast ejendom, og at der var udsigt til en rentabel drift.

[167] Alle over 55 år kan oprette en ophørspension, såfremt de har drevet selvstændig virksomhed i 10 år indenfor de sidste 15 år. Der kan maksimalt indskydes 2.803.900 kr. (2019-niveau) ved salg/delvis salg af virksomheden, dog ikke mere end den skattepligtige fortjeneste ved salget (Den juridiske vejledning C.A.10.2.3.3 Betingelser for ophørspension)

[168] Jf. ABL § 4 A, ABL § 4 B og ABL § 4C

3.5 Landbrug i personligt regi kontra selskabsform?

Ovenstående afsnit er en beskrivelse af de væsentligste forhold, som landmanden bør overveje i forbindelse med valg af virksomhedsform. Som det er konkluderet, har det siden 1989 været muligt for landbrugsbedrifter at være organiseret i selskabsform. Det er dog kun 4% af alle landbrug i Danmark som pr. 2016 var organiseret i selskabsform.

Dette kan eventuelt begrundes med, at frem til 2015 var der en række særregler i landbrugsloven, der skulle være opfyldt før, at landbruget kunne placeres i selskabsform, herunder at der skulle være en landmand med bestemmende indflydelse. Disse særregler blev dog fjernet i forbindelse med liberaliseringen af landbrugsloven i 2015.

Af ovenstående afsnit er det tydeliggjort, at der foreligger en række fordele og ulemper ved hhv. virksomhedsdrift i personlig regi samt i selskabsform. Det udledes dog også af ovenstående elementer, at de største fordele ved virksomhedsdrift i personlig regi foreligger når virksomheden er i økonomiske problemer. Dette ses ved, at ved et skattemæssig underskud har virksomhedsejeren mulighed for at fratrække dette underskud i anden indkomst, hvorimod underskuddet i selskabsform kun kan fremføres til modregning i senere overskud jf. afsnit 3.4.2. Omvendt er det, når de økonomiske problemer indtræffer, at den begrænsede hæftelse er ønskeligt, hvilket dog kun er muligt at opnå i selskabsform.

Herudover er der også en fordel, såfremt virksomheden kommer i et økonomisk uvejr, ved landbrugsdrift i personlig regi. Såfremt gældsproblemerne løses ved en akkordaftale mellem skyldneren og dennes kreditorer er det overvejende udgangspunkt, at denne gevinst ved nedskrivning eller frigørelse af gæld normalt er skattefri for personer, medmindre gælden nedskrives til et beløb, der er lavere end værdien for kreditor på tidspunktet for nedskrivningen jf. afsnit 3.4.3. Der skal dog skelnes mellem om eftergivelse af gælden er en samlet ordning eller en singulær gældseftergivelse. Der er ikke forskel på den skattemæssige behandling, mellem virksomhedsdrift i personlig regi eller selskabsform, ved en samlet ordning.

Det er dog ikke uvæsentligt at nævne at ved en singulær ordning er gældseftergivelsen både skattefri samt uden underskudsbegrænsning ved virksomhedsdrift i personlig regi. Ved en singulær ordning ved virksomhedsdrift i selskabsform er gældseftergivelsen skattepligtig, dog uden underskudsbegrænsning.

Såfremt virksomhedsdriften er rentabel og fornuftig – hvilket må være udgangspunktet for etableringen – er der flere forhold der taler for landbrugsdrift i selskabsform. Det første forhold der er værd at nævne, er hæftelsen i selskabsform. Det teoretiske udgangspunkt er, at der ingen identifikation er mellem selskabet og hovedaktionæren jf. afsnit 3.4.1.

Det foreligger dog sådan i praksis, at blandt andet penge- og realkreditinstituttet, som det klare udgangspunkt, vil forlange personlig hæftelse/kaution. Dog ses det også i praksis at hvis bedriften bliver så rentabel og både økonomien og cash-flowet bliver så solidt, da kan vedkommende opnå en gunstig forhandlingsposition med pengeinstituttet omkring kautionen.

Et andet væsentligt forhold at nævne ved landbrug i selskabsform, er den lempelige beskatning af hovedaktionærens brug af stuehuset. Der skal her ske en beskatning af en konkret værdiansættelse af markedslejen for den pågældende bolig. Det ses i praksis at denne markedsleje ofte er en relativt billig beskatning. Samtidig afholder selskabet alle udgifter til for eksempel vedligeholdelse mv. Det vil med andre ord sige, at for eksempel udgift til nye vinduer, køkken, badeværelse mv. i nogen tilfælde kan blive en fradragsberettigede udgift[169]. Der skal dog være sammenhæng i tingene, hvorfor en renovering af fx køkken og/eller badeværelse alt andet lige vil føre til en højere markedsleje.

[169] Der skal dog sondres mellem almindelig vedligeholdelse kontra forbedring. Efter SL § 6, stk.1, litra e er der ikke fradragsret ved indkomstopgørelsen for udgifter, der er afholdt til forbedringer på den faste ejendom.

Det er samtidig påset at forholdet omkring tinglysningsafgift taler for at drive landbruget i selskabsform. En afståelse af landbruget i selskabsform vil derfor kun føre til en grundafgift jf. TAL § 6a, da det er selskabet som bliver solgt. Omvendt vil en afståelse af landbruget i personlig regi fører til en grundafgift, samt en tillægsafgift for fast ejendom på 0,6% og eventuelt 1,5% for tinglysning af enhver form for pant. Dette kan i mange tilfælde blive en rigtig stor udgift, som altså kan spares såfremt selskabet afhændes.

Afslutningsvist er det sidste – og nok mest væsentlige – forhold at nævne omkring landbrugsdrift i enten personlig regi eller selskabsform forholdet omkring afhændelse af landbruget. Såfremt en virksomhed, der drives i personlig regi afhændes, sker der en fuldstændig ophørsbeskatning af både avancer, genvundne afskrivninger og opsparet overskud i virksomhedsordningen. Dette er som regel en voldsom og meget dyr situation for landmanden, som dog har to muligheder i den situation; enten indbetale på en ophørspension (som dog ikke gælder for opsparet overskud) eller viderebringe virksomhedsordningen ved investering i en ny virksomhed.

Såfremt virksomheden i stedet var organiseret i selskabsform, ville afståelsen blot kunne føres skattefrit op i landmandens holdingselskab. Fortjenesten vil derefter langsomt kunne hæves ud af holdingselskabet i form af udbytteudlodninger til en gunstig beskatning. Denne fleksible afståelses behandling gør det også nemmere at tiltrække for eksempel nye investorer, da der blot er tale om køb/salg af aktier/anparter.

Samtidig sikrer selskabslovgivningen også klare og faste rammer for virksomhedsdriften. Såfremt landmanden ville tiltrække investorer, og var organiseret i personlig regi, ville der blive tale om et interessentskab og dermed køb/salg af ideelle andele med tilhørende (del)afståelsesbeskatning for landmanden som nævnt ovenfor. Samtidig ville hæftelsen være personlig og solidarisk, hvilket må være særdeles urealistisk at tro en eventuel investor vil risikere.

I opgavens næste halvdel vil det blive analyseret, hvordan landmanden kan omdanne sit personlig drevne landbrug til et landbrug drevet i selskabsform.

4. Omdannelse af personlig ejet landbrug til et landbrugsselskab

Den, der driver erhvervsmæssig virksomhed, tænker muligvis sjældent over, hvilken juridisk form virksomheden drives i. Ofte vil (og i mange tilfælde bør) selve driften af virksomheden være det, der optager ejeren. Som tidligere nævnt er det kun 4% af de danske landbrug der er etableret i selskabsform, selvom lovgivningen for landbrug i selskabsform har været åbnet i en del år. Nogle gange er det tilfældigt, om landbruget er påbegyndt i personligt regi eller i selskabsform, andre gange er det en velovervejet disposition.

Som det fremgår af afhandlingens kapitel 2, er der dog en hel del forhold der taler for, at landbruget bør etableres i selskabsform. Det blev dog også påvist i kapitel 2, at fordelene ved den personlige virksomhed er, at der er mulighed for at fradrage et eventuelt underskud i opstartsfasen i den personlige indkomst eller ægtefællens indkomst jf. PSL § 13 stk. 2 og 4.

Derfor vælger flere – også udenfor landbrugssektoren – at starte virksomhed i personlig regi, hvorefter de, ved at anvende reglerne i lov om skattefri virksomhedsomdannelse, omdanner deres personlige virksomhed til et selskab – helt uden beskatning. Forholdet omkring beskatning følger straks nedenfor.

Ved at omdanne sin personlige landbrugsvirksomhed til et landbrugsselskab følges selskabslovens regler[170] omkring apportindskud, herunder princippet omkring universalsuccession[171]. En omdannelse fra den personlige virksomhed til et selskab kan ske såvel skattepligtig som skattefri. Der vil i det efterfølgende afsnit kun blive redegjort for den skattefrie virksomhedsomdannelse jf. afsnittet omkring afhandlingens afgrænsning.

Dermed ikke sagt at den skattepligtige virksomhedsomdannelse er uvæsentlig – langt fra. Den skattepligtige virksomhedsomdannelse kan i mange tilfælde være det bedste valg, for eksempel i tilfælde hvor der ikke udløses store avancer.[172] Det er derfor nødvendigt at forholde sig til den konkrete situation, når virksomhedsejeren og dennes rådgiver skal vælge, hvorvidt den skattefrie eller skattepligtige omdannelsesmetode skal anvendes.

Omdannelse af det personlig drevne landbrug til et kapitalselskab sker ved, at aktiver og passiver, der samlet udgør landbrugsvirksomheden, indskydes i et kapitalselskab som apportindskud – illustreret som nedenfor. Ved indskuddet får landmanden, som er personlig ejer af landbrugsvirksomheden, i stedet kapitalandele i selskabet i form af enten anparter eller aktier[173].

Figur 3 - Illustration af en virksomhedsomdannelse - egen tilvirkning

[170] Selskabsloven § 35-38
[171] Erik Werlauff: Selskabsret, side 743
[172] Birgitte Sølvkjær Olesen: Generationsskifte og omstrukturering, side 120-126
[173] Jane Karlskov Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 19-22

4.1 Betingelser for en skattefri virksomhedsomdannelse

I lovens §§ 1 og 2 opstilles en række betingelser, der skal være opfyldt, for at virksomhedsomdannelsesloven kan finde anvendelse. Det bemærkes dog at der ikke er krav om forudgående tilladelse fra Skattestyrelsen for at gennemføre en skattefri virksomhedsomdannelse[174], som det kendes fra fusionsskattedirektivet jf. afsnit 2.1.2.

Især VOL § 2 er værd at bemærke, da der her er 8 punkter, der alle skal overholdes før lovens regler, kan anvendes. Gennemføres en virksomhedsomdannelse, uden alle betingelser overholdes, bortfalder selve omdannelsen ikke, men den tiltænkte skattefrie omdannelse bliver derimod til en skattepligtig virksomhedsomdannelse. Det er dog muligt – skatteretligt – at få tilladelse til omgørelse af dispositioner, der har utilsigtede skattemæssige virkninger for skatteyderen[175].

Det skal dog haves for øje, hvis der skal indhentes tilladelse til omgørelse af skatteretlige dispositioner, at når selskabsstiftelsen er blevet registreret hos Erhvervsstyrelsen, er omdannelsen selskabsretlig gennemført – og kan ikke omgøres.[176] Der er derfor et ikke uvæsentlig samspil med den selskabsretlige del ved en virksomhedsomdannelse.

Det er derfor væsentligt at få afklaret tvivlsspørgsmål omkring opfyldelse af lovens betingelser inden den tiltænkte disposition udføres. Dette kan eventuelt gøres ved at indhente et bindende svar hos Skattestyrelsen jf. SFL § 21.

4.1.1 Krav til landmanden

Det er kun fysiske personer og dødsboer, der kan anvende lovens regler jf. VOL § 2 stk. 1. Selskaber må i stedet bruge reglerne i fusionsskatteloven om tilførsel af aktiver (såfremt betingelserne herfor er opfyldt).

Samtidig er det en betingelse, at omdanneren er fuldt skattepligtig til Danmark jf. KSL § 1 eller DBSL § 1. Omdanneren skal også være hjemmehørende til Danmark i henhold til bestemmelserne i en DBO jf. VOL § 1, stk. 1. Det er således ikke muligt for begrænset skattepligtige personer at omdanne en virksomhed[177].

Dette skyldes, at Danmark i så fald ikke vil have beskatningsretten til vederlagsaktierne, da, jf. OECDs modeloverenskomst, aktieavance beskattes i det land hvor en person med dobbeltdomicil anses for hjemmehørende. Bestemmelsen sikrer således at den udskudte skat ikke bliver illusorisk[178]. Om dette er i overensstemmelse med EU-rettens forbud mod diskrimination eller adgang til fri etablering, vil afhandlingen ikke diskutere nærmere.

Dette kan være problematisk for særligt udenlandske landmand, der driver landbrug i både Danmark og udlandet. Særligt mange hollandske landmænd har i de senere år etableret landbrug i Danmark[179], hvilket vil sige at rådgiveren skal være særligt opmærksom i disse situationer, og forholdet bør eventuelt afklares med et bindende svar inden omdannelsen påbegyndes.

[174] Birgitte Sølvkjær Olesen: Generationsskifte og omstrukturering, side 127, samt Michael Serup: Generationsskifte, side 468
[175] Birgitte Sølvkjær Olesen: Generationsskifte og omstrukturering, side 127-128
[176] Birgitte Sølvkjær Olesen: Generationsskifte og omstrukturering, side 128
[177] Michael Serup: Generationsskifte, side 468-469
[178] Jane K. Bille m.fl. – Omstrukturering, side 32
[179] Der er ca. 600 landbrug i Danmark, der er ejet af hollandske ejere. Kilde: "Hollandske Landmænd" Nordjyske

4.1.2 Krav til landbruget

Lov om skattefri virksomhedsomdannelse kan kun benyttes, hvis de aktiver og passiver der overdrages udgør en *virksomhed* i skatteretlig forstand, samt alle virksomhedens aktiver og passiver overdrages jf. VOL § 2, stk. 2.

Dette forhold giver nogle afgrænsningsspørgsmål og problemstillinger, der skal afklares inden omdannelsen. Såfremt landmanden har benyttet virksomhedsordningen, er der en formodning for, at de aktiver og passiver, der indgår i ordningen, også skal indgå i omdannelsen. Det skal dog bemærkes at ikke alle aktiver kan indgå i virksomhedsordningen, hvorfor det tilfælde, hvor et aktiv befinder sig i privatområdet, men kan henføres til virksomheden, da skal aktivet indgå i omdannelsen[180].

Der kan samtidig ikke ske omdannelse af enkeltaktiver jf. VOL § 2 stk. 1, nr. 2, fx goodwill eller kontraktrettigheder. Se hertil SKM.2013.403.Ø, hvor goodwill var forsøgt udtaget fra omdannelse, eller TfS.1995.390.TS, hvor en entreprisekontrakt blev forsøgt udtaget. Omvendt kan en fast ejendom i sig selv godt karakteriseres som en selvstændig virksomhed, se hertil LR.350.444.177, hvor et interessentskab ejede tre landbrugsejendomme der blev drevet i samdrift med landbruget. Landbrugsejendommene kunne godt udskilles fra landbruget og omdannes særskilt. Dette gælder således både en driftsejendom, der indgår aktivt i virksomheden, som ovenstående, eller en ejendom som anvendes til udlejning, se hertil TfS.1985.702.LR.

Særligt i landbrug opstår situationen, hvorvidt den private ejendom skal indgå i virksomhedsomdannelsen. Efter at der er åbnet for muligheden[181] for, at ejeren som lader en blandet benyttet ejendom overdrage til selskabet, kan få et *stiftertilgodehavende* vedrørende den private benyttede del af ejendommen er denne situation ofte særlig gunstig for landmanden. Som beskrevet i afsnit 3.4.4, er beskatningen af fri bolig særlig lempelig i landbrug. Ved at lade boligdelen overdrage mod et stiftertilgodehavende, kan ejeren skattefrit hæve denne forholdsvise store sum ud af selskabet[182]. Dette forhold er ligeledes illustreret i bilag 2.

Der kan samtidig også ske omdannelse af aktiver og passiver, der kan udskilles fra en samlet virksomhed, hvis de i sig selv kan anses for en virksomhed. Se hertil TfS.1985.25.LR, hvor en svineproduktion drevet fra egen ejendom er en særskilt virksomhed. Dette vil således sige, at hvis et stort landbrug med fx agerjord, svineproduktion og biogasanlæg, da kan disse forskellige *selvstændige virksomheder* opsplittes i *selvstændige virksomhedsgrene* og omdannes til separate selskaber.

Begrebet virksomhedsgren, der kendes fra FUSL § 15c. om tilførsel af aktiver og § 15a. om spaltning af en virksomhedsgren, svarer således til reglerne i lov om skattefri virksomhedsomdannelse. Der gælder dog en pligt til at omdanne alle virksomheder/grene, hvis ejeren har anvendt virksomhedsordningen, jf. om omdannelse af en separat virksomhed/gren frembringer en negativ anskaffelsessum jf. afsnit 4.1.3[183]

[180] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 32
[181] Tidligere (før 2004) var konsekvensen i stedet, at virksomhedsejerens indskudskonto skulle reguleres med et beløb svarende til den private del af aktivet.
[182] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 34
[183] Michael Serup: Generationsskifte, side 473

4.1.3 Krav til omdannelsesvederlaget

Af VOL § 2, stk. 1, nr. 3 fremgår det, at omdanneren udelukkende må modtage vederlag i form af aktier eller anparter i det modtagende selskab, eller såfremt der er sket overdragelse til et skuffeselskab, at kapitalandelene er steget i værdi.

Det er således ikke muligt at modtage nogen form for kontantvederlag, hvilket skal tages bogstaveligt, hvorfor der ej heller er mulighed for et marginalt udligningsbeløb. Det er desuden efter VOL § 2, stk. 1 nr. 4, en betingelse at pålydendet værdi på de kapitalandele, der ydes som vederlag for virksomheden svarer til den samlede kapital i selskabet.

Det er samtidig en betingelse jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 5, at anskaffelsessummen for aktierne/anparter ikke må være negativ. VOL § 2, stk. 1, nr. 5 omhandler 3 situationer.

I. Omdanneren har ikke anvendt virksomhedsordningen i året forud for omdannelsen.
II. Omdanneren har anvendt virksomhedsordningen i året forud for omdannelsen, og omdanneren driver kun én virksomhed, eller alle drevne virksomheder omdannes.
III. Omdanneren har anvendt virksomhedsordningen i året forud, men ejer flere virksomheder, hvor alle ikke indgår i omdannelsen[184].

Den første situation, hvor omdanneren ikke har anvendt virksomhedsordningen i året forud, er det en betingelse at anskaffelsessummen ikke må være negativ. I de to andre situationer, hvor omdanneren har benyttet virksomhedsordningen forud for omdannelse, er det en betingelse – i begge situationer – at indskudskontoen ikke er negativ. Disse to "værnsregler" er indsat med ønske om at forhindre virksomhedsomdannelser, hvor ejeren har lånt midler fra virksomheden. En negativ indskudskonto kan udlignes fx ved at lade stuehuset, eller andre private aktiver, indgå i virksomhedsomdannelsen[185].

I situation nummer to er det således muligt at foretage en skattefri virksomhedsomdannelse, selvom anskaffelsessummen på aktier/anparterne er negativ, såfremt indskudskontoen ikke er negativ.

Vedrørende situation nummer tre, hvor omdanneren ejer flere virksomheden, men ikke ønsker at omdanne alle virksomheder, er det en betingelse at aktier/anparternes anskaffelsessum ikke er negativ, samtidig med at der ikke er en negativ indskudskonto. Det er derfor meget væsentligt, som rådgiver, at være opmærksom på om der drives en eller flere virksomhedsgrene. Den typiske situation er hvor en ejendom holdes udenfor omdannelsen, da vil det være et krav at aktier/anparterne ikke har en negativ anskaffelsessum, samt at indskudskontoen er positivt.

4.1.4 Krav til det modtagende selskab

Det er et krav at det modtagende selskab, som videreføre virksomheden, skal være et dansk aktie eller anpartselskab eller et EU/EØS-selskab, der er skattemæssigt hjemmehørende i Danmark, som følge af ledelsens hovedsæde jf. SEL § 1, stk 6, eller som har fast driftssted i Danmark jf. SEL § 2, stk. 1, litra a[186].

Der kan, som nævnt, ligeledes benyttes et skuffeselskab, hvis en række betingelser er opfyldt jf. VOL § 1 stk. 2. Det skal dog bemærkes at anvendelse af et skuffeselskab fortolkes meget strengt. Det alt overvejende kriterier er at skuffeselskabet ikke tidligere må have drevet erhvervsmæssig virksomhed, samt at hele skuffeselskabets egenkapital skal have henstået som indestående i et pengeinstitut[187].

[184] Birgitte Sølvkjær Olesen: Generationsskifte og omstrukturering, side 152
[185] Birgitte Sølvkjær Olesen: Generationsskifte og omstrukturering, side 152-153
[186] Michael Serup: Generationsskifte, side 469
[187] Michael Serup: Generationsskifte, side 469

4.1.5 Krav ved omdannelse af interessentskaber

Som nævnt er det et krav jf. VOL § 1, stk. 1, nr. 1, at omdanneren er en fysisk person. Dette indebærer således, at såfremt et interessentskab, hvor en eller flere interessenter er et selskab, da vil en skattefri virksomhedsomdannelse være udelukket. Samtidig er det en betingelse, at alle interessenter foretager en skattefri virksomhedsomdannelse. Det er således ikke muligt at halvdelen af interessenterne fortager en skattepligtig omdannelse, og den anden halvdel foretager en skattefri jf. VOL 2, stk. 2.

Det fremgår af VOL § 2, stk. 2, nr. 3, at alle interessenter skal vederlægges i forhold til deres ejerandel i interessentskabet.

Dette vil sige at interessenterne ved udgangen af indkomståret forud for omdannelsen skal sørge for, at forholdet på indestående på kapitalkontiene svarer til ejerforholdet mellem interessenterne. I praksis accepterer Skattestyrelsen, at dette kan ske ved på statustidspunktet at hensætte en gældsforpligtelse for den eller de interessenter, der skal indskyde kapital i interessentskabet, blot gælden er betalt inden omdannelsen[188].

Selskabet indtræder som følge af successionen i de enkelte interessenters skattemæssige forhold, og den latente skatteforpligtelse påvirker derfor selskabets egenkapital og dermed vederlaget i form af kapitalandele[189]. Hvis interessenterne ikke har foretaget lige store afskrivninger, skal der derfor ske udligning af den latente skattebyrde, som interessenterne påfører selskabet. Der henvises til afsnit 4.2.3 for nærmere analyse af denne problemstilling.

4.1.6 Frist for omdannelsen samt indsendelse af dokumenter

Det er en betingelse, at beslutningen om omdannelse af den personlige virksomhed træffes senest seks måneder efter omdannelsesdatoen jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 6. Omdannelsen kan således ske med op til seks måneders tilbagevirkende kraft. Dog er fristen forlænget, hvis omdannelsen vedrører et dødsbo – der henvises til omtale herom i afsnit 4.2.4.

Når omdannelsen er sket, skal omdanneren, senest én måned efter omdannelsesbeslutningen, give anmeldelse til Skattestyrelsen jf. VOL § 2, stk. 1, nr. 7. Der skal fremsendes følgende dokumenter; selskabsretlige dokumenter[190], opgørelse over kapitalandelenes anskaffelsessum, dokumentation for anmeldelse hos Erhvervsstyrelsen, samt ved omdannelse af interessentskaber en opgørelse over fordelingen af den udskudte skat.

Hvis dokumentationen ikke indsendes, eller er mangelfuld, er der tale om en fristoverskridelse. Rettidig anmeldelse er således en betingelse for at anvende loven, og manglende indsendelse, eller mangelfuld indsendelse, vil således gøre transaktionen skattepligtig[191].

Når Skattestyrelsen har modtaget dokumenterne, fastsætter de den skattemæssige anskaffelsessum for aktierne. Skattestyrelsens afgørelse følger skattelovgivningens almindelige regler. En virksomhedsomdannelse anses som en kontrolleret transaktion, som er omfattet af den udvidede ligningsfrist på seks år jf. skatteforvaltningslovens § 26, stk. 5[192]. Der henvises samtidig til bilag 3 for tjek- og fristliste ved en virksomhedsomdannelse.

---

[188] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 45
[189] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 46

[190] Stiftelsesdokument, vedtægter, referat af den stiftende generalforsamling, vurderingsberetning samt åbningsbalance,

[191] Hvorvidt der kan gives dispensation for en fristoverskridelse, beror på en konkret vurdering. Det har ved vurderingen blandt andet betydning om det har være muligt for ejeren at spekulere i, om omdannelsen skal ske eller ej. Samtidig har det også betydning om der er sket korrekt indberetning til Erhvervsstyrelsen, således at den manglende eller mangelfulde indberetning til Skattestyrelsen beror på en forglemmelse. Der henvises til SKM.2006.47.DEP, hvor der fremgår en direkte beskrivelse af, hvorledes hjelmen praktiseres. (Michael Serup: Generationsskifte, side 491-492)

[192] Michael Serup: Generationsskifte, side 492-493

4.2 Udvalgte problemstillinger ved en skattefri virksomhedsomdannelse

Ovenstående afsnit har gennemgået hvilke krav en skattefri omdannelse stiller til deltagerne, hvorfor dette afsnit vil søge at behandle udvalgte områder med særlige problemstillinger når landmanden vil omdanne sit personligt drevne landbrug. Det som oftest skaber problemer er, hvilke aktiver der kan indgå i omdannelsen samt hvilken værdi de skal indgå med.

4.2.1 Anskaffelsessum for vederlagsaktierne

Anskaffelsessummen for kapitalandelene opgøres til den værdi, som ville være opnået ved sædvanligt salg af landbruget, altså handelsværdien, med fradrag af den skattepligtige avance, som landmanden ville have konstateret ved sådan et salg jf. VOL § 4, stk. 2.

Den afsatte udskudte skat, som passiviseres i åbningsbalancen i forbindelse med omdannelsen, medregnes dog ikke ved opgørelse af anskaffelsessummen for kapitalandelene jf. VOL § 4, stk. 2.

Formålet, for omdanneren, med at anvende reglerne i lov om skattefri virksomhedsomdannelse, er netop at gøre virksomhedsomdannelsen *skattefri,* hvad enten det drejer sig om avancebeskatning, beskatning af genvundne afskrivninger, opsparet overskud mv. Skattefriheden består dog af en skatteudskydelse, da det ikke er statens formål at afstå fra et skatteprovenu. Derfor er princippet i lov om skattefri virksomhedsomdannelse at alle disse avancer bliver opgjort og bogført på de nyerhvervede kapitalandele.

Denne opgørelse sker med udgangspunkt i VOL § 4 stk. 2, således at de aktier som landmanden modtager ved omdannelsen anses for erhvervet for et beløb svarende til den skattemæssige værdi af virksomheds aktiver og passiver på omdannelsesdatoen.

Som nævnt i afsnit 4.1.3 må anskaffelsessummen, som udgangspunkt, ikke være negativ. Det erindres at være tale om tre situationer, hvorfor det kun kan tillades, at der opstår en negativ anskaffelsessum, når ejeren har anvendt virksomhedsordningen forud for omdannelsen, og at ejeren omdanner alle sine virksomheder. Ved beregning af anskaffelsessummen på vederlagsaktierne skal der, som nævnt ovenfor, tages udgangspunkt i VOL § 4, stk. 2, men før fradrag for opsparet overskud i virksomhedsordningen. Hvis det er tilfældet, at aktierne eller anparternes anskaffelsessum først bliver negativ ved at opsparet overskud nedsætter anskaffelsessummen, er betingelsen alligevel opfyldt[193].

4.2.2 Konto for opsparet overskud

En af de største fordele ved at anvende virksomhedsordningen er muligheden for at opspare ikke hævet overskud, og således gøre brug af konto for opsparet overskud. Konto for opsparet overskud kan behandles på to måder ved en skattefri virksomhedsomdannelse. Det kan enten indgå i omdannelsen og dermed nedsætte anskaffelsessummens værdi, eller det kan holdes ude for virksomhedsomdannelse og komme til personlig beskatning hos landmanden jf. VSL § 10 stk. 3.

Den første metode, hvor konto for opsparet overskud indgår i virksomhedsomdannelsen, har en stor likviditetsfordel, da landmanden på denne måde udskyder beskatningen.

Som tidligere nævnt er der mulighed for, såfremt landmanden har flere forskellige virksomhedsgrene at omdanne blot en enkelt af dem. Såfremt landmanden ikke omdanner alle virksomheden, og eksempelvis holder driften af jorden udenfor omdannelsen, da skal det opsparede overskud fordeles forholdsmæssigt. Se hertil SKM.2009.82.LSR, som omhandler hvorledes det opsparede overskud skal fordeles[194].

[193] Birgitte Sølvkjær Olesen: Generationsskifte og omstrukturering, side 139-140
[194] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, Side 45

Skatteankenævnet mente at det ældste opsparede overskud skulle anvendes først. Dette ændrede Landsskatteretten og vedtog i stedet, at der skulle benyttes en forholdsmæssig andel af det opsparede overskud.

Dette kan illustreres med følgende eksempel, hvor en landmand ønsker at omdanne sit landbrug i personlig regi. Han ønsker dog at holde biogasanlægget udenfor omdannelsen. Landmanden har følgende konto for opsparet overskud, samt opgjort kapitalafkastgrundlag:

Konto for opsparet overskud		**Kapitalafkastgrundlag:**	
30% virksomhedsskat	3.000.000	Agerjord	7.000.000
25% virksomhedsskat	2.000.000	Svineproduktion	2.000.000
22% virksomhedsskat	1.000.000	Biogasanlæg	1.000.000
	6.000.000		**10.000.000**

Øvelsen bliver derfor at lave en korrekt fordeling af det opsparede overskud. Af ovenstående dom fremgår det af Landsskatterettens dom at der skal laves en forholdsmæssig fordeling efter følgende formel:

Konto for opsparet overskud i alt x kapitalafkastgrundlag, virksomhed-x / kapitalafkastgrundlag i alt
(6.000.000 x 9.000.000 / 10.000.000 = 5.400.000)

Dette vil således resultere i følgende forholdsmæssige beregning

Konto for opsparet overskud[195]	
30% virksomhedsskat	2.700.000
25% virksomhedsskat	1.800.000
22% virksomhedsskat	900.000
	5.400.000

Ovenstående afgørelse viser derfor, at når kun en del af det opsparede overskud skal indgå i en skattefri virksomhedsomdannelse, anvendes da en forholdsmæssig beregning. Dette er således i modsætning til VSL § 10, stk. 5 om overførsel af det opsparede overskud til ejerens personlige indkomst, hvor det ældste opsparede overskud anvendes først.

4.2.3 Omdannelse af et interessentskab

Som tidligere nævnt er der reelt kun to muligheder for at lave et generationsskifte når landbruget er drevet i personlig regi. Den ene mulighed er at overdrage hele landbruget med succession til næste generation, metode to er at etablere et interessentskab ved et glidende generationsskifte. Såfremt metode to er valgt i første omgang, og vedkommende nu ønsker at landbruget skal drives i selskabsform, da ville hele interessentskabet skulle omdannes. Der gælder en række særlige betingelser for omdannelse af et interessentskab, som parterne skal være opmærksomme på. Udgangspunktet er at både senior og junior anvender omdannelseslovens regler, samt at de er fuldt skattepligtige til og skattemæssigt hjemmehørende i Danmark. Opfyldes disse to krav kan landbruget som udgangspunkt omdannes skattefrit[196].

Disse to forhold volder sjældent problemer i praksis, hvorimod punkt 3 i VOL § 2, stk.2 er et forhold som skal iagttages. Hver enkelt ejer skal nemlig vederlægges i forhold til sin ejerandel i virksomheden jf. VOL § 2, stk. 2, nr. 3.

Dette krav kombineret med at ejerne udelukkende må modtage vederlagsaktier gør det nødvendigt at både senior og junior har samme kapitalindestående i interessentskabet i forhold til sin ejerandel.

[195] 30% virksomhedsskat = 5.400.000 x 3.000.000 / 6.000.000
25% virksomhedsskat = 5.400.000 x 2.000.000 / 6.000.000
22% virksomhedsskat = 5.400.000 x 1.000.000 / 6.000.000
[196] Michael Serup: Generationsskifte, side 488-489, samt VOL § 2, stk. 2

Dette kan dog være problematisk i et interessentskab, hvor der forinden er sket generationsskifte og at berigtigelsen er sket ved at forskyde kaptialkontiene. Det vil som regel være urealistisk at junior i forbindelse med sin indtræden i interessentskabet egenfinansierer købesummen direkte til senior svarende til halvdelen af dennes opsparede egenkapital i virksomheden. Det vil samtidig også være urealistisk at junior indskyder en kapital svarende til seniors kapitalkonto, således at *interessenterne* har ens kapitalkonti.

Som regel berigtiges et generationsskifte i et interessentskab ved enten at senior finansierer generationsskiftet, hvor senior godskrives en kapitalkonto svarende til virksomhedens egenkapital, mens junior indtræder med en kapitalkonto på kr. 0, men med en forpligtelse til at lade en andel af de kommende års overskud henstå i interessentskabet[197].

Ejerne i et interessentskab skal således, inden en skattefri virksomhedsomdannelse, sørge for at foretage en udligning af deres kapitalkonti med virkning pr. statusdatoen for sidste årsregnskab. Udligningen kan ske ved, at senior enten hæver af vedkommendes indestående[198], eller at junior indskyder midler. Kravet om udligning af kapitalkonti indebærer også, at senior og junior skal udligne eventuelle forskelle i udskudt skat på de ejerandele, de hver for sig indskyder i selskabet. Interessenter vil i almindelighed have forskelle skattemæssige saldi samt afskrivninger. Der skal derfor udarbejdes en opgørelse over, hvordan den udskudte skat, der påføres det nystiftede selskab, kan henføres til hhv. senior og junior[199]. Opgørelsen sker efter samme princip som ved opgørelse af kapitalandelenes skattemæssige anskaffelsessum[200]

Eksempel på beregning af udligningsbeløb[201]

		Senior	Junior	I alt
	Ejerandel	50%	50%	**100%**
	Driftsmidler, regnskabsmæssig værdi	10.000.000	10.000.000	**20.000.000**
	Driftsmidler, skattemæssig værdi	5.000.000	7.000.000	**12.000.000**
	Gældsforpligtelse	4.500.000	4.500.000	**9.000.000**
1)	Udskudt skat	1.100.000	660.000	**1.760.000**
2)	Værdi af selskabet	4.400.000	4.840.000	**9.240.000**
3)	Forholdsmæssig udskudt skat	11%	7%	
4)	Udligningsbeløb	440.000	0	**440.000**
5)	Efterfølgende egenkapital	4.840.000	4.840.000	**9.680.000**
	Aktiernes anskaffelsessum:			
	Driftsmidler, skattemæssig værdi	5.000.000	7.000.000	**12.000.000**
	Gældsforpligtelse	4.500.000	4.500.000	**9.000.000**
	Udligningsbeløb	440.000	0	**440.000**
	Anskaffelsessum	940.000	2.500.000	**3.440.000**

Problematikken er illustreret i ovenstående eksempel, hvor det ses at senior har et udligningsbeløb på kr. 440.000. Udligningsbeløbet fremkommer i ovenstående eksempel ved at interessenterne ikke har foretaget lige store skattemæssige afskrivninger.

[197] Michael Serup: Generationsskifte, side 648.

[198] Såfremt senior benytter sig af den mulighed, og samtidig anvender virksomhedsskatteordningen, skal hævninger der foretages inden fristen for indgivelse af selvangivelse, bogføres med virkning fra indkomstårets udløb jf. VSL § 2, stk. 5. Hævninger som skal udligne kapitalkonti kan således foretages efter indkomstårets udløb helt frem til omdannelsesbeslutningen. (Serup, 2019, s. 490)

[199] Michael Serup: Generationsskifte, side 490, samt VOL § 2, stk. 3

[200] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 46

[201] Forklaring på beregninger:
1) regnskabsmæssig værdi driftsmidler minus skattemæssig værdi driftsmidler x 22%
2) regnskabsmæssig værdi driftsmidler minus gæld minus udskudt skat
3) udskudt skat interessent x regnskabsmæssig værdi driftsmiddel interessent
4) regnskabsmæssig værdi driftsmidler x den forholdsmæssige forskel mellem interessenterne
5) værdi af selskabet + udligningsbeløbet

4.2.4 Omdannelse af et dødsbo

Dødsboer kan på samme måde anvende reglerne i lov om skattefri virksomhedsomdannelse. Dette gælder både skattepligtige og skattefritagne dødsboer. Som følge af de tidsmæssige krav i loven, jf. afsnit 4.1.6, var det tidligere næsten umuligt at omdanne et dødsbo, hvilket dog blev ændret i 2008, således at fristen for omdannelse er seks måneder efter dødsfaldet[202] jf. VOL § 2, stk. 1[203]. De øvrige betingelser i loven, som gennemgået ovenfor, gælder også for omdannelse af dødsboer, hvilket vil sige at dødsboer også skal følge reglerne VOL § 2 for at transaktionen kan være skattefri.

Det skal dog bemærkes, at beskatningen af afdødes indkomst fra begyndelse af dødsåret og til skæringsdatoen i boopgørelsen sker efter reglerne i dødsboskatteloven[204]. Dette betyder, at det seneste afsluttede regnskabsår er regnskabsåret forud for dødsfaldet, således at omdannelsen af dødsboer sker med tilbagevirkende kraft til første dag i det regnskabsår, hvor afdøde døde[205].

Det skal samtidig bemærkes at dødsboer ikke kan anvende virksomhedsskatteordningen, hvilket vil sige at dødsboer ikke kan medføre opsparet overskud i omdannelsen, og således nedsætte kapitalandelene med disse jf. SKM.2012.256.SR. Samtidig betyder dette, at uanset om boet er skattepligtigt eller skattefritaget vil konto for opsparet overskud komme til beskatning ved en skattefri virksomhedsomdannelse. Der skal samtidig iagttages den situation, hvor virksomhedsejeren dør midt i en skattefri virksomhedsomdannelse, da vil omdannelsen komme til at ligge på det tidspunkt omfattet af DBSL.

I en rådgivningssituation skal man være opmærksom på, at skattefritagne boer kan afhænde aktiviteterne uden beskatning, hvorfor der umiddelbart i dette tilfælde ikke vil være en fordel i at omdanne virksomheden. Men da skattefritagne boer under alle omstændigheder beskattes af indkomst i mellemperioden[206], og samtidig ikke kan benytte virksomhedsordningen, kan der være omstændigheder hvor en skattefri virksomhedsomdannelse kan være en god ide.

Rådgiveren skal også være særligt opmærksom på, at en eventuel skattefri virksomhedsomdannelse kan have stor betydning for dødsboets skattemæssige position. Nettoformuen på skæringsdagen i et dødsbo er af stor betydning om boet er skattepligtigt eller skattefritaget. Boet skal betale dødsboskat, hvis enten boets nettoformue på skæringsdagen eller boets aktiver overstiger 2.966.200 kr. (2020-niveau)[207].

I det tilfælde hvor et landbrug ønskes udloddet til arvingerne kan det være svært at komme under denne grænse. Fx et landbrug hvor aktiverne er kr. 20.000.000 og gælden er kr. 18.000.000, vil boet være skattepligtigt da aktivmassen overstiger grænsen. Men såfremt boet havde aktier for kr. 2.000.000, som landbruget jo vil repræsentere såfremt denne var placeret i selskabsform, da ville udlodningen være skattefri. En skattefri virksomhedsomdannelse forud for en udlodning ville derfor kunne ændre boets status fra skattepligtig til skattefritaget[208].

---

[202] Dog udløber fristen tidligst 2 måneder efter, at skifteretten har truffet afgørelse om boets behandlingsmåde.
[203] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 47
[204] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 47

[205] Som eksempel herpå kan man forestille sig at afdøde er afgået ved døden 1. november 2019. Boet udleveres til privat skifte den 7. februar 2020. Fristen på seks måneder udløber således den 1. maj 2020, hvorfor omdannelsen seneste skal ske den 1. maj 2020. Omdannelsen skal således ske med den 1. januar 2019 som omdannelsesdato. Omdannelsen sker med et apportindskud efter selskabslovens regler herom den 31. marts 2020. Skattestyrelsen skal herefter anmodes om tilladelse til, at selskabets første regnskabsperiode er 1. januar 2019 til 31. marts 2020 (Bille, Jane K., Omstrukturering – Skatteregler i praksis, s. 48).

[206] Perioden fra afdødes sidste regnskabsår til og med dødsdagen jf. DBSL § 96, stk. 3.
[207] Den juridiske vejledning C.E.3.1.5.1.1 Beløbsgrænse for hvornår dødsboet er skattefritaget
[208] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 49.

4.3 Værdiansættelse af landbrugets aktiver og passiver

I forbindelse med overdragelser mellem interesseforbundne parter, er der særlig fokus på parternes værdiansættelse af aktiverne. Det helt overvejende udgangspunkt er, at transaktionen skal ske til handelsværdi. Det kan dog være særdeles vanskeligt at værdiansætte unoterede aktier i en virksomhed, hvor aktierne typisk aldrig har været genstand for omsætning.

Ved handel mellem uafhængige parter, hvor der således er modsatrettede interesser i værdiansættelsen, giver fastsættelse af handelsværdien normalt ikke anledning til problemer, da netop de modsatrettede interesser giver en korrekt værdiansættelse. I forbindelse med et generationsskifte indenfor den nære familie er historien dog en anden, hvorfor det ikke sjældent ses, at skattemyndighederne korrigerer værdiansættelsen, da ansættelsen efter myndighedernes vurdering ikke er et udtryk for handelsværdien.

I et landbrug indgår der ofte flere forskellige slags aktiver, hvilket kan give anledning til forskellige problemstillinger i værdiansættelsen. Udgangspunktet for dem alle er dog, at værdiansættelsen skal ske til aktivets værdi i *handel og vandel.* Men da en handel mellem interesseforbundne parter, som nævnt, ofte giver anledning til prøvelse hos skattemyndighederne, vil det kommende afsnit analysere, hvorledes værdiansættelsen skattemæssigt mest korrekt kan opgøres, således de efterfølgende tåler prøvelse hos skattemyndighederne[209].

Nedenstående afsnit analyserer, hvordan de hyppigste aktiver og passiver i et landbrug skal værdiansættes. Værdiansættelsen følger de almindelige regler i skattelovgivningen og forudsætter således en gennemgang aktiv for aktiv efter principperne for den almindelige realisationsbeskatning[210].

4.3.1 Goodwill i landbruget

En virksomhed vil i almindelighed have en vis indtjeningsevne, som ikke er afspejlet i værdien af virksomhedens materielle anlægsaktiver, og som dermed udgør forskellen mellem virksomhedens bogførte værdi og virksomhedens handelsværdi[211]. Denne forskelsværdi kaldes i daglig tale "goodwill", og skal skattemæssigt værdiansættes til handelsværdien. Dette kan naturligvis være besværligt, såfremt handelsværdien ikke kendes.

Hvis der for den pågældende virksomhed eksisterer en branchekutyme for værdiansættelse af goodwill, kan skønnet af goodwill ske på baggrund af en sådan kutyme[212]. Hvis dette ikke er tilfældet kan goodwill skønsmæssig beregnes efter det såkaldte goodwill-cirkulære TSS 2000-10. Princippet i denne beregning er at man beregner virksomhedens gennemsnitsindtjening for de seneste tre år og herefter fratrækker en forretning af virksomhedens anlægsaktiver. Restværdien kapitaliseres herefter med en faktor, der skal afspejle levetiden for den konkrete virksomheds goodwill[213].

Det kan diskuteres, hvorvidt der er goodwill eller ej i et landbrug. I landbrug har der ofte kun været én aftager af landbrugets produkter, hvilket i praksis har talt imod indregning af goodwill. Se hertil TfS.1992.431.VLD, hvor en svineproducent argumenterede for goodwill, hvilket Landsskatteretten afviste men den begrundelse at landbruget kun havde én reel kunde (slagteriet).

---

[209] Det skal samtidig bemærkes i en rådgivningssituation, at der foreligger en mulighed for at få prøvet værdiansættelsen inden man indgår en bindende aftale og fuldføre transaktionen. Der kan efter SFL § 21 søges om bindende svar ved Skattestyrelsen omkring værdiansættelse. Det bemærkes dog at svaret kun er bindende for skattemyndighederne i seks måneder fra man modtager svaret.

[210] Michael Serup: Generationsskifte, side 241
[211] Michael Serup: Generationsskifte, side 255
[212] TSS 2000-10: Vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill.
[213] Den juridiske vejledning C.C.6.4.1.2 Værdiansættelse af goodwill

Af cirkulæret fremgår følgende eksempel: *"I tilfælde, hvor virksomhedens indtjening udelukkende eller i det væsentlige er baseret på én eller ganske få meget store kunder, vil beregningsmodellen være mindre anvendelig[214]"*

Det vil også give god mening, at de landbrug, hvor der blot er tale om en almindelig svineproducent, som kun kan afsætte sine varer til enten Danish Crown, Tican eller nogle andre små slagterier, hvorved prisen er 100% fast og ikke kan dikteres, at der vil der ikke være tale om goodwill. Se på samme måde TfS.1998.731.HR omkring en vognmand, hvor der blev nægtet goodwill da der ikke var tale om overdragelse af en kundekreds. På samme måde må det formodes at en almindelig kvægbonde, som kun afsætter mælk til Arla, heller ikke hører under goodwillbegrebet, da der ej heller i dette tilfælde vil være tale om en kundekreds.

Det ses dog i andre brancher, at selvom virksomheden ikke har en fast kundekreds, kan dens generelle omdømme begrunde, at den antages at besidde goodwill. Se hertil fx TfS.2000.198.LR omkring licitationsarbejde, hvor Landsskatteretten fandt, at der forelå goodwill, også selvom der var tale om et selskab som alene arbejdede med licitationsarbejde. Det kommer således an på en konkret vurdering.

Der hvor det især kan diskuteres er for eksempel ved avlscentre, hvor der arbejdes kraftigt med avl og forbedring af genetik. Her kan der potentielt være tale om kunder i hele verden, hvorfor der ikke kun er én afsætter og en fastpris til landbrugets "produkter", hvilket stærkt indikerer at der i disse tilfælde er tale om goodwill.

På samme måde kan nævnes alternative planteforædling såsom dyrkning af cannabis eller græsfrø til sportsdiscipliner, hvor der potentielt kan være aftagere på samme måde som hos alle andre virksomheder. Disse landbrugsgrene må i al væsentlighed også hører under goodwillbegrebet.

4.3.2 Fast ejendom

Fast ejendom er en særdeles væsentlig del af en samlet landbrugsvirksomhed, hvilket også har resulteret i at værdiansættelse af netop fast ejendom ved overdragelse af landbrugsvirksomheder har påkaldt sig megen opmærksomhed gennem tiderne.

Den skattemæssige værdiansættelse af fast ejendom ved overdragelse mellem interesseforbundne parter afhænger af overdragelsessituationen. Indgår ejendommen i et selskab følger værdiansættelsen cirkulæret TSS 2000-09, medmindre Skattestyrelsen kan godtgøre at denne værdi ikke er et retvisende udtryk for den faktiske handelsværdi[215]. Er der i stedet tale om overdragelse af selve ejendommen, som ved en skattefri virksomhedsomdannelse, afhænger værdiansættelsen af, om overdragelsen sker inden for eller uden for cirkulæret TSS 1982.

TSS 1982-cirkulæret finder anvendelse på overdragelser mellem personer indenfor gaveafgiftskredsen jf. afsnit 2.2.1, samt udlæg fra dødsboer.

I forbindelse med at det daværende SKAT udstedte cirkulærerne TSS 2000-05 og TSS 2000-09, samt ophævede formueskatten var der tvivl om, hvorvidt TSS 1982-cirkulæret stadig skulle anvendes, og i hvilke situationer TSS 1982 skulle anvendes.

[214] Cirkulære om vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill
[215] Michael Serup: Generationsskifte, side 242 og 262

Det blev dog til dels afklaret ved indførsel af de ovennævnte cirkulærer, således at TSS 2000-05[216] skal benyttes ved værdiansættelse af fast ejendom ved overdragelse mellem interesseforbundne parter, samt at TSS 2000-09 skal benyttes ved værdiansættelse af aktier og anparter[217]. Afhandlingen vil ikke, jf. afhandlingens afgrænsning, analysere TSS 2000-09 cirkulæret nærmere.

Det blev dermed præciseret at 1982-cirkulæret kun finder anvendelse ved værdiansættelse af aktiver og passiver i et dødsbo, samt ved gaveafgiftsberegning, og finder således kun anvendelse på den personkreds oplistet i afsnit 2.3.1[218].

Ved overdragelser af fast ejendom mellem forældre og børn/børne og til samlever, for eksempel en successionsoverdragelse som beskrevet i kapital 2, finder TSS 1982-cirkulæret anvendelse. Udgangspunktet i værdiansættelsescirkulæret fra 1982 er, at de aktiver der omfattes normalt skal ansættes til deres værdi i *handel og vandel.* Især cirkulærets punkt 6 er interessant i forbindelse med successionsoverdragelse til børn, da cirkulæret medfører, at overdragelse af fast ejendom mellem forældre og børn kan ske til +/- 15% af seneste offentliggjorte ejendomsvurdering.

Værdiansættelsen ved overdragelser af fast ejendom mellem interesseforbundne parter, der ligger udenfor gaveafgiftskredsen, kan ikke ske efter 1982-cirkulæret. Ved sådanne overdragelser skal armslængdeprincippet i ligningslovens § 2, stk. 1 overholdes. I forbindelse med en skattefri virksomhedsomdannelse kan der efter administrativ praksis lægges vægt på den offentlige vurdering jf. den juridiske vejledning C.B.3.5.4.3. Skattemyndighederne er dog ikke bundet af denne værdi, hvis den ikke giver et retvisende billede af handelsværdien, se hertil SKM.2017.34.B samt SKM.2013.841.HR.

Bevisbyrdespørgsmålet har i praksis en væsentlig betydning for dette spørgsmål. Det må antages, at bevisbyrden ligger hos vedkommende som hævder, at handelsværdien afviger fra ejendomsværdien.[219]

4.3.3 Besætning

Landbrugets besætning opdeles i en stambesætning og i en handelsbesætning (salgsbesætning). Stambesætningen reguleres efter husdyrbeskatningsloven og handelsbesætningen efter varelagerloven. Det fremgår af HUSDYL § 2, stk. 1, at kun landbrugere er omfattet af loven[220], hvilket i praksis betyder følgende dyr som udgør stambesætningen; kvæg, svin, får, heste og fjerkræ[221].

Stambesætningen værdiansættes til de af Skatterådet fastsatte normalhandelsværdier, der fastsættes ved udgangen af hvert kalenderår. Landbrugere kan opgøre værdien af deres besætninger på grundlag af normalhandelsværdien eller handelsværdien, dog ikke et beløb der ligger under normalhandelsværdien. Er handelsværdien større end normalhandelsværdien, kan der ikke benyttes værdier derimellem jf. HUSDYL § 2, stk. 1, nr. 2. I praksis kan dette give problemer i det tilfælde, hvor en besætning er omfattet af HUSDYL, men der ikke er angivet normalhandelsværdier, se hertil TfS 1989.395, hvor et avls- og rugeri i mangel af normalhandelsværdier kunne lave en anslået produktionspris[222].

---

[216] TSS 2000-05 er ophævet ved SKR nr. 10406, da principperne i cirkulæret er overført til den juridiske vejledning C.B.3.5.4.3. Principperne er således forsat gældende, men eksisterer i den juridiske vejledning i stedet.

[217] Birgitte Sølvkjær Olesen: Generationsskifte og omstrukturering, side 64-65
[218] Personkredsen oplistet i BAL § 22
[219] Michael Serup: Generationsskifte, side 276
[220] Den juridiske vejledning C.C.4.1.1 Husdyrbeskatningslovens begreber (husdyrbesætninger og landbrugere)
[221] Den juridiske vejledning C.C.4.1.2.2 Landbrugeres værdiansættelse af husdyrbesætningen, samt HUSDYL § 3.
[222] Den juridiske vejledning C.C.4.1.2.2 Landbrugeres værdiansættelse af husdyrbesætningen

Værdiansættelsen skal foretages inden en eventuel skattemæssig nedskrivning, idet en sådan alene er udtryk for en skattemæssig disposition. Der skal dog tage hensyn til særlige forhold, såsom om besætningen er sygdomsramt[223].

Handelsbesætningen er således den besætning som ikke består af stambesætning oplistet i HUSDYL § 3, stk. 1, og omfattes i stedet af varelagerloven. Disse skal værdiansættes til handelsværdien. I praksis kan man kan for disse dyr vælge mellem indkøbsværdi, dagsværdi eller en beregnet fremstillingsværdi[224].

4.4 Hvornår vælges en skattefri virksomhedsomdannelse?

Som nævnt indledningsvist bør der altid laves en konsekvensberegning på udfaldet både ved en skattepligtig- og en skattefri virksomhedsomdannelse. Selvom det er muligt at opfylde betingelserne i lov om skattefri virksomhedsomdannelse bør man således altid overveje om en skattepligtig virksomhedsomdannelse indeholder flere fordele.

Den overskyggende fordel ved en skattepligtig virksomhedsomdannelse er at selskabets skattemæssige forhold følger de værdier som virksomheden er overdraget til. Selskabet kan således opgøre egne afskrivningsgrundlag og får egne anskaffelsessummer.

Det er som nævnt jf. VOL § 4, stk. 1, at driftsmidler mv. skal overdrages til handelsværdier. Det vil således sige, at i de tilfælde hvor den skattemæssige værdi er højere end handelsværdien, da bliver aktiekursen lavere, hvilket er et forhold som skal indregnes.

Omvendt er den overskyggende ulempe ved en skattepligtig omdannelse, at den er skattepligtig. Såfremt den skat som udløses, er betragtelig kan det dræne selskabet fuldstændig for likviditet, hvorfor den fremtidige drift bliver besværlig. Det er som regel beskatningen af opsparede overskud, som giver et stort skattekrav.

Det opsparede overskud er også et forhold rådgiveren bør have for øje. Såfremt der er tale om "gammelt" opsparet overskud til eksempelvis 50% virksomhedsskat. Da mister vedkommende som omdanner sin virksomhed via lov om skattefri virksomhedsomdannelse en skattefordel ved at det opsparede overskud indgå i aktierne til 42%-beskatning. Såfremt omdanner har det meste af sit opsparede overskud fra gammel tid, kan dette være et forhold som gør, at vedkommende skal benytte sig af en skattepligtig omdannelse[225].

Skattefri virksomhedsomdannelse rummer dog den helt klare fordel, når der udløses store skattemæssige avancer, at avance udskydes til en senere afståelse, hvilket er en klar likviditetsfordel.

[223] Se hertil SKATM.2000.469, hvor landsskatteretten fandt at besætningen ved en overdragelse fra far til søn kunne ske under hensyn til, at besætningen var ramt af PRRS-virus, der efter udtalelse fra en syns- og skønsmand kunne have en indflydelse på besætningens fremtidige produktionsevne. Myndighedernes værdiansættelse til normalhandelsværdien blev herved tilsidesat (Jane K. Bille – Skattemæssig succession, side 347)

[224] Den juridiske vejledning C.C.4.1.3 Dyr uden for husdyrbeskatningsloven

[225] Denne situation kan også løses ved at skatteyderen lader "det gamle" opsparede overskud komme til beskatning i forbindelse med indgivelse af selvangivelse for det foregående år. Som nævnt i afsnit 4.1.6 skal den skattefrie virksomhedsomdannelse foretages indenfor 6 måneder efter foregående indkomstårs udløb, hvilket som regel er 30. juni. Omdanneren kan derfor i forbindelse med indgivelse af selvangivelse for foregående år sætte det gamle opsparede overskud til beskatning, og dermed ikke lade det indgå i den skattefrie virksomhedsomdannelse.

5. Landbrugsholdingselskab

Som nævnt i afhandlingens kapitel to ligger der en lang række fordele for landmanden, ved at eje sit landbrug igennem et landbrugsholdingselskab. Holdingselskabet er ikke en særskilt virksomhedsform, men derimod oftest en anvendelse af et aktie- eller anpartsselskab. Der er forskellige måder, hvorpå et holdingselskab kan stiftes, navnlig ved følgende metoder; køb af aktier/anparter, tilførsel af aktiver og via en aktieombytning. Dette kapitel vil analysere, hvorledes landmanden kan etablere et landbrugsholdingselskab igennem en aktieombytning.

Ved aktieombytning forstås der jf. aktieavancebeskatningslovens (ABL) § 36, stk. 2;

> "Ved ombytning af aktier, … forstås den transaktion, hvorved et selskab erhverver en andel i et andet selskabs aktiekapital … ved til gengæld for værdipapirer tilhørende aktionærerne i det andet selskab at tildele dem aktier eller anparter i det første selskab og eventuelt en kontant udligningssum."

Aktieombytning som begreb dækker i realiteten over enhver form for afståelse, i både aktier/anparter, hvor vederlaget for de pågældende aktier/anparter erlægges i aktier/anparter, samt eventuelt kombineret med et kontant vederlag. Det er værd at bemærke i henhold til definitionen i ABL § 36, stk. 2, at en aktieombytning kun kan finde sted, såfremt der opnås stemmeflertal, eller såfremt man erhverver yderligere stemmer, til det flertal man havde i forvejen.

Aktieombytning bruges dog normalt som betegnelse for de tilfælde, hvor der reelt er tale om en skattefri aktieombytning, og aktieavancen dermed flyttes til det tidspunkt, hvor der sker salg af de nye holding-aktier.

Mulighederne for at gennemføre en aktieombytning skattefrit kommer som nævnt fra fusionsskattedirektivet. Direktivet er implementeret i dansk ret nærmere ABL § 36, stk. 1-2, mens stk. 3 er en ren dansk bestemmelse jf. straks nedenfor.

Figur 4 - Illustration af en aktieombytning - egen tilvirkning

5.1 Betingelser for en skattefri aktieombytning

Som nævnt betyder en aktieombytning, at en eller flere aktionærer ombytter sine aktier i et selskab (det erhvervede selskab) med aktier i et andet selskab (det erhvervende selskab). Formålet med denne transaktion er som regel, at aktionæren nu etablerer et indirekte ejerskab, igennem det nye holdingselskab, til det direkte ejede selskab som nu er datterselskabet).

Aktieombytningen er en aktieafståelse i det før direkte ejede selskab, og medfører således avancebeskatning hos aktionæren. Grundlaget for avancebeskatningen er handelsværdien af de ombyttede aktier, mens det nu etablerede holdingselskab vil have anskaffet de pågældende aktier til denne værdi[226]. Denne værdi har sjældent praktisk relevans, da en afståelse af datterselskabsaktier er skattefri jf. ABL §§ 4A og 5B, samt ABL § 4C. Aktieombytning har derfor kun særlig relevans i det tilfælde, hvor aktionæren er en fysisk person, som ville være undergivet avancebeskatning ved salg af aktier.

De overordnede betingelser for at kunne anvende de danske regler om en skattefri aktieombytning er, at den aktionær der ønsker at anvende reglerne, er skattepligtig til Danmark jf. ABL § 6 for selskaber og § 7 for personer.

5.1.1 Krav til flertal af stemmerne

Det erhvervende selskab skal i forvejen besidde, eller ved aktieombytningen opnå, et stemmeflertal i det erhvervede selskab jf. ABL § 36, 2. pkt, hvilket er et ufravigeligt krav. Det er således stemmeandelen der er det afgørende kriterium, og ikke selskabets kapitalandel i det erhvervede selskab[227]. Der må således ikke være indgået ejeraftaler o.l., som flytter den bestemmende indflydelse væk fra det erhvervende selskab, ligesom der ikke må være vetoretter, som bryder med dette.

Det er særligt ejeraftaler, aktionæraftaler o.l, som kan skabe problemer i praksis, hvorfor dette område er vigtig at få på plads inden en ombytning[228].

Problemstillingen omkring flertallet af stemmerne opstår ofte i de situationer, hvor et selskab ejes med 50/50 pct. af to aktionærer. Det er således forholdet på ombytningstidspunktet, som er afgørende, og ikke hvordan ejerforholdet er efterfølgende. Dette er samtidig præciseret i ABL § 36, stk. 2, hvor en efterfølgende spaltning af holdingselskabet ikke har betydning i relation til stemmeflertalskravet, selvom spaltning måtte indebære, at stemmeflertallet bliver spredt på flere holdingselskaber[229].

5.1.2 Øvrige forhold

De ejerandele der kan indgå i en aktieombytning, skal være omfattet af ABL § 1. Dette omfatter blandt andet tegningsretter, da der her er tale om ret til tegning af endnu ikke udstedte aktier. Køberetter kan derimod ikke blive omfattet eftersom en køberet ikke beskattes under ABL[230].

Det er herudover muligt at ansøge om at ombytte ejerandele, i et selskab der endnu ikke er kommet retlig til eksistens. Dette benyttes ofte i forbindelse med en virksomhedsomdannelse med en efterfølgende aktieombytning. Baggrunden for dette er at fusionsskattedirektivet netop har til hensigt, at vedkommende har mulighed for at planlægge et generationsskifte eller et omstruktureringsforløb.

---

[226] Michael Serup: Generationsskifte, side 512
[227] Michael Serup: Generationsskifte, side 516

[228] Se hertil SKM.2006.372.LSR, hvor et selskab der drev anlægsgartneri fik afslag til at foretage en skattefri aktieombytning grundet en anpartshaveroverenskomst.

[229] Birgitte Sølvkjær Olesen: Omstrukturering, side 203
[230] Birgitte Sølvkjær Olesen: Omstrukturering, side 211

Samtidig er det væsentligt at have for øje, at de aktier som påtænkes ombyttet, har en værdi. Det vil således sige, at man ikke kan ombytte aktierne i et selskab hvor egenkapitalen er negativ. Se hertil SKM.2002.514.TSS, hvoraf det fremgår at det er forholdet på ombytningstidspunkter der er gældende. Selskabet kan således godt have en negativ egenkapital fra seneste offentliggjorte regnskab, så længe egenkapitalen på ombytningstidspunktet er positiv[231].

I forhold til vederlaget for de ombyttede aktier, er det et krav at der vederlægges med aktier jf. ABL § 36 stk. 2 og stk. 3. Dette kan samtidig kombineres med en kontant udligningssum. Der gælder ingen særlig krav om forholdet mellem aktier og udligningssummen. Samtidig kan udligningssummen berigtiges på en hvilken som helst måde, herunder ved gældsbrev, anfordringslån, løbende ydelse mv.[232] Ombytningsvederlaget skal dog fastsættes således at dette ikke skaber en forrykkelse mellem de deltagende aktionærer jf. afsnit 5.1.1 samt ABL 36 stk. 2.

Baggrunden for, at der skal ske vederlæggelse med aktier, er successionsprincippet, hvor anskaffelsessummen på de oprindelige aktier overføres til nye aktier i det erhvervende selskab. Skattemyndighederne vil derfor have stort fokus på at der ikke sker forrykning i rettigheder eller formue mellem aktionærerne, samt at ombytningen sker til handelsværdier.

Det fremgår af ABL § 36, stk. 4, at aktieombytningen skal være gennemført indenfor 6 måneder fra første ombytningsdag. Dette kan besværliggøre tingene i store børsnoterede selskaber, hvor der skal erhverves aktier fra flere personer og selskaber. Der er dog mulighed for at opnå dispensation fra skattemyndighederne, hvorved fristen forlænges ud over 6 måneder. Overskrides denne frist, og der samtidig ikke er givet tilladelse, medfører dette, at transaktionen anses som værende en skattepligtig aktieombytning[233]

5.2 Skattefri aktieombytning med tilladelse

Som nævnt indledningsvist i afsnit 2.1.2 kan en skattefri aktieombytning foretages efter et subjektivt regelsæt eller et objektivt regelsæt. Det subjektive regelsæt styres af direktiv 2009/122 (fusionsskattedirektivet) og indeholder således et retskrav såfremt de objektive kriterier jf. afsnit 5.1 ovenfor er opfyldt, samt at aktieombytningen ikke har skatteundgåelse som hovedformål jf. afsnit 2.1.2.2. Såfremt disse to betingelser er opfyldt skal skattemyndighederne give tilladelse til at foretage en skattefri aktieombytning.[234]

Fusionsskattedirektivet giver således et retskrav, medmindre forholdet er omfattet af den såkaldte skatteundgåelsesklausul i direktivets art. 11. Der henvises således til omtale heraf i afsnit 2.1.2.2.

Der vil, som nævnt i afsnit 2.1.2.2, som udgangspunkt blive stillet krav, i forbindelse med tilladelsen, om anmeldelse af efterfølgende ændringer. Fristen herfor er 3 måneder forud for planlagte dispositioner og 1 måned efter ansøger har fået kendskab til en uforudsigelig disposition. Anmeldelsesvilkåret skal sikre at Skattestyrelsen får mulighed for at revurdere det oplyste formål med aktieombytningen i forhold til de efterfølgende ændringer[235].

[231] Birgitte Sølvkjær Olesen: Omstrukturering, side 210
[232] Michael Serup: Generationsskifte, side 518
[233] Michael Serup: Generationsskifte, side 519
[234] Michael Serup: Generationsskifte, side 520
[235] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 77-78

5.3 Skattefri aktieombytning uden tilladelse

Som tidligere nævnt (afsnit 2.1.2.1) blev der med vedtagelse af lov nr. 343 af april 2007 indført en ny mulighed for skatteneutral omstrukturering i dansk skatteret. Dette spor er rent dansk og principielt ubundet af direktiv 2009/133 (fusionsskattedirektivet). At reglerne er objektive, betyder at der ikke skal søges om tilladelse fra skattemyndighederne og således ikke argumenteres mod tilstedeværelsen af skattetænkning i art. 15 i direktiv 2009/13 (fusionsskattedirektivet).[236]

Er aktieombytningen gennemført efter det danske spor, bortfalder skattefriheden, hvis holdingselskabet afstår aktier i datterselskabet indenfor 3 år regnet fra vedtagelsen af ombytningen[237]. Dette 3-årige holdingkrav gælder alle holdingselskabets aktier i datterselskabet – og således ikke kun de ombyttede aktier[238].

Skattefritagelsen bortfalder som udgangspunkt ved enhver afståelse uanset form eller årsag. Der henvises til nærmere omtale af afståelsesbegrebet i afsnit 2.1.2.1.

Det er en betingelse for at foretage en skattefri aktieombytning uden tilladelse, at værdien af de aktier, der ydes som vederlag, med tillæg af en eventuel kontant udligningssum svarer til handelsværdien af de ombyttede aktier jf. ABL § 36, stk. 3. Det vil således sige at bare én krones afvigelse vil føre til at transaktionen bliver skattepligtig[239].

Aktionærerne skal vederlægges i samme forhold som hidtil, og der må ikke ske nogen formueforskydning i forbindelse med omstruktureringen. Der er dog ikke noget til hinder for, at der efter aktieombytningen gennemføres en kapitalforhøjelse, hvor tredjemand indskyder kapital jf. TfS.2009.1136.SR[240]. Det skal samtidig bemærkes at der pr. definition ikke kan foreligge formueforskydning, hvis det erhvervende og det erhvervede selskab har samme ejer.

Såfremt der foretages en skattefri aktieombytning uden tilladelse, skal vedkommende senest ved indgivelsen af selvangivelsen for det indkomstår, hvori aktieombytningen er gennemført give besked om at man har deltaget i aktieombytningen[241].

[236] Erik Werlauff: Selskabsskatteret, side 557
[237] Medmindre afståelsen sker ved en anden skattefri omstrukturering – fx en skattefri spaltning.
[238] Michael Serup: Generationsskifte, side 526
[239] Erik Werlauff: Selskabsskatteret, side 563
[240] Erik Werlauff: Selskabsskatteret, side 563
[241] Birgitte Sølvkjær Olesen: Omstrukturering, side 248-249

5.4 Valg af enten skattefri aktieombytning med eller uden tilladelse

Da aktieombytningen kan foretages efter to forskellige regelsæt, betyder dette at selskaberne i mange tilfælde vil skulle foretage en konkret vurdering af, hvilket regelsæt der skal benyttes. Man kan diskutere, hvor væsentlige reglerne om tilladelse fra myndighederne efter ABL § 36, stk. 1-3 er for det lille selskab, eftersom der også foreligger det objektive regelsæt, som bekendt ikke kræver tilladelse.

Det er dog sådan, at i tvivlsspørgsmål – eksempelvis omkring afklaring af problemstillingen om erhvervelse af flertallet af stemmerne – har vedkommende, som ønsker at foretage en skattefri aktieombytning, to muligheder; at indhente et bindende svar eller foretage ombytningen med tilladelse. Tidshorisonten er den samme ved begge dispositioner, hvilket taler for, ved komplicerede ombytninger, at foretage ombytningen efter det subjektive regelsæt.

Derfor har det objektive regelsæt sin fordel i det tilfælde, hvor en eller to aktionærer ejer et driftsselskab, og vedkommende ikke har fået etableret et holdingselskab til at begynde med. Dette vil således betyde, at såfremt der ønskes udbytte eller et salg af selskabet, da ville de pågældende personer, som ikke ejer et holdingselskab, blive ”tvangsbeskattet”. Her kan de således anvende reglerne omkring skattefri aktieombytning.

Hvis der er tale om to aktionærer, kan de efterfølgende anvende reglerne omkring skattefri spaltning jf. næste afsnit, så de herefter har et holdingselskab hver. Denne konstruktion kan umiddelbart kun foretages efter det objektive regelsæt, da skattemyndighederne næppe vil se konstruktionen som værende forretningsmæssig begrundet. Prisen er således et 3-årigt ejertidskrav.

Således kan man i tilfælde uden forretningsmæssige begrundelser, men med baggrund i skattetænkning eller rene generationsskifteovervejelser, foretage omstruktureringer efter det objektive regelsæt.

Fordelen ved det subjektive regelsæt, at såfremt der foreligger den nødvendige forretningsmæssige begrundelse for transaktionen, foreligger muligheden også for at få tilladelse fra Skattestyrelsen, for et eventuelt salg inden for de første 3 år. Denne mulighed er udelukket ved det objektive regelsæt grundet holding-kravet.

Derfor vil det subjektive, altså det direktivstyrede regelsæt, være at foretrække i de situationer, hvor man er usikker på, hvor lang en periode det nye moderselskab skal eje kapitalandelene i datterselskabet.

6. Landbruget struktureret i flere grene

En spaltning kan benyttes til at dele landbrugets aktiviteter ud i et eller flere særskilte selskaber, hvilket kan være en fordel i et generationsskifte. Spaltning kan også bruges helt generelt ved et eventuelt frasalg af en aktivitet eller som et værktøj i forbindelse med risikoafgræsning. Dette afsnit vil således analysere, hvorledes en skattefri spaltning kan benyttes ved generationsskifte af landbrugsvirksomheder.

En spaltning er en relevant omstruktureringsmulighed i forbindelse med et generationsskifte, hvorfor der, som nævnt indledningsvist, også er omfattende praksis på området, og spaltning ses ofte i kombination med andre omstruktureringsformer[242]. Der henvises i øvrigt til bilag 4, hvor der er vist et eksempel på en efterfølgende ophørsspaltning.

6.1 Spaltning

Definitionen på en spaltning findes i fusionsskattelovens § 15 A, stk. 2:

> "Ved spaltning forstås den transaktion, hvorved et selskab overfører en del af eller samtlige sine aktiver og passiver til et eller flere eksisterende eller nye selskaber ved i samme forhold som hidtil at tildele sine selskabsdeltagere aktier eller anparter og eventuelt en kontant udligningssum"

På samme måde som ved aktieombytning kan transaktionen foretages både skattepligtig som skattefri. En skattepligtig spaltning vil være en afståelse for både aktionæren og for det indskydende selskab[243].

Og på samme måde som ved en virksomhedsomdannelse og en aktieombytning, er det vigtig at overveje konsekvenserne (og mulighederne) ved at lave transaktionen skattepligtig, da dette i flere tilfælde kan være en fordel i den givne situation.

Figur 5 Eksempel på en spaltning – egen tilvirkning

[242] Det fremgår direkte af FUSL § 15 A, stk 1, pkt. 5, at det er tilladt at gennemføre en skattefri spaltning i kombination med andre omstruktureringsformer.

[243] Det indskydende selskab vil opleve almindelig realisationsbeskatning af avancer og genvundne afskrivninger på de overdragne aktiver og passiver. Aktionæren vil opleve almindelig udlodningsbeskatning på nettoværdien af aktierne. Og denne værdi vil samtidig udgøre anskaffelsessummen på de nye aktier i det modtagende selskab.

6.2 Betingelser for en skattefri spaltning

Overordnet sondres der mellem to former for skattefri spaltning. Den første model er det tilfælde, hvor der i forbindelse med spaltningen gennemføres en opløsning af det spaltede selskab med deraf følgende overdragelse af aktiviteterne i det nu opløste selskab. De(t) modtagende selskab(er) kan være ét eller flere selskaber, samt allerede bestående eller nystiftede selskaber. Denne form for spaltning kaldes en egentlig spaltning eller en ophørsspaltning[244].

Den anden model er de tilfælde, hvor der i forbindelse med spaltningen også sker opdeling og overdragelse af det indskydende selskabs aktiviteter, men det indskydende selskab bliver ikke opløst. Der sker derfor overdragelse af en gren af det indskydendes selskabs aktivitet. Det modtagende selskab kan på samme måde være et allerede eksisterende selskab eller et nystiftet selskab. Denne model kaldes en ugentlig spaltning eller en grenspaltning[245].

En skattefri spaltning kan på samme måde som aktieombytning ske både med tilladelse fra skattemyndighederne (subjektive regelsæt) eller uden tilladelse (objektive regelsæt). Dette betyder på samme måde, at der alene kan gennemføres en skattefri spaltning efter forudgående tilladelse, såfremt hovedformålet ikke er skatteundgåelse eller skatteunddragelse[246].

Der skal være tale om danske eller udenlandske kapitalselskaber, som er underlagt almindelig selskabsbeskatning for at kunne anvende reglerne, hvilket vil sige at interessentskaber f.eks. ikke vil kunne benytte reglerne. Det er ikke en betingelse, at de deltagende selskaber har skattemæssigt hjemsted i Danmark, hvilket vil sige at selskaber hjemmehørende i udlandet også kan deltage i en skattefri spaltning[247]. Det forhold at et selskab har adgang til at anvende skattefritagelsesreglerne, er dog ikke automatisk ensbetydende med, at aktiver og passiverne kan overdrages uden beskatning, da dette forudsætter at de forbliver under dansk beskatningsret[248].

Det fremgår samtidig af FUSL § 15 a, stk. 2, at aktionærerne skal vederlægges i forhold til deres ejerandele i det indskydende selskab, samt at værdiansættelsen skal ske til handelsværdier. Dette krav skal sikre, at der ikke i forbindelse med transaktionen rykkes på værdierne f.eks. i et generationsskifte.[249] Kravet er dog ikke til hinder for, at f.eks. et selskab som ejes af to aktionærer med hhv. 60 pct. og 40 pct. foretager en spaltning således at selskabet spaltes til 3 selskaber, hvor den ene aktionær får to selskaber og den anden aktionær får det tredje selskab. Det er blot et krav, at værdierne samlet set forsat er fordelt med hhv. 60 og 40 pct.

Sådan en transaktion kan være vanskelig i praksis, hvorfor det tilrådes i sådan en situation at indhente et bindende svar hos skattemyndighederne. Det er særligt ved grenspaltninger at transaktionen er vanskelig, eftersom der skal leves op til kravet om, at der er tale om en gren af virksomheden. Det vil derfor ikke være muligt at foretage vilkårlige overførelser – med det formål at justere værdierne – til de modtagende selskaber.[250]

---

[244] Birgitte Sølvkjær Olesen: Omstrukturering, side 335-336
[245] Birgitte Sølvkjær Olesen: Omstrukturering, side 335-336
[246] Michael Serup: Generationsskifte, side 580

[247] Det gælder først og fremmest EU-selskaber jf. fusionsskattedirektivets (direktiv 2009/133). Derudover omfattes også EØS-selskaber, der svarer til danske aktie- og anpartsselskaber, forudsat at EØS-landet har indgået aftale med Danmark om udveksling af oplysninger. (Serup, 2019, side 538)

[248] Michael Serup: Generationsskifte, side 538
[249] Birgitte Sølvkjær Olesen, side 343
[250] Birgitte Sølvkjær Olesen, side 344

Det er samtidig et krav at vederlæggelsen sker med aktier eventuelt kombineret med en udligningssum[251]. Der skal dog vederlægges delvist med aktier, da baggrunden for den skattefrie spaltning er, at der skal være aktier hvorpå successionen sker. Såfremt dette ikke sker, er der ikke tale om en spaltning, men almindelig overdragelse af aktiver mv.[252]

Det fremgår endvidere af FUSL § 15 A, stk. 2, 3. pkt., at forholdet mellem aktiver og passiver der overføres til det modtagne selskab skal svare til forholdet mellem aktiver og passiver i det indskydende selskab, hvilket vil sige såfremt der er en egenkapital på 15% af aktivmassen i det indskydende selskab, da skal egenkapitalen også være 15% i de modtagende selskaber.[253] Bestemmelsen er kun gældende for skattefrie spaltninger uden tilladelse.

I forhold til skæringsdatoen følger denne FUSL § 5, og denne skal være sammenfaldende med skæringsdatoen for det modtagende selskabs regnskabsår. Såfremt der i forbindelse med den skattefrie spaltning sker etablering eller ophør af en koncernforbindelse, da vil skæringsdatoen svare til datoen for åbningsbalancen. Hvis de modtagende selskaber eksisterer i forvejen, skal spaltningen ske den 1. dag i det pågældende indkomstår[254].

Der er dog særregler omkring ind-/udtræden af sambeskatning, som man skal være særlig opmærksom på i forbindelse med spaltningen. Afhandlingen vil ikke berøre dette nærmere, men blot gøre opmærksom på, at de situationer hvor der etableres eller afbrydes koncernforhold har stor betydning for den skattemæssige skæringsdato[255].

Skattemyndighederne skal i forbindelse med en skattefri spaltning have besked herom senest én måned efter spaltningen er vedtaget i alle de modtagende selskaber. Der skal i henhold til Bkg. 2014.1003 afgives oplysning om følgende forhold; typen af skattefri omstrukturering, den skattemæssige virkningsdato og vedtagelsesdato, de deltagende selskaber, hvilke sambeskattede datterselskaber der overgår fra et indskydende selskab til et modtagende selskab, om omstruktureringen er foregået indenfor eller uden for en sambeskatningskreds, og hvis Skattestyrelsen anmoder om det, størrelsen af et fremført underskud, som det modtagende selskab måtte have overtaget jf. SEL § 12.[256]

6.2.1 Skattefri spaltning med tilladelse

Som nævnt kan en skattefri spaltning – på samme måde som en skattefri aktieombytning – foretages både med og uden tilladelse. Det fremgår af FUSL § 15, stk. 1, 1. og 2. pkt., at skattemyndighederne kan give tilladelse til at gennemføre en skattefri spaltning.

På samme måde som afsnit 5.2 skal der også ved en skattefri spaltning være en forretningsmæssig begrundelse før der kan gives tilladelse fra skattemyndighederne. Skattemyndighederne vil således efterprøve om transaktionen bygger på en forretningsmæssig begrundelse.

På tilsvarende måde som ved aktieombytning kan Skattestyrelsen knytte et anmeldelsesvilkår til tilladelsen for at sikre, at spaltningen er forretningsmæssig begrundet. Der henvises til afsnit 2.1.2.2, om hvilke forhold der efterfølgende skal anmeldes til Skattestyrelsen.

[251] Se hertil SKM.2001.237LSR, hvor det fandtes at kravet om at der skal ske vederlæggelse i aktier med en eventuelt udligningssum ikke var opfyldt
[252] Selskabsretlig vil der dog stadig være tale om en spaltning.
[253] Der henvises til bilag 5 for illustration af denne problemstilling
[254] Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 96
[255] Se blandt andet; Jane K. Bille m.fl.: Omstrukturering – skatteregler i praksis, side 96-101. Michael Serup: Generationsskifte, side 586-590, samt Birgitte Sølvkjær Olesen: Omstrukturering, side 344-347.
[256] Michael Serup: Generationsskifte, side 601-602

6.2.2 Skattefri spaltning uden tilladelse

En spaltning kan også foretages efter det før omtalte objektive regelsæt, hvorved det subjektive krav om forretningsmæssig begrundelse frafalder. Der kommer dog i stedet nogle objektive betingelser som skal overholdes.

Der gælder overordnet et holdingkrav på samme måde som en aktieombytning uden tilladelse, hvorved aktierne ikke må afstås i en periode på 3 år. Herudover fremgår det, som tidligere nævnt af FUSL § 15 A, stk. 2, 2. pkt., at vederlagsaktierne skal svare til værdien af de indskudte aktiver og passiver.

Det tredje objektive kriterie der skal overholdes, såfremt man ønsker at foretage en skattefri spaltning uden tilladelse, fremgår af FUSL 15 A stk. 2, 3. pkt., hvor der skal være samme forhold mellem aktiver og gæld i alle de deltagende selskaber. Ved en ophørsspaltning er der ikke krav om en gren af en virksomhed, i modsætning til en grenspaltning, hvorfor denne transaktion kan være vanskelig ved en skattefri grenspaltning uden tilladelse.

I sådan et tilfælde bør vedkommende foretage en skattefri grenspaltning med tilladelse[257], da dette krav, om samme fordeling mellem aktiver og passiver, ikke er gældende. Der henvises til bilag 4, hvor denne problemstilling er illustreret.

Der er samtidig indsat en værnsregel jf. FUSL § 15 A, stk. 1, 8. pkt., som gælder hvis der er flere selskabsdeltager, som har ejet aktierne i under tre år og inden transaktionen ikke har råderet over flertallet af stemmerne, men efter transaktionen opnår et flertal af stemmerne.

Betingelsen er en værnsregel, som skal sikre at den situation, hvor en aktuel køber af et selskab starter med at indskyde den aftalte købesum i forbindelse med en kapitalforhøjelse, og herefter foretager en skattefri spaltning af selskabet, hvor kun køberen erlægges med kapitalandele i det modtagende selskab, hvor virksomheden placeres ikke sker. Herved ville den oprindelige ejer via spaltningen have overdraget virksomheden til køber uden skat.

[257] Såfremt kravet om forretningsmæssig begrundelse er overholdt

6.3 Hvorfor skal landbruget struktureres i flere grene?

Som nævnt kan det være en fordel for landmanden at have spaltet landbruget ud i flere forskellige grene alt afhængig af, hvor mange aktiviteter landbruget har. Det ses ikke sjældent at et landbrug har mange forskellige aktiviteter såsom; dyrkning af afgrøder, kvæg- eller svineproduktion, vindmøller, biogasproduktion og så videre. I disse tilfælde, hvor der drives flere forskellige virksomheder, kan en spaltning benyttes til at afgrænse disse virksomheder fra hinanden.

Dette kan både være i salgsøjemed, men også i forbindelse med et generationsskifte. Der henvises til bilag 4, hvor spaltning benyttes i et konkret generationsskifte.

Spaltning ses også ofte benyttet i forbindelse med risikoafgrænsning, hvis en ny aktivitet opstartes, og det derfor ønskes at denne virksomhed bliver isoleret for sig selv. Såfremt virksomheden opstartes i samme selskab eller virksomhed drevet i personlig regi vil, såfremt virksomhedsaktiviteten går dårligt, denne påvirke hele landbruget og kan i værste fald medfører en konkurs for hele landbruget.

En spaltning kan også være et værktøj i den situation, hvor der ikke er en *næste generation*, som landbruget kan generationsskiftets til. Da kan spaltning benyttes som et omstruktureringsværktøj, hvor f.eks. ejendommene spaltes væk fra landbruget. Dette kan lette finansieringsbehovet væsentligt, såfremt landbruget kan sælges til en dygtig landmand.

Det kan være rigtig svært som ung dygtig landmand at finansiere købet til et stort landbrug, og det er ofte jord og bygninger, staldende og eventuelt maskinerne mv., som presser værdien højt op. Såfremt disse er spaltet væk, og det kun er landbrugsaktiviteten som skal erhverves i første omgang, kan dette lette salgssituationen væsentligt.

Denne konstruktion kan i flere tilfælde sikre, at den ældre landmand kan få solgt sit landbrug og i en periode leve af afkastet fra ejendommene. Den unge landmand har erhvervet landbrugsaktiviteten og kan koncentrere sig om det vedkommende er bedst til; at drive landbruget. Der kan efterfølgende laves en løbende finansiering/overdragelse af ejendomme, eftersom den unge landmand har fået soliditet til det.

Alternativt, som det blev nævnt indledningsvist i afhandlingen, har de store pensionsselskaber også fået øjnene op for investering i landbruget. Ejendommene, som den ældre landmand nu står med i et særskilt selskab, kan eventuelt også afhændes til en særskilt investor eller pensionskasse, som kan se fornuften i det løbende afkast.

Spaltning som omstruktureringsværktøj åbner således for flere forskellige muligheder for landmanden i forhold til generationsskifte og afhændelse generelt.

7. Finansieringsmæssige overvejelser

Afslutningsvist vil afhandlingen diskutere de finansieringsmæssige overvejelser generationsskiftet giver anledning til. Som tidligere nævnt i afhandlingen er der ikke noget facit til denne problemstilling, og det afhænger hundrede pct. af den konkrete situation og virksomhed, hvilken finansieringsmetode som er mest optimal. Nedenfor er der diskuteret, hvilke forhold og overvejelser, der efter forfatterens holdning, som minimum bør indgå i rådgivningen.

7.1 Hensynet til familien

Parterne i et generationsskifte kan variere fra virksomhed til virksomhed. Måske er der ikke en oplagt junior, som står klar til at overtage landbruget fra senior, hvorfor det giver bedre mening i den pågældende situation, at en nær medarbejder skal overtage. Derfor varierer de hensyn som skal tages også fra virksomhed til virksomhed og landbrug til landbrug.

Som nævnt indeholder et generationsskifte også mange psykologiske faktorer, og specielt ét af dem er hensynet til den pågældende familie når familielandbruget skal generationsskiftes.

Især den situation, hvor der er tale om en familie med flere børn, men kun en af børnene skal overtage virksomheden. Hvis dette barn i forbindelse med generationsskiftet og overdragelse af landbruget modtager en gave, hvorledes skal de andre børn da kompenseres? Denne situation skal behandles og drøftes med forældrene, da situationen kan være vanskelig rent likviditetsmæssigt. Såfremt forældrene ønsker at vederlægge de andre børn med et pengebeløb, da skal finansiering af dette overvejes og drøftes.

Såfremt overdragelse af virksomheden er sket dels med et gavebeløb samt et gældsbrev, da vil forældrene ikke have opnået en likviditet, hvorfor det kan være særligt vanskeligt både at finansiere overdragelse af virksomheden, samt pengebeløb til de resterende børn. Det er dog vigtigt at holde for øje, at junior, der skal overtage landbruget, desuden skal påtage sig et stort ansvar, en stor arbejdsindsats samt en stor risiko, hvorimod de pågældende søskende er fri for denne byrde. Værdiansættelsen børnene i mellem er derfor usammenlignelige, og bør i stedet løses ved åben og konstruktiv dialog.

En måde at tilgodese alle parter er, at opdele virksomheden, hvor eventuelt ejendommene spaltes ud i et særskilt selskab, hvor de andre søskende succederer heri, og på denne måde modtager afkastet af lejekontrakterne fra landbruget. På denne måde kan aktiverne fordeles mellem børnene, mens driften overgår til det barn, som evner at drive landbruget. Denne konstruktion kræver mange drøftelser og ikke mindst planlægning, da man kan ende med at det særskilte selskab med ejendommene bliver omfattet af de omtalte pengetanksregler[258]. Der henvises endvidere til bilag 4, hvor denne problemstilling behandles i praksis.

I kombination til disse skal det også overvejes, hvorvidt forældrene i familien står som pensionister. Det er en vigtig rådgivningsopgave at have beregnet og drøftet med den ældre generation således disse går en tryg og sikker økonomi i møde.

[258] En anden konstruktion kunne være, at det barn som skal overtage virksomheden, modtager denne som et arveforskud. På denne måde sikre man, at de andre børn ikke bliver forfordelt den dag boet skal gøres op. Det betyder samtidig for forældrene, at det kun er boafgiften der skal finansieres i første omgang. Ulempen ved denne konstruktion er dog at de andre søskende løber risikoen med, at boets formue kan være helt anderledes den dag boet skal gøres op.

7.2 Hensynet til landbruget

Hvor generationsskiftet angår et landbrug, vil det i sagens natur altid være et væsentligt selvstændigt hensyn at sikre den optimale videreførelse af landbruget. Der er ingen tvivl om, at landbruget er en speciel branche, som kræver specielle hensyn både hvad angår driften af landbruget, men bestemt også den tunge finansiering. Rådgiveren skal derfor i samarbejde med parterne analysere landbrugets forretningsgrundlag og de hertil knyttede forudsætninger for landbrugets fremtidige drift.

I den forbindelse er det nødvendigt at forholde sig til virksomhedens kreditfaciliteter og -behov både kortfristet og langfristet, herunder i lyset af forventet finansieringsbehov. En metode til, at gøre et generationsskifte billigere er, at slanke balancen, hvor man udlodder op til seniors holdingselskab. Det kan være dyrt for junior at købe sig ind i en stor egenkapital, men det skal overvejes kraftigt om landbruget er rustet til denne udlodning, således at landbruget har likviditet nok til at kunne fortsætte driften.

7.3 Sælgerfinansiering ved gældsbrev

En metode til finansiering af generationsskiftet er et gældsbrev. I forbindelse med successionsoverdragelsen kan en del af - eller hele - erlæggelsen være et gældsbrev, hvorved sælger finansierer overdragelsen.

Fordelen ved dette er, at konstruktionen ikke kræver likviditet på kort sigt. Såfremt der kun vælges erlæggelse med et gældsbrev spares gaveafgiften også. Konstruktionen kræver naturligvis, at den ældre generation ikke har behov for pengene nu og her.

Det er vigtigt at have for øje, at der skal være tale om et anfordringsgældsbrev, hvilket vil sige at gældsbrevet kan opsiges af både debitor og kreditor med maksimalt 14 dages varsel. Denne ulempe for debitor kompenseres med at lånet kan gives på gunstige vilkår – f.eks. rente og afdragsfrit[259].

Såfremt gældsbrevet ikke er et anfordringsgældsbrev, skal lånet kursansættes og beskattes af forskellen mellem kursværdien og kurs pari, se hertil TfS.2000.369.LSR[260]. Det skal samtidig bemærkes at såfremt det aftales på forhånd, at anfordringsgældsbrevet årligt skal nedskrives med et beløb svarende til bundgrænsen for afgiftsfrie gaver, er der en risiko for at hele anfordringslånet betragtes som en gave, se hertil LSR journalnr. 15-1996140. Der er dog intet til hinder for, at lånet nedskrives med bundgrænsen for afgiftsfrie gaver. Dette skal blot bero på en årlig vurdering.

7.4 Sælgerfinansiering ved gave

En anden variant af sælgerfinansiering er overdragelse, hvor erlæggelsen sker delvist med et gavebeløb, hvorved der også skal betales en gaveafgift. Som tidligere nævnt er det en betingelse for at beregne en passivpost efter KSL § 33D, at der gives en gave. Det ses derfor ofte at generationsskiftet erlægges delvist med en gave. Som nævnt beregnes passivposten ikke kun på baggrund af gavebeløbet, men på hele overdragelsen.

Samtidig rummer gaveelementet også den fordel, at skattemyndighederne skal tage stilling til værdierne i et generationsskifte, i forbindelse med indsendelse af gaveanmeldelsen. Denne gaveanmeldelse skal indsendes til Skattestyrelsen senest 1. maj i det efterfølgende indkomstår.

[259] Den juridiske vejledning C.A.6.1.7 - Rentefri eller lavt forrentede lån

[260] TfS.2000.369.LSR: Sagen omhandlede en faderen som overdrager en aktiebeholdning til datteren dels ved gave og dels ved gældsbrev der skulle afdrages med lige store årlige afdrag over 10 år. Landsskatteretten fastslog at gældsbrevet ikke var et anfordringsgældsbrev, hvorfor forskellen mellem kursværdien og kurs pari skulle indgå i gaveafgiftsberegningen.

Skattestyrelsen har derefter seks måneder til at behandle gaveanmeldelse og tage stilling til værdiansættelsen[261], se hertil SKM.2001.380.LSR, hvor det daværende SKAT ændrede værdiansættelsen af en gaveafgiftspligtig gave efter fristens udløb. Denne ændring af værdiansættelsen blev underkendt som følge af overskridelse af fristen for ændring.

7.5 Driftsfinansiering ved A/B-modellen

En helt anden metode at organisere generationsskiftet på er ved hjælp af A/B-modellen. Som nævnt i afhandlingens afgrænsningsafsnit er der i denne afhandling afgrænset fra at analysere A/B-modellen som et generationsskifteværktøj, grundet det begrænsede sideantal. Dette gør dog ikke modellen uvæsentlig – langt fra.

A/B-modellen kan også benyttes som et fornuftigt finansieringsværktøj, da modellen ikke kræver en reel finansiering. I midlertidig får senior dog heller ikke nogen midler ud i forbindelse med kapitalforhøjelsen, men får derimod en forlods udbytteret i en nærmere defineret periode.

I forbindelse med at senior modtager forlods udbytteret afstår junior fra at modtage udbytte i den periode, hvor den forlodsudbytteret er tilknyttet aktieklassen. Modellen går i grove træk ud på, at den nuværende aktiekapital konverters til A-aktier, som er en særlig aktieklasse, som typisk har forlodsudbytteret, indtil der er modtaget et udbytte svarende til selskabets nuværende værdi tillagt en forretning og risikotillæg[262].

Den helt klare fordel ved denne model er, at man får mulighed for at lade selskabet finansiere generationsskiftet. Helt praktisk vil det i dette tilfælde betyde at junior laver en kapitalforhøjelse med B-aktier til kurs pari, disse aktier skal således respektere seniors A-aktier, som har forlodsudbytteret. Dermed vil junior ikke få udbytte før senior har fået det som svarer til selskabets nuværende værdi tillagt en årlig forretning[263].

Ulempen ved denne model er, at generationsskiftet reelt ikke bliver "færdigt", da senior alt andet lig stadig vil have store værdier i sit holdingselskab. Såfremt der ikke er anden aktivitet i dette holdingselskab, vil holdingselskabet blive omfattet af pengetanksreglerne, hvorfor der ikke efterfølgende vil kunne succederes i dette selskab.

7.6 Selvfinansiering

Selvfinansiering kan også være et værktøj, som kan benyttes til at finansiere generationsskiftet. Selvfinansiering var indtil vedtagelse af den nye selskabslov i 2009 ulovligt at anvende. Dette blev dog ændret hvorved selvfinansiering nu kan benyttes under visse betingelser.

Selvfinansiering er den situation, hvor et selskab stiller midler til rådighed, yder lån eller stiller sikkerhed for købers erhvervelse i selskabet. Dette vil med andre ord sige, at junior kan låne midler af landbruget til at betale senior for landbruget.

Reglerne fremgår af selskabslovens § 206, hvoraf det fremgår at udgangspunktet er at selvfinansiering er ulovligt – kun i de tilfælde, hvor visse betingelser, som fremgår af SL § 206 stk. 2, er overholdt er selvfinansiering lovligt. Betingelserne vil ikke blive gennemgået i denne afhandling, da selvfinansiering kun vil blive benævnt som en finansieringsmulighed.

[261] Den juridiske vejledning C.A.6.2 - Afgiftspligtige gaver
[262] Michael Serup: Generationsskifte, side 86 og 100

[263] Det bemærkes at skatterådet i et bindende svar af 25. juni 2019 har udtalt, at værdien af en "gevinstmulighed" skal indgå i værdiansættelsen af aktier i en A/B-model. Dette element af "gevinstmulighed" har ikke tidligere været inddraget i værdiansættelsen af A/B-modeller. Skatterådets afgørelse er derfor en praksisændring, der dog ikke konkret blev tillagt betydning i den pågældende sag. Praksisændringen kan få den konsekvens, at beskatning øges i generationsskiftet.

I forbindelse med selvfinansiering er det særlig vigtig at være opmærksom på to generelle forhold. For det første er det essentielt at alle betingelserne i selskabslovens § 206 er opfyldt[264].

Hvis blot én af betingelserne ikke er opfyldt, er konsekvensen at der er tale om ulovlig selvfinansiering, der skal tilbagebetales på lige vilkår med f.eks. et ulovligt aktionærlån[265]. For det andet er det essentielt, at betingelserne er opfyldt inden transaktionen foretages, da det ikke er muligt at reparere en ulovlig transaktion[266].

Det skal derfor være aftalt nøje, hvorledes dispositionen foretages, såfremt der vælges denne metode. Metoden er dog interessant ved generationsskifte, da reglerne om lovlig selvfinansiering betyder, at landbrugets soliditet ikke umiddelbart forringes, hvilket vil være tilfældet, hvis midlerne i stedet for blev udbetalt som udbytte.

7.7 Sælgerpantebreve

Afslutningsvist bør sælgerpantebreve også nævnes som et finansieringsværktøj i forbindelse med et generationsskifte, men også ved afhændelse generelt. Folketinget har i starten af 2020 vedtaget en ny lov, som gør det muligt at få en skatteudskydelse ved salg af erhvervsejendomme, hvor en del af købesummen betales i form af et såkaldt sælgerpantebrev. Modellen er især tiltænkt at sætte fart på generationsskifterne i landbruget, hvilket endnu en gang understreger problematikken i branchen[267].

Den nye model giver landmanden, ved salg af sin landbrugsejendom, mulighed for at udskyde en del af beskatningen af ejendomsavancen i op til ti år. Ejendomsavancen udskydes således, så der i stedet for realisationsbeskatning i salgsåret sker beskatning med lige store årlige beløb i de efterfølgende ti år. Det beløb der udskydes, kan ikke overstige 10% af den kontantomregnende salgssum for ejendommen og ej heller kontantværdien af det udstedte sælgerpantebrev[268].

Finansieringsmodellen kan kun anvendes ved salg af erhvervsejendomme, som også skal anvendes erhvervsmæssigt i erhververens virksomhed. Den udskudte avance kommer til beskatning såfremt erhververen videresælger ejendommen eller såfremt sælgeren indfrier sælgerpantebrevet eller såfremt ejendommen ikke længere anvendes erhvervsmæssigt.

---

[264] 1) Generalforsamlingens godkendelse af transaktionen med sædvanlig vedtægtsmajoritet (sml. SL § 106 om vedtægtsændringer), 2) Ledelsen skal have foretaget en kreditvurdering af den, der er modtager af lånet., 3) Ledelsen skal til generalforsamlingens brug udarbejde en redegørelse indeholdende oplysninger om transaktionen jf. SL § 207, stk. 1, nr. 1-5, 4) Udlån må kun foretages, hvis det er forsvarligt for selskabet under hensyntagen til selskabets økonomiske stilling., 5) Udlån skal foretages på sædvanlige markedsvilkår.

[265] Jesper Seehausen: Lovlig selvfinansiering – hvad er det nu for noget?

[266] Det kan give anledning til problemer i praksis, da skillelinjen mellem et ulovligt aktionærlån og en lovlig selvfinansiering bliver vanskelig. Hvis for eksempel landbruget yder et lån til junior, der umiddelbart efter køber kapitalandele i landbruget, vil transaktionen være lovlig (under forudsætninger af, at alle betingelser er opfyldt). Omvendt hvis junior tøver med at købe kapitalandele, efter lånet er givet, vil lånet mere ligne et ulovligt aktionærlån, da lånet ikke er anvendt til finansiering af kapitalandelene.

[267] "Nye regler skal skubbe fart i landbrugets generationsskifte" Finans, 29-12-2019.

[268] Som et eksempel herpå kan det forestilles, at en landbrugsbedrift afhændes til DKK 50.000.000. Ejendomsavancen opgøres til DKK 9.000.000. Erhververen udsteder et sælgerpantebrev med en pålydende værdi på DKK 6.000.000 og en kursværdi på DKK 5.000.000 (kurs 83). 5/9 af ejendomsavancen (DKK 5.000.000) kan således udskydes over en 10-årig periode.

8. Sammenfatning og konklusion

Afhandlingens formål er at analysere, hvorledes et generationsskifte i en landbrugsvirksomhed i levende live eller ved død bedst kan tilrettelægges, og hvilken rolle valget mellem personlig virksomhed og virksomhed i selskabsform herved spiller.

Afhandlingens eksistens udspringer af det fænomen, at kun omkring 5% af alle landbrug i dag drives i selskabsform, hvilket er en stor kontrast i forhold til andre brancher, hvor kapitalselskabet dominerer som ejerform. Samtidig lider landbrugsbranchen under det problem, at gennemsnitsalderen på landmanden er 57 år, hvilket er en mærkbar stigning i forhold til tidligere. Undersøgelser i branchen peger på, at indenfor de næste 10 år skal halvdelen af alle danske landbrug generationsskiftes – på den ene eller anden måde. Det er et voldsomt tal, og skal muligvis tages med et gran salt – omvendt peger statistikken på, som nævnt i afhandlingens indledning, at der er noget om snakken.

Et landbrug er som regel kendetegnet ved at have store bygninger, store maskiner, store besætninger og dertilhørende store marker. Alle samme aktiver som kræver store pengebindinger, hvilket kan begrænse likviditeten. Disse forhold – kombineret med ovenstående tese – gør at planlægning og udførelse af et forestående generationsskifte i branchen bliver aldeles relevant.

Det er igennem denne afhandling konkluderet, at et generationsskifte i landbrugsbranchen kræver en lang tidshorisont, for at kunne disponere og strukturere mest hensigtsmæssigt. Både hvad angår det finansieringsmæssige aspekt, men også hvad angår det ledelsesmæssige aspekt og derved landbrugets videreførelse. Generelt er et generationsskifte et af de vigtigste aspekter i en virksomhedsejers liv, og samtidig et af de mest komplekse. Begivenheden giver anledning til en hel række af spørgsmål og overvejelser, herunder; ledelsesmæssige beslutninger, psykologiske forhold, finansieringsmæssige forhold og ikke mindst skattemæssige forhold.

Det kan være en fortvivlende situation for den pågældende familie, der ønsker at generationsskifte sit landbrug, hvis ikke overvejelserne og planlægningen er sket tidsnok. Familien kan være havnet i den situation at senior på ulykkeligvis pludselig er blevet syg, hvorfor landbruget skal overdrages med dette samme. Dette kan afføde to uheldige konsekvenser; for det første kan junior være i den situation, at vedkommende ikke føler sig klar til at overtage landbruget endnu. For det andet kan det finansieringsmæssige aspekt være uoverskueligt. Alternativt kan skiftet dræne landbruget så meget, at en videreførelse vil være tæt på urealistisk. Begge forhold kunne muligvis have været undgået ved den rette planlægning.

Afhandlingen har redegjort for den juridiske teori, der ligger til grund for et generationsskifte, samt de forskelle der eksisterer ved et generationsskifte i hhv. personlig regi, samt i selskabsform. Det er her blevet konkluderet at landbrug drevet i personlig regi, har ret begrænsede muligheder for at strukturere et generationsskifte. Der er reelt kun få overordnede metoder; enten etablering af et interessentskab ved et glidende generationsskifte, fuld overdragelse ved succession eller omdannelse til et kapitalselskab.

Landbrug drevet i selskabsform har omvendt langt flere ”strenge at spille på” når generationsskiftet skal struktureres. De gængse omstruktureringsmuligheder er her; aktieombytning, fusion, spaltning, tilførsel af aktiver, salg til udstedende selskab, A/B-modellen mv. Dette gør naturligvis at manøvrefeltet er langt bredere, hvorfor også helt særlige individuelle hensyn kan tilvejebringes.

Af handlingens kapitel to er det analyseret, hvorledes et landbrug, hvad enten det er placeret i personlig regi eller i selskabsform, kan generationsskifte sin virksomhed i levende live eller ved død. Det er her konkluderet, at overdragelse med succession i levende live og ved død er søgt tilpasset hinanden, hvorfor der ikke er store skattemæssige forskel på anvendelsen af successionsreglerne. Denne tilpasning er vigtig, da såfremt det var mere gunstigt at generationsskifte mortis causa, da ville et påtænkt generationsskifte risikere at blive udskudt med det ønske om at opnå en skattebesparelse. Det er dog blevet analyseret, at der stadig er nogle væsentlige forskelle på visse områder jf. afhandlingens delkonklusion afsnit 2.4.

Afhandlingen peger på fire væsentlige forskelle, hvor den første forskel er den successionsberettigede personkreds inter vivos og mortis causa. Såfremt den afdøde ønsker at overdrage landbruget til en nær medarbejder vil denne proces være noget vanskeligere end overdragelse i levende live jf. afsnit 2.3. Samtidig påpeges det at ved succession mortis causa, er det dødsboets beslutning om udlodningen skal ske med succession eller ej. Dette kan give anledning til en interessekonflikt mellem arvingerne som beskrevet i afsnit 2.3.1.1.

Det er samtidig blevet analyseret, at et dødsbo er skattefritaget såfremt dødsboets aktiver eller dets nettoformue er under kr. 2.966.200. Dette kan tale for, at et generationsskifte struktureres således, at en resterende del af virksomheden forbliver hos den ældre generation og således først overdrages mortis causa. Selv efter arveafgift kan der være en stor besparelse ved at bringe formuen ned under denne grænse. I afsnit 4.2.4 blev det analyseret, hvordan en skattefri virksomhedsomdannelse kan hjælpe på denne problemstilling. Som beskrevet er det boets aktiver eller nettoformue som ikke må overstige kr. 2.966.200, hvilket vil sige at såfremt den resterende del af virksomheden har aktiver for eksempelvis kr. 10.000.000 og gældsforpligtelser for kr. 8.000.000, da ville en skattefri virksomhedsomdannelse gøre, at virksomheden eller ejendommen kom under bundgrænsen, da det i stedet ville være egenkapital på kr. 2.000.000 som ville indgå i boet.

Den sidste væsentlige forskel som afhandlingen har belyst, er opgørelsen af passivposten i levende live eller ved død. Der er ikke forskel på selve opgørelsen og beregningen (KSL §§ 33D og 33C kontra BAL § 13a), men afhandlingen peger på, at det bør vurderes hvorvidt argumentationen for en højere kursfastsættelse i et dødsbo vil være nemmere end i levende live. Dette vil alt andet lige gøre generationsskiftet billigere ved død end i levende live, såfremt der kan argumenteres for en højere kursværdi ved den aftalte passivpost. Det bør dog aldrig være en eventuel skattebesparelse, som er styrende for hvorledes generationsskiftet skal udføres – forholdet bør dog medtages.

Det er undersøgt, hvilke mulige driftsformer der er for en landmand i henhold til særreglerne i landbrugsloven, samt særligt hvilke fordele og ulemper der eksisterer ved et landbrug placeret i personlig regi kontra selskabsform. Det har siden 1989 været muligt for landbrugsbedrifter at være organiseret i selskabsform, dog er det først i 2015 at dørene virkelig er blevet åbnet, da en række særregler endegyldigt blev fjernet. Afhandlingens kapitel tre har analyseret en række fordele og ulemper ved landbrugsdrift i henholdsvis personlig regi samt i selskabsform.

Den overskyggende fordel for en landmand, ved at placere sit landbrug i et holdingselskab, er dog, efter forfatterens holdning, den smidighed som kapitalselskabet tilbyder. Omstruktureringsmuligheder i henholdsvis FUSL og ABL omkring spaltning og aktieombytning gør, at landmanden kan placere landbrugets forskellige erhvervsgrene i forskellige selskaber og tilmed eje dem igennem et holdingselskab som agerer "investeringsvirksomhed". Dette gør, at der kan ske skattefri kapitalopsamling i holdingselskabet, hvor udbytte fra landbruget (og de andre grene) akkumuleres. Samtidig vil eventuelle frasalg af dele af landbruget (f.eks. en vindmølle, biogas-anlæg eller en tredje gren) være skattefrit, såfremt de er placeret i et særskilt selskab.

Landmanden bestemmer således selv, hvor meget, eller hvor lidt, der skal udloddes til sig selv privat – tilmed til en billig beskatning (27% af de første kr. 55.300/110.600).

Konstruktionen har også sine fordele ved generationsskiftet, hvor de forskellige omstruktureringsmetoder kan benyttes. De største fordele med hensyn til generationsskiftet eksisterer dog også ved generationsskifte til 3. mand. Selskabskonstruktionen muliggør således en konstruktion, hvor for eksempel svineproduktionen er placeret i et særskilt selskab og jord og bygninger i et andet selskab. Den unge landmand, som kan have svært ved at finansiere købet af hele landbruget med jord, bygninger, maskiner og produktionen, kan i stedet starte med at erhverve svineproduktionen og på denne måde tjene til køb af resten af landbruget. Omvendt kan den ældre landmand, som ønsker at afhænde landbruget leve af forpagtningsaftalerne fra ejendomsselskabet til svineproduktionen indtil den resterende del af landbruget blive afhændet. Denne smidighed kan være alt afgørende for et succesfuldt generationsskifte.

Afslutningsvist har afhandlingen diskuteret, hvilke finansieringsmæssige konsekvenser generationsskiftet har for de involverede parter. Generationsskiftet, og særligt finansieringen heraf, skal tage flere forskellige hensyn og er en særdeles vigtig del af selve generationsskiftet. Det er særligt i de situationer, hvor den pågældende familie har flere børn, men kun det ene barn påtænkes at skulle videreføre landbruget. Hvordan stiller dette de resterende børn? Samtidig skal den ældre generation også have midler til den fremtidige pensionisttilværelse, således at en sikker økonomi ikke bliver udskiftet til en usikker fremtid. Samtidig skal der også tages hensyn til selve landbruget, således dette ikke er drænet for likviditet og går en usikker fremtidig i møde.

Finansieringsdelen er ofte problematisk i et landbrug, hvor kravene til pengebindinger i besætning, maskiner, jord og bygninger er store. Dette gør det essentielt, for parterne i generationsskiftet, at få analyseret og diskuteret flere forskellige finansieringsformer, som kan benyttes i forbindelse med generationsskiftet.

Landbrugsbranchen befinder sig i en brydningstid, hvor nye modeller for, hvordan landbruget ejes, organiseres og drives bør bryde frem. Landbruget er dog samtidig en traditionel branche, hvor både den traditionelle virksomhedsform stadig dominerer, og hvor det traditionelle generationsskifte stadig oftest sker inden for familien. Denne afhandling har undersøgt og konkluderet, hvordan denne problemstilling og traditionelle kultur kan nytænkes, så et generationsskifte i en landbrugsvirksomhed, i levende eller ved død, kan tilrettelægges mest hensigtsmæssigt.

8.1 Perspektivering

Nærværende afhandling udspringer af den problemstilling som hersker i landbrugsbranchen, hvor de danske landmænd bliver ældre og ældre. Det skønnes at indenfor de kommende ti år skal næsten halvdelen af alle landbrug i Danmark generationsskiftes på den eller anden måde. Hertil skal medregnes det specielle forhold, at kun omkring 5 pct. af alle landbrug i Danmark er placeret i selskabsform. På baggrund af dette er afhandlingens hovedfokus, at analysere og diskutere, hvorledes et generationsskifte i en landbrugsvirksomhed bedst kan tilrettelægges, samt om den ejerstruktur langt de fleste landbrug er organiseret i er den mest hensigtsmæssige.

I det følgende afsnit vil det diskuteres hvilke konsekvenser den retning, som er besluttet for afhandlingen, har haft for afhandlingens konklusion og perspektivere til andre undersøgelsesspørgsmål, som kan udspringe fra resultaterne af denne afhandling.

Der er inden for afhandlingen ikke foretaget en vurdering af andre selskabsformer end de traditionelle; anparts- og aktieselskab. Det kunne dog være interessant at analysere, hvorvidt andre selskabsformer også kunne være fordelagtige for landbruget. Her kunne selskabsformen partnerselskab være en interessant vinkel. Det er forfatterens holdning, at landbrugsvirksomheder ofte drives som personlige virksomheder eller interessentskaber grundet den skatteretlige transparens, altså at selve virksomheden ikke beskattes, men at beskatningen sker hos den enkelte landmand.

Partnerselskabet er karakteriseret ved at det selskabsretligt er omfattet af selskabsloven (på samme måde som et aktieselskab), men skatteretligt er der tale om en personlig virksomhed. Landmanden har således stadig mulighed for at benytte virksomhedsskatteordningen på samme måde som i den personlige virksomhed. Partnerselskabet er derfor meget fleksibelt i sin form, og kan derfor benyttes i en række situationer, hvor landmanden har glæde af at kunne udnytte fradrags- og afskrivningsmulighederne direkte i den personlige indkomst. Samtidig er der muligheden for at opnå en hæftelses- og ansvarsbegrænsning i form af, at landmanden kun vil hæfte med den indskudte kapital i partnerselskabet.

Der er dog det forhold, at partnerselskabet består af to deltagere; kommanditisten, der hæfter begrænset for landbrugets forpligtelser, og en komplementar som hæfter ubegrænset for landbrugets forpligtelser. I praksis vil en komplementar som regel være et anpartsselskab, hvorved hæftelsen igen er begrænset til den indskudte kapital.

Derfor kunne det være interessant at undersøge mulighederne samt fordele og ulemper når landbruget er placeret i et partnerselskab.

En anden vinkel som kunne være interessant at undersøge, er succession til erhvervsdrivende fonde. I Danmark er nogle af de største virksomheder helt eller delvist fondsejede. Den danske fondsmodel er bredt anerkendt og har igennem tiden bidraget til store erhvervssucceser, samtidig med at den har sikret at store danske virksomheder er forblevet danske. Skatteministeriet har i marts 2020 fremsat et lovforslag, der skal styrke virksomhedsejeres mulighed for at gennemføre et smidigt generationsskifte ved at gøre virksomhedsoverdragelser til erhvervsdrivende fonde skattefri på overdragelsestidspunktet.

Det nye lovforslag er baseret på anbefalinger fra arbejdsgruppen om succession til erhvervsdrivende fonde, som er indeholdt i arbejdsgruppens rapport; ”Beskatning ved overdragelse af erhvervsvirksomheder til erhvervsdrivende fonde”. Overdragelsen skal således være et attraktivt alternativ til andre generationsskiftemodeller.

Modellen går i grove træk ud på, at fysiske personers overdragelse af kapitalandele til en erhvervsdrivende fond i forbindelse med et generationsskifte er skatte- og afgiftsfri ved overdragelsen – både ved overdragelse i levende live og ved død. Der beregnes dog en *stifterskat* (latent skat) på grundlag af 22 pct. af stifterens avance på overdragelsestidspunktet. Stifterskatten skal tilføres en konto, hvis saldo løbende forrentes indtil saldoen, er nedbragt til 0 kr., eller indtil fonden har afstået aktierne. Stifterskatten kan ligeledes nedbringes ved almennyttige uddelinger, idet disse modregnes i den skyldige skat.

De forslåede regler har til formål, på samme måde som succession, at reducere likviditetsbelastningen ved overdragelse af en virksomhed til en erhvervsdrivende fond, idet skattebetalingen udskydes, indtil fonden eventuelt modtager udbytte eller sælger aktierne.

Generationsskifte til en fond rummer flere forskellige fordele, der er værd at overveje i forbindelse med et generationsskifte. Ved overdragelse af en virksomhed til en erhvervsdrivende fond, giver ejeren afkald på de indskudte aktier i fonden, da en fond som bekendt er en selvejende institution.

I Danmark har vi nogle rigtig store landbrug, herunder landbrugskoncernen Goodvalley, som i 2019 var tæt på at blive børsnoteret. En model, som kunne være attraktivt for et rigtig stort landbrug med en tilsvarende stor formue at foretage, er at stifte to fonde – hhv. en erhvervsdrivende fond samt en almennyttig fond. Den erhvervsdrivende fond stiftes med en mindre formue og er således familiefonden, og har de stemmetunge A-aktier, samt den bestemmende indflydelse i landbruget. A-aktier udgør kun en lille del af selskabskapitalen i landbruget. Denne erhvervsdrivende fond har således til formål at sikre familiens generationer. Der skal i denne forbindelse betales skatte- og afgiftsprovenue som beskrevet ovenfor efter de nye regler.

Den anden fond som stiftes; den almennyttige fond, modtager B-aktierne, som ikke er ligeså stemmetunge, men ejer i stedet en stor del af selskabskapitalen i landbruget. Der skal i den forbindelse betales 0 pct. i afgift. Landbruget, og eventuelt den pågældende familie, er således sikret i generationer. Denne model kendes også fra nogle af Danmarks største virksomheder, som nævnt i afhandlingens indledning.

Denne afhandling har således ledt til mange alternative problemfelter, som med fordel kunne have været inddraget. Jeg har i afhandlingen tilstræbt at holde fokus på generationsskifte i landbrugsvirksomheder i levende live og ved død, herunder hvordan landbruget kan optimeres igennem en fordelagtig ejerstruktur, for at sikre at emnet blev behandlet tilfredsstillende.

Forkortelser

A/S	Aktieselskab
ABL	Aktieavancebeskatningsloven
AL	Arveloven
ApS	Anpartsselskabet
BAL	Boafgiftsloven
DBO	Dobbeltbeskatningsloven
DBSL	Dødbosskatteloven
DCF	Discounted Cash Flow
DSL	Døsboskifteloven
EBL	Ejendomsavancebeskatningsloven
FUSL	Fusionsskatteloven
HR	Højesterets dom eller kendelse
HUSDYL	Husdyrbeskatningsloven
I/S	Interessentskab
KGL	Kursgevinstloven
KKSL	Konkursloven
KSL	Kildeskatteloven
L	Lovforslag
LL	Ligningsloven
LR	Ligningsrådet
LSR	Landsskatteretten
P/S	Partnerselskab
PSL	Personskatteloven
SEL	Selskabsskatteloven
SFL	Skatteforvaltningsloven
SL	Statsskatteloven
SR	Skatterådet
TAL	Tinglysningsafgiftsloven
TfS	Tidsskrift for skatter og afgifter
TL	Tinglysningsloven
UfR	Ugeskrift for retsvæsen
VLR	Venstre Landsrets dom eller kendelse
VOL	Virksomhedsomdannelsesloven
VSL	Virksomhedsskatteloven
ØLR	Østre Landsrets dom eller kendelse

Litteraturliste

Bøger:

Michelsen, Aage, Michael, A., Askholt, S., Bolander, J., Madsen, L., Laursen, A. N., Jeppsen. Lærebog om indkomstskat (2017) 17. udgave, 2.oplag. København. Jurist- og Økonomiskforbundets forlag.

Werlauff, Erik (2019) Selskabsret. 11. Udgave. Karnov Group.

Werlauff, Erik (2018) Valg af virksomhedsform. 3. udgave, Werlauff Publishing A/S

Werlauff, Erik (2019) Selskabsskatteret. 21. Udgave. Karnov Group

Werlauff, Erik (2017) Arv og skifte. 9. udgave. Djøf Forlag

Birkmose, Hanne Søndergaard, Edlund, Hans Henrik, Clausen, Nis Jul, Henschel, Rene Franz, Pedersen, Hans Viggo Godsk. Dansk Privat ret. (2018), 2. udgave. Jurist og Økonomiforlaget.

Pedersen, Jan, Kerzel, Malene, Ferniss, Jane, Eriksen, Claus Hedegaard. Skatteretten 1 og 2 (2017) 8. udgave. Karnov Group.

Sølvkjær Olesen, Birgitte (2017) Generationsskifte og omstrukturering – Det skatteretlige grundlag, 5. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets forlag

Bille, Jane. (2006). Skattemæssig succession, ved generationsskifte i levende live og ved død. Kbh: Forlaget Thomson.

Serup, Michael (2019) Generationsskifte, omstrukturering, Karnov Group

Andersen, Lennart Lynge, Erik Werlauff – Kreditretten, 6. udgave (2017) Karnov Group

Bille, Jane Karlskov, Morten Hyldgaard Jensen, René Moody Nielsen, Omstrukturering – skatteregler i praksis, 3. udgave (2019) Karnov Group

Bolander, Jane (1999) Skat ved gældseftergivelse, 1. udgave, Forlaget Thomsen A/S.

Publikationer:

Landbrugsstyresen – Vejledning til landbrugsloven
https://lbst.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Landbrug/Arealer_ejendomme/Landbrugsloven/Vejledning_til_landbrugsloven_2018.pdf

Landbrugsstyrelsen – Landmanden i et § 20-selskab behøver ikke eje en andel
https://lbst.dk/nyheder/nyhed/nyhed/landmanden-i-et-20-selskab-behoever-ikke-eje-en-andel/

Familielandbrugets syn på den nye landbrugslov 2015 *(Åbner i PDF)*
https://lf.dk/~/media/lf/for-medlemmer/sektioner-og-udvalg/familielandbrugssektion/maerkesager/landbrugsloven.pdf?la=da

Danmarks Statistik (opgøres af SEGES) - Vurderingspriser og opgørelsesmetoder for landbrug 2019: https://www.dst.dk/ext/fode/Vurdering--pdf

Fremtidens virksomhedskonstruktioner i dansk landbrug – Center for Landdistrikt forskning
https://www.sdu.dk/-/media/files/om_sdu/institutter/iful/udgivelser/clf_report_73_+fremtidens_virksomhedsk_dk_landbrug.pdf

Analyser:

Ejerforholdene i landbrug er under forandring (9. oktober 2017)
https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetAnalyse.aspx?cid=29376

Analyse: Hver tredje landmand er over 65 år (12. august 2018)
https://landbrugsavisen.dk/analyse-hver-tredje-landmand-er-over-65-%C3%A5r-0

Analyse: 70 pct. færre jordbrugsbedrifter på 40 år (24. maj 2019)
https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=25861

Kun få unge landmænd i Danmark, Danmarks Statistik (22. maj 2018)
https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=25859

Nielsen, René Moody, 2018, Overvejelser ved ejer- og generationsskifte, SEGES
http://segesforlag.dk/media/1614/eo_17_7683_overvejelser_ejer_generationsskifte.pdf

Traditionel ejerform dominerer i dansk landbrug, Danmarks Statistik (22. maj 2017)
https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=24087

PricewaterhouseCoopers, Business Survey 2018, Danske familieejede virksomheder skaber højere vækst end de globale
https://www.pwc.dk/da/presse/meddelelser/2018/danske-familieejede-virksomheder-skaber-hoejere-vaekst-end-de-globale.html

Artikler:

Ekspert: Ændring af landbrugslov lovliggør praksis, Landbrugsavisen
https://landbrugsavisen.dk/ekspert-%C3%A6ndring-af-landbrugslov-lovligg%C3%B8r-praksis

Farvel til selvejet, Økologisk Landsforening, 25. september 2017 af Irene Brandt
https://samfundsnyttigtlandbrug.dk/nyheder/2017/09/farvel-til-selvejet

Nye ejere i dansk landbrug, Information, 12. juni 2015 af Jørgen Nielsen
https://www.information.dk/indland/2015/06/nye-ejere-dansk-landbrug

Fællesskab skal sikre familiefrugternes fremtid, Aarhus Stiftstidende, 23 maj 2015 af Tommy Jøns: https://stiften.dk/artikel/f%C3%A6llesskab-skal-sikre-familiefrugternes-fremtid-2015-5-23

Hollandske landmænd, Nordjyske, 28. april 2014
https://nordjyske.dk/nyheder/hollandske-landmaend/d9be815e-0288-43cc-b858-a4664c3d4592

Chefrådgiver: Kom i gang med generationsskiftet, før det er for sent, Landbrugsavisen, 8. oktober 2018: https://landbrugsavisen.dk/chefr%C3%A5dgiver-kom-i-gang-med-generationsskiftet-f%C3%B8r-det-er-sent

Michael Serup, Bech-Bruun, Aktieombytning uden tilladelse – konkurs og kapitalnedsættelse inden for tre år – skattepligt
https://www.bechbruun.com/-/media/files/videncenter/nyhedsbreve/corporate/generationsskifteomstrukturering---register.pdf?la=da&hash=50A065A60762B9C227FDFE56763B0B2897419093

Tommy V. Christiansen, V.DK, Generationsskifte – landbrugsejendom – skattemæssig succession – kildeskattelovens § 33 C
https://v.dk/artikel/generationsskifte-landbrugsejendom-skattemaessig-succession-kildeskattelovens-%C2%A7-33-c-skm2012-148-sr/

Tommy V. Christiansen, V.DK, Generationsskifte af fast ejendom ved gaveoverdragelse med succession
https://v.dk/artikel/generationsskifte-af-fast-ejendom-ved-gaveoverdragelse-med-succession/?pdf-viewer

Artikler (forsat):

Rune Larsen, SR-SKAT, Opgørelse af skatteforpligtelsen ved overdragelse med succession.
https://www.karnovgroup.dk/indsigt/artikler/opgoerelsen-af-skatteforpligtelsen-ved-overdragelse-med-succession

Michael Serup, Bech-Bruun, Generationsskifte Omstrukturering, december 2018, "Værdiansættelse – fast ejendom – landbrug – - +/- 15 %-reglen – udskudt skat til kurs 80"
https://www.bechbruun.com/-/media/files/videncenter/nyhedsbreve/corporate/2018/gen-om-12-2018.pdf

Michael Serup, Bech-Bruun, maj 2013 "Passivering af udskudt skat ved skifte"
https://www.bechbruun.com/~/media/Files/Videncenter/Artikler/Corporate/2013/Passivering%20af%20udskudt%20skat%20ved%20skifte.pdf

Jesper Seehausen, juni 2015 "Lovlig selvfinansiering - hvad er nu det for noget?"
https://www.linkedin.com/pulse/lovlig-selvfinansiering-hvad-er-nu-det-noget-jesper-seehausen/

Michael Serup, Bech-Bruun, marts 2020, "skattefritaget overdragelse til erhvervsdrivende fonde"
https://www.bechbruun.com/da/nyheder/2020/generationsskifte-omstrukturering-marts2020

Torben Buur, april 2018 "Aktieombytning – ombytningsforholdet i ABL § 36, stk.6"
https://www.dahllaw.dk/nyheder/170/10-apr-2018-aktieombytning-ombytningsforholdet-i-abl-36-

Tommy V. Christiansen, september 2019, Generationsskifte ved anvendelse af A/B modellen – Ny praksis i vente.
https://v.dk/artikel/generationsskifte-ved-anvendelse-af-a-b-modellen-ny-praksis-i-vente/

Torben Bagge, TVC, september 2019, Nyt om forlodsudbytteret i A/B-modellen
https://tvc.dk/nyheder/2019/nyt-om-generationsskifte-hvad-er-status-lige-nu/#

Niels Heering m.fl., Gorrissen Federspiel, oktober, 2019, Foreslåede nye regler vil få betydning for generationsskiftemodellen "A/B-modellen"
https://gorrissenfederspiel.com/viden/nyheder/foreslaaede-nye-regler-vil-faa-betydning-for-generationsskiftemodellen-ab-modellen

Nye regler skal skubbe fart i landbrugets generationsskifte, Finans, 29. december 2019 af Jesper Olesen
https://finans.dk/erhverv/ECE11846621/nye-regler-skal-skubbe-fart-i-landbrugets-generationsskifte/?ctxref=ext

Domme/afgørelser/bindende svar:

LSR.26.11.2017
LSR.30.12.2009
SKM.2001.237.LSR
SKM.2001.380.LSR
SKM.2002.173.LSR
SKM.2002.215.LR
SKM.2002.514.TSS
SKM.2002.82.LR
SKM.2003.512LR
SKM.2003.547.LR
SKM.2003.568.LSR
SKM.2003.79LR
SKM.2004.32.LR
SKM.2005.232.TS
SKM.2005.272.TS
SKM.2005.320.LR
SKM.2005.367.LSR
SKM.2005.527.LSR
SKM.2005.543.S
SKM.2006.163.LSR
SKM.2006.285.SR
SKM.2006.372.LSR
SKM.2006.47.DEP
SKM.2006.629.H
SKM.2007.210.LSR
SKM.2007.807.DEP
SKM.2007.921.SR
SKM.2008.172.SR
SKM.2008.255.LSR
SKM.2008.255LSR
SKM.2008.256.LSR
SKM.2008.278.SR
SKM.2008.375.SR
SKM.2008.547.SR
SKM.2008.596
SKM.2008.876.LSR
SKM.2008.876.LSR
SKM.2008.937.SR
SKM.2009.223.SR
SKM.2009.282SR
SKM.2009.313.SR
SKM.2009.610.VL
SKM.2009.646.SR
SKM.2009.82.LSR
SKM.2010.210.SR
SKM.2011.15.HR
SKM.2011.250.SKAT
SKM.2011.406.SKAT
SKM.2011.436.SR
SKM.2011.590.LSR
SKM.2012.148.SR
SKM.2012.181.LSR
SKM.2012.256.SR
SKM.2012.499.BR
SKM.2012.627.SR
SKM.2013.403.Ø
SKM.2013.726.VLR
SKM.2013.763.SR
SKM.2013.763SR
SKM.2013.841.HR
SKM.2014.128.SR
SKM.2014.732.LSR
SKM.2014.732LSR
SKM.2014.751.SR
SKM.2014.822.LSR
SKM.2014.869.LSR
SKM.2015.375.SR
SKM.2015.57.SR
SKM.2015.795.SR
SKM.2016. 627.LSR
SKM.2016.16.H
SKM.2016.233.SR
SKM.2016.233.SR
SKM.2016.275.LSR
SKM.2016.627.LSR
SKM.2017.200.ØLR
SKM.2017.34.B
SKM.2017.428.VLR
SKM.2017.469.SR
SKM.2017.554.SR
SKM.2018.338.LSR
SKM.2018.391.H
SKM.2018.551.LSR
SKM.2018.552.LSR
SKM.2019.232.SR
SKM.2019.30.SR
SKM.2019.368.VLR
SKM.2019.369.ØLR
SKM.2019.371.SR
TfS.1998.461.LR
TfS.1985.25.LR
TfS.1985.702.LR
TfS.1989.395.LR
TfS.1990.204.LSR
TfS.1992.431.VLD
TfS.1995.390.TS
TfS.1998.461.LR
TfS.1998.731.HR
TfS.2000.198.LR
TfS.2000.369.LSR
TfS.2000.369.LSR
TfS.2001.174.LSR
TfS.2001.174.LSR
TfS.2002.447.Ø
TfS.2004.625.LSR
TfS.2004.847.ØLD
TfS.2005.76.LR
TfS.2009.1049.SR
TfS.2009.1136.SR
TfS.2016.347
TSS.10.06.2003
TSS.30.01.2004

Juridiske vejledninger:

C.B.1.5 Generelle ordninger om gældseftergivelse - KGL § 24
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1946020

C.A.10.2.3.3 Betingelser for ophørspension
https://skat.dk/skat.aspx?oid=2048420

C.C.5.2.13.1 Virksomhedsordningen i forbindelse med fuldstændig afståelse eller ophør
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1948913

C.A.5.13.1.2.1 Beskatning af helårsbolig for hovedaktionærer
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1947953

C.D.6.3.4 Subjektive betingelser for en skattefri omstrukturering med tilladelse
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1945325

C.D.6.3.6.2 Hvilke ændringer kan medføre, at tilladelsen bortfalder?
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1945329

C.C.6.7.2 Succession efter KSL § 33 C
https://skat.dk/skat.aspx?oID=1948129&chk=216701

D.A.3.1.4.2.2 Hobbyvirksomhed
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1977974

C.E.3.4.3.1 Betingelser for succession i dødsbo
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1847142

C.E.3.1.5.1.1 Beløbsgrænse for hvornår dødsboet er skattefritaget
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1846834

C.B.3.5.4.3 Fast ejendom
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1946444

C.C.7.2.2 Betingelserne for skattefri virksomhedsomdannelse
https://skat.dk/skat.aspx?oid=2047507

C.C.4.1.2.2 Landbrugeres værdiansættelse af husdyrbesætningen
https://skat.dk/skat.aspx?oid=2047167

C.C.4.1.1 Husdyrbeskatningslovens begreber (husdyrbesætninger og landbrugere)
https://skat.dk/skat.aspx?oID=2047164&chk=216701

C.A.6.1.7 Rentefri eller lavt forrentede lån
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1947482

C.D.7.4 Aktieombytning uden tilladelse
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1945252

C.D.7.4.1 Betingelser for skattefri aktieombytning uden tilladelse
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1945253

C.D.7.2.1 Hovedregler vedrørende spaltning
https://skat.dk/skat.aspx?oid=1945243

Bilag I – Præsentation af case

På baggrund af afhandlingens analyse vil dette bilag have til formål at give et praktisk eksempel på, hvordan et generationsskifte i en landbrugsvirksomhed kan gennemføres. Der vil igennem afhandlingens bilag blive gennemført en skattefri virksomhedsomdannelse, en skattefri ophørsspaltning og en skattefri aktieombytning. Formålet er, at case-eksemplet skal øge forståelse af de beskrevne områder.

Som nævnt igennem afhandlingen er det vigtig at pointere, at der ikke findes et *rigtigt* generationsskifte og et *forkert* generationsskifte. Nogle løsninger kan rumme flere fordele end andre, men hver situation kræver sin egen analyse og handlingsplan, hvilket kan føre til flere forskellige resultater. Dog er det vigtigste i ethvert generationsskifte at søge kompetent og oplysende rådgivning, således at alle facetter, hvad enten disse er psykologiske eller økonomiske, bliver vendt. Derved bliver generationsskiftet det optimale i den givne situation.

Der henvises til bilag 8, hvor virksomhedens seneste tre regnskabstal er angivet.

Familien som denne case omhandler, er et almindeligt dansk landbrug som beskæftiger sig inden for svineavlsbesætning. Landbruget koncentrerer sig primært omkring avl af "den danske landrace", og bestræber sig på at skabe "verdensklasse" genetik inden for området. Virksomheden beskæftiger ca. 8 ansatte, og har de seneste par år formået at øge omsætningen samt indtjeningen på trods af svingende svinenoteringer.

Der er tale om en familie bestående af far, mor, søn og datter. Faderen har drevet selvstændig virksomhed i 40 år, og mener nu at tiden er moden til at lade næste generation komme til. Sønnen, som det påtænkes skal være næste generation i virksomheden, har kone og 2 børn. Han har arbejdet i landbruget igennem de sidste 7 år og føler sig klar til at overtage virksomheden 100%. Datteren har aldrig vist interesse i virksomheden og bor nu i Aalborg, hvor hun studerede på Aalborg Universitet.

Der henvises til bilag 8 for en gennemgang af virksomhedens økonomi. Der har i hele virksomhedens levetid ikke været blandet benyttede aktiver, da faderen altid har ønsket en total opdeling imellem virksomhedens økonomi og den private økonomi.

Faderen og moderen har ingen væsentlig privat gæld, men ejer udover virksomheden ikke andre aktiver end landbrugets stuehus, to biler, en post aktier med en nominel værdi på TDKK 750 og en pensionsopsparing med en samlet værdi på TDKK 5.000.

Faderen og sønnen har igennem de seneste par år drøftet internt, at landbruget skulle overdrages til sønnen, men de har haft svært ved at lægge en konkret plan, samtidig har de haft svært ved at overskue om deres økonomi er klar til generationsskiftet. Sønnen har ikke haft mulighed for at opspare likvider eller en formue af væsentlig betydning, som gør ham i stand til at betale faderen for overdragelsen. Samtidig er han nervøs for hvad generationsskiftet vil få af betydning for hans families økonomi.

Faderen har altid sagt, at hans børn skulle have det hele gratis, men han er dog bekymret for om han og hans kone har midler nok til livet som pensionist. Samtidig vil han ikke forfordele nogen af hans børn, og mener derfor, at hvad hans søn får, skal hans datter have tilsvarende. Datteren har midlertidig ingen interesse i virksomheden.

Nedenstående case har således til formål, at løse landbrugets problemstilling, samt at illustrere, hvorledes faderen kan generationsskifte sit landbrug uden at forfordele hans børn, men samtidig har tilstrækkelige midler til livet som pensionist.

Det planlægges derfor, at faderen foretager en skattefri virksomhedsomdannelse således at det personligt ejede landbrug omdannes til et landbrugsselskab – nærmer et aktieselskab.

Herefter succederer børnene i aktieselskabet, således at de hver især ejer 1/3 af landbruget. Det er herefter meningen at sønnen overtager landbrugsdriften, datteren overtager de omsættelige aktiver, mens faderen overtager ejendommene i form af en skattefri ophørsspaltning.

Afslutningsvist foretager sønnen en skattefri aktieombytning således at han ejer sit landbrug igennem et holdingselskab.

Der redegøres løbende for, hvilke rationaler de forskellige omstruktureringer har.

Bilag II – Et eksempel på en virksomhedsomdannelse

Som ovenstående illustration viser, er første step at faderen benytter reglerne i lov om skattefri virksomhedsomdannelse, og dermed omdanner det personlig ejet landbrug om til et landbrugsselskab. Det vurderes derfor, at faderen opfylder alle betingelser jf. afhandlingens kapitel 4, og dermed kan omdanne virksomheden efter lov om skattefri virksomhedsomdannelse.

Som det fremgår af afsnit 4.3, skal alle virksomhedens aktiver og passiver overdrages til det nystiftede selskab til handelsværdier jf. VOL § 4, stk. 2., hvorfor der skal ske særskilt værdiansættelse af hver enkelt aktiv og passiv.

Som nævnt i afsnit 4.3.1 er det omdiskuteret hvorvidt, der skal opgøres goodwill i et landbrug. Som det er redegjort for, er det min vurdering, at såfremt der er tale om et landbrug med kun én aftager af landbrugets produkter kan det diskuteres hvorvidt der skal afsættes goodwill. Det bør dog være utvivlsomt, at de tilfælde hvor der er tale om et landbrug med flere forskellige aftagere, og specialviden omkring fx genetik, da må og skal der beregnes goodwill.

Der er derfor i denne case også beregnet goodwill efter Skattestyrelsen TSS-cirkulære 2000-10.

Goodwill beregning af AAU Avlscenter
Beregnet efter TSS-cirkulære 2000-10

		2017	**2018**	**2019**
Årets resultat		6.510.000	6.131.000	6.250.000
Renteindtægter		-20.000	-15.000	-20.000
Renteudgifter		340.000	306.000	303.000
Ekstraordinære poster		-750.000	0	0
Reguleret resultat		**6.080.000**	**6.422.000**	**6.533.000**
Vægtning		1	2	3
Vægtet resultat		6.080.000	12.844.000	19.599.000
Vægtet resultat				**6.420.500**
Udviklingstendens	(6.553.000-6.080.000) / 2			226.500
Driftsherre løn				-900.000
Vægtet resultat korrigeret for udviklingstendens				**5.747.000**
Forrentning af aktiver, 3% af TDKK 35.905				-1.077.150
Til forretning af goodwill				**4.669.850**
Kapitaliseringsfaktor, 8% over 7 år (faktor 2,8)				13.075.580
Beregnet goodwill				**13.075.580**

Det kan være en besværlig proces at opgøre og beregne goodwill, da posten ikke fremgår af virksomhedens regnskaber jf. årsregnskabslovens forbud mod at aktivere internt oparbejdet goodwill. Goodwill er således noget der skal beregnes og afsættes i regnskabet for det nystiftede selskab.

Såfremt der ikke foreligger en branchekutyme for at indregne og beregne goodwill, da skal TSS-2000-10 cirkulæret benyttes[269]. TSS-cirkulæret er et udtryk for en standardiseret beregning af goodwill, hvorfor der kan forekomme omstændigheder, der gør, at beregningsmodellen ikke er retvisende. I sådanne tilfælde skal resultatet korrigeres således at den endelige værdiansættelse skønsmæssigt svarer til den pris, som en uafhængig tredjemand ville betale for denne goodwill.[270]

Metoden i TSS-cirkulæret er, at man beregner virksomhedens gennemsnitsindtjening for de seneste tre regnskabsår, og fratrækker en forretning af virksomhedens materielle anlægsaktiver, da forskels-indtjeningen skal være et udtryk for virksomhedens goodwill.

Der skal i beregningen samtidig korrigeres for virksomhedens udviklingstendens, hvis virksomheden har haft en fast resultatmæssig udvikling i de sidste tre år, som danner fundament for beregningen.

I ovenstående beregning er der fratrukket TDKK 900 som en driftsherreløn, da indehaverens løn ikke fremgår af et personligt regnskab. Det vurderes at TDKK 900 er en retvisende løn for et landbrug af denne størrelse.

Herefter fratrækkes en forrentning af samtlige aktiver i landbruget, bortset fra driftsfremmede aktiver. Dette forrentningsfradrag fratrækkes, da virksomhedens indtjening skal kunne forrente virksomhedens materielle anlægsaktiver, før det kan antages at besidde immaterielle aktiver[271]. Forrentningsprocenten fastsættes til den på overdragelsestidspunktet gældende kapitalafkastsats jf. virksomhedsskattelovens § 9, plus 3%.

Slutteligt beregnes værdien på baggrund af en kapitaliseringsfaktor. Kapitaliseringsfaktoren udtrykker forholdet mellem det forventede årlige afkast i form af en forrentningsprocent og goodwillens forventede levetid som udtryk for, hvor mange år de kan forvente et afkast på den erhvervede goodwill. Forrentningen fastsættes til den på overdragelsestidspunktet gældende kapitalafkastsats jf. virksomhedsskatteloven § 9, plus 8 %.

Værdien, som fremkommer efter kapitaliseringsfaktoren, er således handelsværdien på goodwill. Værdien er en teoretisk goodwillværdi, hvorfor der konkret skal vurderes om beregningsgrundlaget er præget af særlige forhold, som bør justere beregningen jf. goodwillcirkulærets pkt. 4.

Der er i ovenstående beregningseksempel beregnet en goodwill på DKK 13.075.580.

I forbindelse med den skattefrie virksomhedsomdannelse skal der også beregnes en udskudt skat, som skal afsættes i det nystiftede selskabs åbningsbalance. Dette er illustreret nedenfor:

[269] Et eksempel herpå kan være virksomhed der yder ensartede serviceydelser, såsom advokater, revisorer, tandlæger, læger mv. Tandlæger har f. eks. bestemt beregningsmodel til beregning af goodwill, hvor de anvender en større del af bruttoindtjeningen end normalt ved opgørelsen af goodwill. Se hertil TfS.1990.204.LSR. Hertil kan også nævnes "københavnermodellen" ved ind-/udtræden af advokat og revisionshuse, hvor der ikke betales for goodwill i forbindelse med optagelse af partnere i virksomheden.

[270] TSS-2000-10: 2000-10: Vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill

[271] Michael Serup: Generationsskifte, side 255-257.

Balance	Regnskabsmæssig værdi	Handels-værdi	Skattemæssig værdi	Forskel mellem skatteværdi og handelsværdi
Goodwill	0	13.075.580	0	13.075.580
Grunde og bygninger eksl. stuehus	9.100.000	10.500.000	7.500.000	3.000.000
Produktionsanlæg og maskiner	1.305.000	1.450.000	1.275.000	175.000
Stambesætning	7.750.000	9.526.550	8.097.568	1.428.982
Handelsbesætning	4.900.000	5.627.800	4.783.630	844.170
Varelager	1.100.000	1.100.000	1.100.000	0
Tilgodehavende fra salg	3.750.000	3.750.000	3.750.000	0
Andre tilgodehavender	1.250.000	1.250.000	1.250.000	0
Likvide beholdninger	6.750.000	6.750.000	6.750.000	0
Gæld til realkreditinstitutter	-11.000.000	-11.000.000	-11.000.000	0
Gæld til pengeinstitutter	-1.750.000	-1.750.000	-1.750.000	0
Kreditorer	-1.189.000	-1.189.000	-1.189.000	0
Anden gæld	-2.100.000	-2.100.000	-2.100.000	0
	19.866.000	**36.990.930**	**18.467.198**	**18.523.732**
			Udskudt skat:	4.075.221

Det fremgår således af ovenstående, at der ligger en udskudt skat på virksomhedens aktiver på TDKK 4.075 som skal afsættes i selskabets åbningsbalance.

Som nævnt skal selskabets aktiver værdiansættes til handelsværdi, og det er således forskellen mellem handelsværdien og den skattemæssige værdi, som giver en latent skat. Som det fremgår af ovenstående, er der forskel mellem både den regnskabsmæssige-, skattemæssige-, og handelsværdi på landbrugets besætning.

Det ses dog ofte i praksis, at den regnskabsmæssige værdi og den skattemæssige værdi er de samme – nemlig de oplyste normalhandelsværdier fra Skattestyrelsen. Det er dog ofte min vurdering, at de oplyste værdier ligger noget højere end den aktuelle noteringspris, hvorfor der i dette tilfælde vil være en forskel for at efterleve årsregnskabslovens regler. Der henvises til anvendt regnskabspraksis i bilag 8, hvoraf det fremgår at den regnskabsmæssige værdi er den aktuelle noteringspris, hvorfor dette må være den korrekte regnskabsmæssige værdi. Opgørelsen kan illustreres på følgende måde:

Opgørelse af normalhandelsværdi, besætning:

	Antal	Pris	Normalhandels-værdi
Søer	3.153	2.900	9.142.250
Sopolte under 60 kg.	630	610	384.300
Smågrise under 7 kg.	7.380	360	2.656.800
Smågrise 7-30 kg.	11.884	250	2.971.000
			15.154.350
Nedskrivning, 15%			-2.273.153
			12.881.198

Normalhandelsværdien fordeles således:

Stambesætning	8.097.568
Handelsbesætning	4.783.630
	12.881.198

Regnskabsmæssig værdi af besætning:

	Antal	Pris	Regnskabsmæssig-værdi
Søer	3.153	2.200	6.935.500
Sopolte under 60 kg.	630	1.300	819.000
Smågrise under 7 kg.	7.380	390	2.878.200
Smågrise 7-30 kg.	11.884	175	2.079.700
			12.712.400
Fordeling			
Stambesætning (afrundet)			7.750.000
Handelsbesætning (afrundet)			4.950.000
			12.700.000

Åbningsbalancen for det nystiftede selskab bliver derfor som følger:

Åbningsbalance

Aktiver

	1. januar 2020 DKK
Goodwill	13.075.580
Immaterielle anlægsaktiver	**13.075.580**
Grunde og bygninger	15.750.000
Biologiske aktiver	9.526.550
Produktionsanlæg og maskiner	1.450.000
Materielle anlægsaktiver	**26.726.550**
Anlægsaktiver	**39.802.130**
Varebeholdninger	**6.727.800**
Tilgodehavende fra salg og tjenesteydelser	3.750.000
Andre tilgodehavender	1.250.000
Tilgodehavender	**5.000.000**
Likvide beholdninger	**6.750.000**
Omsætningsaktiver	**18.477.800**
Aktiver	**58.279.930**

Åbningsbalance

Passiver

	1. januar 2020 DKK
Aktiekapital	400.000
Overkurs	32.515.709
Egenkapital	**32.915.709**
Hensættelse til udskudt skat	4.075.221
Hensatte forpligtelser	**4.075.221**
Gæld til realkreditinstitutter	11.000.000
Gæld til kreditinstitutter	1.500.000
Langfristede gældsforpligtelser	**12.500.000**
Kreditinstitutter	250.000
Leverandører af varer og tjenesteydelser	1.189.000
Gæld til selskabsdeltagere og ledelse	5.250.000
Anden gæld	2.100.000
Kortfristede gældsforpligtelser	**8.789.000**
Gældsforpligtelser	**8.789.000**
Passiver	**58.279.930**

Det bemærkes i ovenstående åbningsbalance, at landbrugets stuehus er tilkommet med en værdi på TDKK 5.250 placeret på grunde og bygninger og modsat som en gæld/stiftertilgodehavende til faderen. Faderen kan derfor skattefrit "hæve" TDKK 5.250 ud af selskabet.

I forbindelse med den skattefrie virksomhedsomdannelse skal der ligeledes opgøres en anskaffelsessum på faderens nye aktier i selskabet. Der skal i denne beregning tages højde for udskudt skat på faderens konto for opsparet overskud i virksomhedsskatteordningen. Dette kan opgøres som følger:

Opsparet overskud i virksomhedsordningen:

	Opsparet overskud	Betalt virksomheds-skat	Konto for opsparet overskud
32% virksomhedsskat	1.029.412	329.412	700.000
30% virksomhedsskat	1.000.000	300.000	700.000
28% virksomhedsskat	1.180.556	330.556	850.000
25% virksomhedsskat	1.533.333	383.333	1.150.000
24,5% virksomhedsskat	1.920.530	470.530	1.450.000
23,5% virksomhedsskat	2.287.582	537.582	1.750.000
22% virksomhedsskat	3.076.923	676.923	2.400.000
	12.028.335	**3.028.335**	**9.000.000**

Herefter kan anskaffelsessummen beregnes som følger:

Opgørelse af anskaffelsessum for aktier:	**Handels-værdi**
Goodwill	13.075.580
Grunde og bygninger eksl. stuehus	10.500.000
Produktionsanlæg og maskiner	1.450.000
Stambesætning	9.526.550
Handelsbesætning	5.627.800
Varelager	1.100.000
Tilgodehavende fra salg	3.750.000
Andre tilgodehavender	1.250.000
Likvide beholdninger	6.750.000
	53.029.930
Passiver[272] fratrukket:	-16.039.000
Handelsværdi af aktiver og gæld:	**36.990.930**
Avance	-18.523.732
Anskaffelsessum	18.467.198
Konto for opsparet overskud fratrækkes	-12.028.335
Skattemæssig anskaffelsessum, aktier	**6.438.863**

Faderens anskaffelsessum er således TDKK 6.439, og det er denne børnene herefter succederer i.

Børnene indtræder i selskabet med forskellige ejerandele, som det fremgår af bilag 4 hvor selskabet spaltes. Se også begrundelser for denne fordeling i bilag 4.

Det forudsættes i denne case, at faderen ønsker at blive vederlagt med et anfordringsgældsbrev på TDKK 3.000 til hver af børnene. Den resterende overdragelse vil blive en gave. Da vederlæggelsen sker delvist med en gave, kan der også beregnes en passivpost efter enten KSL § 33 D, eller foretages et nedslag i den latente skat efter KSL § 33 C.

Som illustration på forskellen mellem opgørelse af passivpost mellem hhv. KSL § 33C og § 33D, kan der tages et eksempel, hvor børnene succederer i 1/3 af selskabet. Se nedenfor:

[272] Ekskl. udskudt skat og stiftertilgodehavende

Opgørelse efter KSL § 33 D:		***Opgørelse efter ABL § 34-35:***	
Egenkapital	32.915.709	Egenkapital	32.915.709
1/3 heraf	10.971.903	1/3 heraf	10.971.903
Faderens anskaffelsessum	6.438.863	Faderens anskaffelsessum	6.438.863
1/3 heraf	2.146.288	1/3 heraf	2.146.288
Avance på den del der succederes i	8.825.615	Avance på den del der succederes i	8.825.615
Passivpost efter KSL § 33 D (kurs 52,4)	-1.941.635	Passivpost efter ABL § 34-35 (kurs 85)	-3.148.980
Handelsværdi af landbrug (1/3)	10.971.903	Handelsværdi af landbrug (1/3)	10.971.903
Fratrukket passivpost	-1.941.635	Fratrukket passivpost	-3.148.980
	9.030.268		**7.822.923**
Vederlæggelsen:		**Vederlæggelsen:**	
Erlægges som anfordringsgældsbrev	3.000.000	Erlægges som anfordringsgældsbrev	3.000.000
Resterende som gave	6.030.268	Resterende som gave	4.822.923
	9.030.268		**7.822.923**
Opgørelse af gaveafgift:		**Opgørelse af gaveafgift:**	
Bundfradrag for gave, 2020	67.100	Bundfradrag for gave, 2020	67.100
Grundlag for gaveafgift	5.963.168	Grundlag for gaveafgift	4.755.823
Gaveafgift for erhvervsvirksomhed, 15%	894.475	Gaveafgift for erhvervsvirksomhed, 15%	713.374

Som nævnt i afsnit 2.2.2.6 samt 2.4 er det en vigtig rådgiveropgave, at beregne og forholde sig til opgørelsen af passivposten i forbindelse med overdragelsen. Af ovenstående beregningseksempel er der beregnet en gaveafgift efter hhv. KSL § 33D (fikseret passivpost), samt en beregning efter ABL § 34-35 (aftalt passivpost). Som det fremgik af afsnit 2.2.2.6 har parterne mulighed for at benytte ABL § 34-35 såfremt skatteyder vurdere at kursværdien er højere end kurs 52,4 ved KSL § 33D.

Det fremgår af beregningen af den aftalte passivpost at kursen vil være 85 i dette tilfælde. Metoden herfor er en realisationsperiode på 20 år samt en diskonteringsrente på 1 %, som giver en kurs på 82. Hertil er der lagt et risikotillæg på 3%-point, hvilket giver kurs 85.

Som det er analyseret, er det en meget individuel opgave, at beregne og forholde sig til passivposten og skattemyndigheder har ikke i deres styresignal (SKM.2011.406.SKAT) forholdt sig operativt til, hvordan præcis passivposten skal opgøres. Det fremgår i stedet af styresignalet, at parterne i overdragelsesaftalen skal kursfastsætte skatteforpligtelsen, og denne fastsættelse er under Skattestyrelsens. Det må derfor fortolkes således, at parterne selv må fremkomme med en veldokumenteret kursfastsættelse, hvorefter Skattestyrelsen vil tage stilling til denne i forhold til den konkrete situation. Der er i opgaven gennemgået flere domme, bindende svar mv., som giver en indikation af, hvorledes kursfastsættelsen skal ske.

Af SKM.2016.627.LSR, hvor skatteyderen havde opgjort en aftalt passivpost til kurs 80, ud fra den betragtning at arvingerne ville afhænde landbruget, og dermed også selskabet, indenfor en periode på 10 år. Renten efter skat fastsatte boet til 2,5%. Det gav en kurs på ca. 80. Skattemyndighederne var ikke uenig i metoden, men var derimod uenig i forudsætningerne, hvor de mente at boet skulle regne med en 20-årig periode, samt en rente efter skat på 4%, hvilket gav en kursværdi på 45, hvortil der kun rundes op til en kurs på 50.

Det vurderes realistisk i dette tilfælde at anvende en tidshorisont på 20 år – ligesom i ovenstående sag. En rente på 4% vil dog være for høj at anvende i dagens marked. Der skeles derfor til den omtalte sag i afsnit 2.2.2.6 (SKM.2018.552.LSR), hvor der anvendes en efter skat rente på 0,6%. Det vurderes derfor realistisk at anvende en rente på 1%, som afspejler handelsværdien i fri handel.

Udvikling, kursværdi

år 1	år 2	år 3	år 4	år 5	år 6	år 7	år 8	år 9	år 10	år 11	år 12	år 13	år 14	år 15
99,0	98,0	97,1	96,1	95,1	94,2	93,3	92,3	91,4	90,5	89,6	88,7	87,9	87,0	86,1

år 16	år 17	år 18	år 19	år 20	år 21	år 22	år 23	år 24	år 25	år 26	år 27	år 28	år 29	år 30
85,3	84,4	83,6	82,8	82,0	81,1	80,3	79,5	78,8	78,0	77,2	76,4	75,7	74,9	74,2

På baggrund af disse to forudsætninger kan der beregnes en kursværdi på 82, som det ses i ovenstående skema. Som diskuteret i afsnit 2.2.2.6 argumenterer advokat Michael Serup for, at en uafhængig køber næppe vil nøjes med at blive neutraliseret; "køber vil som regel kræve en rimelig risikomargin for de tilfælde, hvor beregningsforudsætningerne måtte svigte". Det er min vurdering, at denne antagelse må kunne tiltrædes, da det netop fremgår af Skatteministeriets styresignal (pkt. 5b), at skatteforpligtelsen skal kursfastsættes således, *at overdragelsen afspejler handelsværdien i fri handel*.

Det er derfor min vurdering, at kursværdien i dette tilfælde kan fastsættes til kurs 85, hvilket således er en besparelse på TDKK 181 i ren gaveafgift, såfremt børnene succederede i 1/3 af selskabet.

Det fremgår dog af spaltningsbalancen i bilag 4 at børnene modtager forskellige egenkapitaler i forbindelse med spaltningen, hvorfor der skal beregnes en overdragelse med udgangspunkt i de modtagende egenkapitaler:

Opgørelse efter ABL § 34-35:	
Egenkapital	32.915.709
Sønnens egenkapital efter spaltning	13.801.179
Forholdsmæssig	*42%*
Faderens anskaffelsessum	6.438.863
42% heraf	2.699.741
Avance på den del der succederes i	11.101.438
Passivpost efter ABL § 34-35 (kurs 85)	-3.960.993
Sønnens egenkapital	13.801.179
Fratrukket passivpost	-3.960.993
	9.840.186
Vederlæggelsen:	
Erlægges som anfordringsgældsbrev	3.000.000
Resterende som gave	6.840.186
	9.840.186
Opgørelse af gaveafgift:	
Bundfradrag for gave, 2020	67.100
Grundlag for gaveafgift	6.773.086
Gaveafgift for erhvervsvirksomhed, 15%	1.015.963

Opgørelse efter ABL § 34-35:	
Egenkapital	32.915.709
Datterens egenkapital efter spaltning	10.555.559
Forholdsmæssig	*32%*
Faderens anskaffelsessum	6.438.863
32% heraf	2.064.844
Avance på den del der succederes i	8.490.716
Passivpost efter ABL § 34-35 (kurs 85)	-3.029.487
Datterens egenkapital	10.555.559
Fratrukket passivpost	-3.029.487
	7.526.072
Vederlæggelsen:	
Erlægges som anfordringsgældsbrev	3.000.000
Resterende som gave	4.526.072
	7.526.072
Opgørelse af gaveafgift:	
Bundfradrag for gave, 2020	67.100
Grundlag for gaveafgift	4.458.972
Gaveafgift for erhvervsvirksomhed, 15%	668.846

På baggrund af ovenstående får sønnen en gave på TDKK 6.481, hvoraf de TDKK 67 er omfattet af bundfradraget for gaver i 2020. Derudover erlægges der et anfordringsgældsbrev på TDKK 3.000 til hvert af børnene. På baggrund af dette skal der her og nu finansieres en gaveafgift på TDKK 1.016 i forbindelse med generationsskiftet til sønnen.

Datteren modtager en gave på TDKK 4.526. På baggrund af dette skal der her og nu finansieres en gaveafgift på TDKK 669 i forbindelse med generationsskiftet til datteren.

Efter successionen er ejerskabet i landbrugsselskabet nu 42% til sønnen, 32% til datteren, og 26% til faderen. Det næste de ønsker er at foretage en skattefri ophørsspaltning således de ejer deres eget selskab.

Bilag III: – Tjekliste og frister ved en virksomhedsomdannelse

Tjekliste:

- Er landmanden fuld skattepligtig til Danmark efter KSL § 1 jf. afsnit 4.1.1.
- Er indskudskontoen positivt – indskud af midler/aktiver/stiftertilgodehavende jf. afsnit 4.2.1?
- Er anskaffelsessummen for vederlagsaktierne positivt jf. afsnit 4.2.1? Alternativt skal opsparet overskud evt. holdes udenfor, eller træffes beslutning om at alle virksomheder omdannes.
- Er kravet om udelukkende vederlæggelse i aktier/anpart overholdt jf. afsnit 4.1.3?
- Er der foretaget forholdsmæssig opdeling af opsparet overskud ved omdannelse af en virksomhedsgren jf. afsnit 4.2.2?
- Er fordeling af aktiver og passiv mellem virksomhed og det private område passende?
- Ved interessentskaber; er der sket udligning af kapitalkonti jf. 4.1.5?
- Værdiansættelse. Er der behov for bindende svar o.l.?
- Såfremt der er tale om et dødsbo, er det da undersøgt om det kan være en fordel at foretage en skattefri virksomhedsomdannelse med hensyn til nettoformuen?
- Er forholdene omkring skuffeselskab på plads jf. 4.1.2? Skuffeselskabet må ikke være stiftet tidligere end 6 måneder før omdannelsen, samt skuffeselskabets midler skal have henstået ubehæftet.
- Administrative forhold skal være på plads i henhold til reglerne om universalsuccession, hvilket vil sige indgåelse af nye aftaler (leverandørkontrakter, ansættelseskontrakter, kreditaftaler mv.)

Bilag III: - Tjekliste og frister ved en virksomhedsomdannelse (forsat)

Fristliste:

- Inden omdannelsen bør det drøftes, om der skal ske tilpasning af fordelingen af aktiver og passiver i virksomhedsskatteordningen.
- Eventuelt hævning af mellemregning og/eller hensat til senere hævning
- En eventuel negativ indskudskonto udlignes enten ved indbetaling af midler eller aktiver, såfremt denne ikke indgår.
- Ved interessentskaber beregnes og udlignes eventuelle forskelle i kapitalkonti
- Vurderingsberetning og åbningsbalance sendes senest 1 måned efter omdannelse til Skattestyrelsen.
- Omdannelsen skal ske seneste 6 måneder fra udløb af seneste regnskabsår. (medmindre der er tale om et dødsbo jf. afsnit)
- Stiftelsen anmeldes til Erhvervsstyrelsen inden 14 dage fra stiftelsen.

Bilag IV – Et eksempel på en skattefri spaltning

Familien ønsker, efter der er sket en skattefri virksomhedsomdannelse og succession heri, at foretage en skattefri ophørsspaltning, således de ejer deres egne selskaber efter transaktionen.

For at dette kan ske er det en forudsætning, at de kun vederlægges med aktier i de modtagende selskaber jf. afsnit 6.2. Det er samtidig væsentligt at iagttage betingelserne i FUSL § 15 A, stk. 2, omkring balancetilpasning. Som beskrevet i afsnit 6.2 er det en betingelse, i forbindelse med en skattefri ophørsspaltning uden tilladelse, at forholdet mellem aktiver og gæld i det indskydende selskab svarer til forholdet mellem aktiver og gæld i de modtagende selskaber.

Det er i dette tilfælde ikke muligt at foretage en grenspaltning, da der reelt kun er to virksomhedsgrene i landbruget – svineavlen og ejendommene. Derfor foretages der en ophørsspaltning.

Den skattefrie ophørsspaltning kan beregnes og illustreres som følger:

	1. januar 2020	**Selskab Fader**	**Selskab Søn**	**Selskab Datter**
	DKK	DKK	DKK	DKK
Goodwill	13.075.580	0	13.075.580	0
Grunde og bygninger inkl. stuehus	15.750.000	0	8.000.000	7.750.000
Produktionsanlæg og maskiner	1.450.000	0	1.450.000	0
Stambesætning	9.526.550	9.526.550	0	0
Handelsbesætning	5.627.800	5.627.800	0	0
Varelager	1.100.000	0	1.100.000	0
Tilgodehavende fra salg	3.750.000	0	1.000.000	2.750.000
Andre tilgodehavender	1.250.000	0	0	1.250.000
Likvide beholdninger	6.750.000	0	0	6.750.000
Aktiver i alt	**58.279.930**	**15.154.350**	**24.625.580**	**18.500.000**
Aktie(anparts)kapital	400.000	133.333	133.333	133.333
Overkurs	32.515.709	8.425.637	13.667.846	10.422.226
Egenkapital	**32.915.709**	**8.558.970**	**13.801.179**	**10.555.559**
Udskudt skat	4.075.221	500.093	3.093.328	481.800
Gæld til realkreditinstitutter	11.000.000	0	4.000.000	7.000.000
Gæld til pengeinstitutter	1.750.000	1.750.000	0	0
Leverandører fra salg og tjenesteydelser	1.189.000	1.189.000	0	0
Mellemregning med fader	5.250.000	1.150.000	3.650.000	450.000
Anden gæld	2.100.000	2.006.287	81.073	12.641
Gæld	**25.364.221**	**6.595.380**	**10.824.401**	**7.944.441**
Passiver i alt	**58.279.930**	**15.154.350**	**24.625.580**	**18.500.000**
Forhold mellem aktiver og gæld	2,3	2,3	2,3	2,3

Som det fremgår af ovenstående spaltningsbalance, har det været nødsaget at foretage balancetilpasning for at efterleve kravet i FUSL § 15 A, stk. 2.

Datteren får på denne baggrund likvider på TDKK 6.750, samt kortfristede tilgodehavende på TDKK 3.750. Herudover får hun materielle anlægsaktiver på TDKK 7.750 som udlejes til sønnens selskab, hvorfor der løbende kommer afkast herfra. Dette modsvares af gæld til realkreditinstitutter på TDKK 7.000, samt udskudt skat på TDKK 944. Hun har derfor fået sit og faderens ønske opfyldt ved at modtage et selskab med likvider, samt løbende afkast.

Som nævnt har datteren ikke succederet i samme egenkapital som sønnen, og modtager altså ikke samme gave, som sønnen. Dog kan det også diskuteres, hvad der er mest værd i forhold til en egenkapital målt i næsten rene likvider, eller en egenkapital på baggrund af en virksomhed som skal driftes med risiko hver dag. Familien må derfor, alt andet lige, have et samråd, hvor det drøftes om denne fordeling opfylder deres ønsker.

Faderen modtager et selskab hvori besætningen er placeret, som udlejes til sønnens landbrug. Dette modsvares af en gæld til pengeinstitut på TDKK 1.750, samt kortfristede gældsforpligtelser på 4.845. Samtidig har faderen et privat tilgodehavende i sønnen selskab på TDKK 3.649. Faderen får derfor også sit ønske opfyldt omkring en fremtidig indtjening til pensionisttilværelsen.

Sønnen modtager et selskab, hvori selve landbrugsdriften er placeret med stuehus, en stor del af produktionsbygninger, varelager, goodwill og maskiner. Samtidig modtager sønnen næsten ingen gældsforpligtelser – udover gæld til realkreditinstitut og gældsbrev til faderen. Dette lette finansieringsbehov kan gøre at virksomheden kan få den bedst mulige start under den nye ledelse.

Et andet væsentligt element er, at faderens egenkapital på TDKK 8.559 også er beregnet med henblik på skatteoptimering. Det blev i afsnit 2.3, samt 4.2.4 analyseret at bundgrænsen for et skattefritaget dødsbo er TDKK 2.966 pr. person. Der er derfor en sandsynlighed for, at faderens egenkapital vil komme under beløbsgrænsen, og dermed kan overdrages skattefrit.

Der kan herefter oplistet følgende fordele og ulemper ved det ovenstående generationsskifte:

Fordele ved generationsskiftet:

- Søn har overtaget landbrugsdriften og landbruget kan drives videre
- Begge børn tilgodeses i forhold til deres ønsker
- Ingen beskatning nu og her, udover en gaveafgift på TDKK 1.685
- Faderen får indtægter fra udlejning til pensionisttilværelsen
- Hvert familiemedlem har fået eget selskab og kan selv disponere herover. Sønnen er desuden klar til at foretage en skattefri aktieombytning
- Faderens selskab kan optimeres således det kan indgå i et skattefritaget dødsbo

Ulemper ved generationsskiftet:

- Søn og datter indtræder i en større skattebyrde end de bliver godtgjort i form af passivposten
- Forholdsvis stort anfordringsgældsbrev til faderen

Bilag V – Tjekliste og frister ved en skattefri spaltning

Tjekliste:

- Vurdering om spaltning er det rette værktøj – alternativ tilførsel af aktiver?
- Beregning om vurdering om der skal anvendes en skattepligtig eller skattefri spaltning
- Hvilken spaltningsform skal foretages jf. 6.2 afsnit (egentlig- eller uegentlig spaltning)
- Såfremt grenspaltning vælges, skal der være tale om en gren af en virksomhed jf. afsnit 6.2.
- Vurdering om spaltningen skal foretages efter det subjektive eller objektive regelsæt. (eventuelt ansøgning sendes til Skattestyrelsen)
- I forhold til vederlag skal mindst én kapitalejer erlægges med mindst én aktie jf. afsnit 6.2
- Ombytningsforholdet skal være på plads jf. afsnit 6.2. Aktionærerne skal vederlægges i forhold til deres ejerandele i det indskydende selskab, samt at værdiansættelsen skal ske til handelsværdier.
- Såfremt transaktionen er med tilladelse, skal efterfølgende begivenheder anmeldes til Skattestyrelsen. Hovedformålet må ikke være skatteunddragelse eller skatteundgåelse.
- Såfremt transaktionen er uden tilladelse, skal holdingkravet drøftes med kunden. Forholdet mellem aktiver og passiver i det indskydende selskab skal svare til forholdet i det modtagende selskab.
- Spaltningsdatoen skal være sammenfaldende med skæringsdatoen for det modtagende selskabs regnskabsår

Fristliste:

Det skal samtidig bemærkes at der er flere selskabsretlige frister, der skal overholdes, hvilket ikke vil fremgå nedenfor.

- Eventuelt ansøgning om tilladelse til skattefri spaltning sendes til Skattestyrelsen
- Registrering og anmeldelse af spaltningen skal ske hos Erhvervsstyrelsen senest 2 uger efter endelig vedtagelse
- Digital indberetning af spaltningen og evt. ændringer i sambeskatningskredsen til Skattestyrelsen senest 1 måned efter spaltning

Bilag VI – Et eksempel på en skattefri aktieombytning

Sønnen ønsker at foretage en skattefri aktieombytning uden tilladelse, således at der etableres et holdingselskab mellem sønnen (aktionæren) og landbruget (driftsselskabet). Der kan som nævnt være flere motiver til at foretage en skattefri aktieombytning. Sønnens formål med denne struktur er, at kunne udlodde senere overskud fra landbruget, samt at foretage en risikoafgrænsning. Derfor fortages den skattefri aktieombytning også uden tilladelse.

Som nævnt i afsnit 5.1 er det en betingelse for at kunne foretage en skattefri aktieombytning uden tilladelse, at ombytningen sker til handelsværdi. Det vil sige, at værdien af vederlagsaktierne med tillæg af en eventuel kontant udligningssum skal svare til handelsværdien af de ombyttede aktier (ABL § 36, stk. 6, 2. pkt.).

Dette kan synes lidt mærkeligt, da anskaffelsessummen på de aktier i driftsselskabet er irrelevant for det nye holdingselskab, da disse kan afstås skattefrit (efter det 3-årige holdingkrav) jf. ABL § 4 B og § 4 C. Lovens krav, om at værdien af vederlagsanparterne skal svare til handelsværdien af de ombyttede anparter, er dog begrundet i, at der ikke ved ombytningen må ske formueforskydning mellem flere aktionærer/anpartshavere jf. den juridiske vejledning C.D.7.4.1[273].

Der skal derfor foretages nedenstående beregning. Der bliver dog ikke nogen korrektion i dette tilfælde, da aktiverne allerede er korrigeret til handelsværdien i forbindelse med den skattefrie virksomhedsomdannelse.

Korrektion til handelsværdi	**Selskab Søn**	**Korrektion**	**Handelsværdi**
	DKK	DKK	DKK
Goodwill	13.075.580	0	13.075.580
Grunde og bygninger	8.000.000	0	8.000.000
Produktionsanlæg og maskiner	1.450.000	0	1.450.000
Varelager	1.100.000	0	1.100.000
Tilgodehavende fra salg	1.000.000	0	1.000.000
Aktiver i alt	**24.625.580**	**0**	**24.625.580**
Anpartskapital	133.333	0	133.333
Overkurs	13.667.847	0	13.667.847
Egenkapital	**13.801.180**	**0**	**13.801.180**
Udskudt skat	3.093.328	0	3.093.328
Gæld til realkreditinstitutter	4.000.000	0	4.000.000
Gæld til pengeinstitutter	0	0	0
Leverandører fra salg og tjenesteydelser	0	0	0
Mellemregning med fader	3.650.000	0	3.650.000
Anden gæld	81.073	0	81.073
Forpligtelser	**10.824.401**	**0**	**10.824.401**
Passiver i alt	**24.625.580**	**0**	**24.625.581**

[273] Se dog hertil SKM.2013.763.SR, hvor Skatterådet det svar at en skattefri aktieombytning uden tilladelse kunne ske, uden at handelsværdien på de involverede selskaber blev opgjort. Der blev lagt til grund, at der på aktierne i de to selskaber ikke hvilede aktionærnedslag, ligesom der ikke kunne ske formueforskydning mellem aktionærer, da personen ejede samtlige aktier i begge selskaber. Der kan muligvis tydes på baggrund af SKM2013.763SR, at ved en persons ombytning af aktier i et 100% ejet selskab, hvor personen samtidig modtager 100% af kapitalen i det nystiftede holdingselskab, at betingelsen i ABL § 36, stk. 6, 2 pkt. pr. definition vil være opfyldt, således der ikke behøver at ske korrektion til handelsværdi.

Det nye holdingselskab får på denne baggrund følgende åbningsbalance.

Åbningsbalance

Aktiver

	1. januar 2020 DKK
Kapitalandele i dattervirksomheder	13.801.180
Finansielle anlægsaktiver	**13.801.180**
Anlægsaktiver	**13.801.180**
Aktiver	**13.801.180**

Passiver

Anpartskapital	133.333
Overkurs	13.667.847
Egenkapital	**13.801.180**
Passiver	**13.801.180**

Bilag VII – Tjekliste og frister ved en skattefri aktieombytning

Tjekliste:

- Vurdering og drøftelser af om aktieombytningen skal foretages efter det objektive eller subjektive regelsæt jf. afsnit 5.4 (anmodning til Skattestyrelsen).
- Opnås majoriteten i det erhvervende selskab?
- Er vederlaget på plads? Modtage kapitalandele, evt. med tillæg af en kontant udligningssum.
- Såfremt der foretages efter det subjektive regelsæt; hovedformålet må ikke være skatteundgåelse. Væsentlige ændringer anmeldelse til Skattestyrelsen (skal overvejes gennem hele processen, samt efterfølgende)
- Er egenkapitalen negativ på ombytningstidspunktet?
- Der må ikke ske forskydning mellem aktionærerne. (OBS. ved ombytning uden tilladelse skal svare til handelsværdien i det erhvervede selskab)
- Aktieombytningen skal være afsluttet senest 6 måneder efter første ombytningsdato (fristen kan forlænges)
- Oplysning til skattestyrelsen om aktieombytningen ved indgivelse af selvangivelsen for de involverede selskaber
- Oplysning af ændring af sambeskatningskredsen.

Fristliste:

Det skal samtidig bemærkes at der er flere selskabsretlige frister, der skal overholdes, hvilket ikke vil fremgå nedenfor.

- Vurderingsberetning for apportindskud udarbejdes tidligst fire uger før (den stiftende) generalforsamling(en).
- Aktieombytningen skal være afsluttet senest seks måneder efter første ombytningsdato.

Bilag VIII – Årsregnskab til brug for case-eksempel

AAU Avlscenter

Avlsvej 1, 7700 Thisted

Årsrapport for 2019

CVR-nr. 12 34 56 78

Resultatopgørelse 1. januar - 31. december

	Note	2019	2018	2017
		DKK	DKK	DKK
Nettoomsætning	1	28.265.000	25.450.000	25.050.000
Produktionsomkostninger	2	-21.548.000	-19.775.000	-19.800.000
Dækningsbidrag		**6.717.000**	**5.675.000**	**5.250.000**
Værdiregulering af investeringsaktiver	3	-250.000	500.000	500.000
Andre driftsindtægter	4	0	0	750.000
Bruttofortjeneste		**6.467.000**	**6.175.000**	**6.500.000**
Administrationsomkostninger	5	-540.000	-365.000	-350.000
Resultat før finansielle poster		**5.927.000**	**5.810.000**	**6.150.000**
Finansielle indtægter	6	20.000	15.000	20.000
Finansielle omkostninger	7	303.000	306.000	340.000
Årets resultat		**6.250.000**	**6.131.000**	**6.510.000**

Balance 31. december

Aktiver

	Note	2019	2018	2017
		DKK	DKK	DKK
Grunde og bygninger	8	9.100.000	9.550.000	10.000.000
Biologiske aktiver		7.750.000	8.000.000	7.500.000
Produktionsanlæg og maskiner	8	1.305.000	1.450.000	1.250.000
Materielle anlægsaktiver		18.155.000	19.000.000	18.750.000
Anlægsaktiver		**18.155.000**	**19.000.000**	**18.750.000**
Varebeholdninger	9	**6.000.000**	**5.000.000**	**5.500.000**
Tilgodehavende fra salg og tjenesteydelser		3.750.000	3.910.000	3.250.000
Andre tilgodehavender		1.250.000	1.000.000	450.000
Tilgodehavender		**5.000.000**	**4.910.000**	**3.700.000**
Likvide beholdninger		**6.750.000**	**5.500.000**	**4.300.000**
Omsætningsaktiver		17.750.000	15.410.000	13.500.000
Aktiver		**35.905.000**	**34.410.000**	**32.250.000**

Balance 31. december

Passiver

	Note	2019 DKK	2018 DKK	2017 DKK
Indestående i virksomhed	10	**19.866.000**	**14.966.000**	**10.085.000**
Gæld til realkreditinsitutter		11.000.000	13.250.000	13.500.000
Gæld til kreditinstitutter		1.500.000	2.550.000	5.775.000
Langfristede gældsforpligtelser		**12.500.000**	**15.800.000**	**19.275.000**
Kreditinstitutter		250.000	500.000	500.000
Leverandører af varer og tjenesteydelser		1.189.000	994.000	1.040.000
Anden gæld	11	2.100.000	2.150.000	1.350.000
Kortfristede gældsforpligtelser		**3.539.000**	**3.644.000**	**2.890.000**
Gældsforpligtelser		**16.039.000**	**19.444.000**	**22.165.000**
Passiver		**35.905.000**	**34.410.000**	**32.250.000**

Eventualposter og øvrige økonomiske forpligtelser	12
Anvendt regnskabspraksis	13

Noter til årsregnskabet

		2019	2018	2017
		DKK	DKK	DKK
1	**Nettoomsætning**			
	Salg af søer og orner	12.000.000	11.750.000	11.500.000
	Salg af smågrise	9.390.000	8.300.000	8.250.000
	Salg af slagtesvin	6.000.000	5.875.000	5.750.000
	Forskydning i handelsbesætning	875.000	-475.000	-450.000
		28.265.000	**25.450.000**	**25.050.000**
2	**Produktionsomkostninger**			
	Foderblanding, sohold	4.500.000	4.500.000	4.250.000
	Foderblanding, smågrise	2.500.000	2.500.000	2.250.000
	Foderblanding, slagtesvin	1.000.000	850.000	700.000
	Fragt	150.000	100.000	125.000
	Forskydning foderbeholdning	125.000	-25.000	500.000
	Køb stambesætning	4.500.000	3.750.000	4.250.000
	Avlsomkostninger	4.500.000	4.250.000	4.150.000
	Omkostninger til døde dyr	750.000	600.000	650.000
	Dyrlæge og medicin	800.000	750.000	650.000
	Øremærker	100.000	75.000	70.000
	Skadedyrsbekæmpelse	75.000	75.000	75.000
	Produktionsafgift og udgift til fødevarestyrelsen	450.000	400.000	400.000
	Diverse	248.000	175.000	100.000
	Vareforbrug, svin	19.698.000	18.000.000	18.170.000
	Lønninger og gager	2.500.000	2.450.000	2.400.000
	Pensioner	175.000	170.000	160.000
	Andre omkostninger til sociale omkostninger	100.000	80.000	75.000
	Andre personale omkostninger	75.000	50.000	50.000
	Personaleomkostninger, produktion	2.850.000	2.750.000	2.685.000
	Husleje og forpagtninger	500.000	450.000	425.000
	El, vand og varme	350.000	350.000	325.000
	Reparation og vedligeholdelse	150.000	100.000	75.000
	Ejendomsskat og forsikringer	100.000	100.000	80.000
	Diverse	75.000	125.000	75.000
	Lokaleomkostninger, produktion	1.175.000	1.125.000	980.000
	Bygninger	450.000	450.000	450.000
	Produktionsanlæg og maskiner	225.000	200.000	200.000
	Afskrivninger, produktion	675.000	650.000	650.000
		21.548.000	**19.775.000**	**19.800.000**

Noter til årsregnskabet

	2019	2018	2017
	DKK	DKK	DKK
3 Værdiregulering af investeringsaktiver			
Forskydning, stambesætning	-250.000	500.000	500.000
	-250.000	500.000	500.000
4 Andre driftsindtægter			
Avance ved salg af anlægsaktiver	0	0	750.000
	0	0	750.000
5 Administrationsomkostninger			
Regnskabsmæssig assistance	100.000	90.000	80.000
Bogføringsmæssige assistance	75.000	70.000	65.000
Konsulentassistance	75.000	50.000	50.000
Advokat	75.000	15.000	5.000
Kursus	75.000	50.000	60.000
Repræsentation	20.000	10.000	10.000
Kontorartikler	10.000	10.000	10.000
EDB-omkostninger	45.000	25.000	25.000
Telefon og internet	30.000	20.000	20.000
Kontigenter	25.000	15.000	15.000
Diverse	10.000	10.000	10.000
	540.000	365.000	350.000
6 Finansielle indtægter			
Renter, pengeinstitutter	10.000	10.000	8.000
Renter, tilgodehavende fra salg	10.000	5.000	12.000
	20.000	15.000	20.000
7 Finansielle omkostninger			
Renter, pengeinstitutter			
Renter, realkreditinstitutter	285.000	290.000	300.000
Renter, leverandører fra varer og tjenesteydelser	10.500	10.500	10.000
Gebyrer	7.500	5.500	5.000
Låneomkostninger	0	0	25.000
	303.000	306.000	340.000

Noter til årsregnskabet

8 Materielle anlægsaktiver

	Grunde og bygninger	Produktions-anlæg og maskiner
	DKK	DKK
Kostpris 1. januar	45.000.000	7.500.000
Tilgang i årets løb	0	1.750.000
Kostpris 31. december	45.000.000	9.250.000
Af- og nedskrivninger 1. januar	35.450.000	7.720.000
Årets afskrivninger	450.000	225.000
Af- og nedskrivninger 31. december	35.900.000	7.945.000
Regnskabsmæssig værdi 31. december	**9.100.000**	**1.305.000**
Afskirves over	20-50 år	5-10 år

9 Varebeholdninger

	2019	2018	2017
	DKK	DKK	DKK
Råvarer og hjælpematerialer	1.100.000	975.000	1.000.000
Færdigvarer og handelsvarer (handelsbesætning)	4.900.000	4.025.000	4.500.000
	6.000.000	5.000.000	5.500.000

10 Indestående i virksomheden

Saldo primo	14.966.000	10.085.000	4.675.000
Årets resultat	6.250.000	6.131.000	6.510.000
Årets hævninger	-1.350.000	-1.250.000	-1.100.000
	19.866.000	14.966.000	10.085.000

11 Anden gæld

Merværdiafgift	450.000	500.000	0
A-skat og AM-bidrag	800.000	800.000	750.000
ATP	150.000	150.000	125.000
Feriepenge	700.000	700.000	475.000
	2.100.000	2.150.000	1.350.000

Noter til årsregnskabet

12 Eventualposter og øvrige økonomiske forpligtelser

	2019 DKK	2018 DKK	2017 DKK
Pant og sikkerhedsstillelser			
Følgende aktiver er stillet til sikkerhed for realkreditinstitutter:			
Grunde og bygninger med en regnskabsmæssig værdi på	9.100.000	9.550.000	10.000.000
Følgende aktiver er stillet til sikkerhed for bankforbindelser:			
Virksomhedspant på i alt TDKK 2.000, der giver pant i tilgodehavende fra tjenesteydelser, varelager samt produktions-anlæg med en regnskabsmæssig værdi på:	11.055.000	10.360.000	10.000.000

Noter til årsregnskabet

13 Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten for AAU Avlscenter for 2019 er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for virksomheder i regnskabsklasse A

Den anvendte regnskabspraksis er uændret i forhold til sidste år.

Årsregnskab for 2019 er aflagt i DKK.

Omregning af fremmed valuta

Transaktioner i fremmed valuta omregnes til transaktionsdagens kurs. Valutakurs-differencer, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalings-dagen, indregnes i resultatopgørelsen som en finansiel post. Hvis valutapositioner anses for sikring af fremtidige pengestrømme, indregnes værdireguleringerne direkte på egenkapitalen.

Tilgodehavender, gæld og andre monetære poster i fremmed valuta, som ikke er afregnet på balancedagen, måles til balancedagens valutakurs. Forskellen mellem balancedagens kurs og kursen på tidspunktet for tilgodehavendets eller gældens opståen indregnes i resultat-opgørelsen under finansielle indtægter og omkostninger.

Anlægsaktiver, der er købt i fremmed valuta, måles til kursen på transaktionsdagen.

Generelt

Indehaverens arbejdsvederlag

Indehaveren deltager i driften af virksomheden. Der er ikke omkostningsført arbejdsvederlag til indehaveren.

Resultatopgørelsen

Nettoomsætningen

Ved salg af varer indregnes nettoomsætning, når fordele og risici vedrørende de solgte varer er overgået til køber, nettoomsætningen kan måles pålideligt og det er sandsynligt, at de øko-nomiske fordele ved salget vil tilgå selskabet.

Nettoomsætningen måles til det modtagne vederlag og indregnes eksklusive moms og med fradrag af rabatter i forbindelse med salget.

Produktionsomkostninger

Produktionsomkostninger omfatter omkostninger, herunder lønninger og gager samt af-skrivninger, der afholdes for at opnå årets nettoomsætning. Herunder indgår direkte og indirekte omkostninger til råvarer og hjælpematerialer, løn og gager, leje og leasing samt afskrivninger på produktionsanlæg.

Noter til årsregnskabet

13 Anvendt regnskabspraksis (forsat)

Administrationsomkostninger

Administrationsomkostninger omfatter kontoromkostninger

Andre driftsindtægter/-omkostninger

Andre driftsindtægter og andre driftsomkostninger omfatter regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til selskabets hovedaktivitet.

Finansielle poster

Finansielle indtægter og omkostninger indregnes i resultatopgørelsen med de beløb, der vedrører regnskabsåret.

Skatter

Der omkostningsføres ikke skatter i virksomhedsregnskabet, idet årets skat afhænger af private indkomstforhold og skattemæssige dispositioner.

Balancen

Biologiske aktiver og øvrige materielle anlægsaktiver

Biologiske aktiver

Besætning måles til handelspris, svarende til den aktuelle notering på statustidspunktet.

Øvrige materielle anlægsaktiver

Øvrige materielle anlægsaktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostpris omfatter anskaffelsesprisen og omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Afskrivningsgrundlaget, der opgøres som kostpris reduceret med eventuel restværdi, fordeles lineært over aktivernes forventede brugstid, der udgør:

Produktionsbygninger	20 år
Øvrige bygninger	50 år
Produktionsanlæg og maskiner	5-10 år

Afskrivningsperiode og restværdi revurderes årligt.

Aktiver med en kostpris på under DKK 13.800 omkostningsføres i anskaffelsesåret.

Noter til årsregnskabet

13 Anvendt regnskabspraksis (forsat)

Nedskrivning af anlægsaktiver

Den regnskabsmæssige værdi af immaterielle og materielle anlægsaktiver gennemgås årligt for at afgøre, om der er indikation af værdiforringelse ud over det, som udtrykkes ved afskrivning.

Hvis dette er tilfældet, foretages nedskrivning til den lavere genindvindingsværdi.

Varebeholdninger

Varebeholdninger måles til kostpris efter FIFO-metoden eller nettorealisationsværdi, hvis denne er lavere.

Nettorealisationsværdien for varebeholdninger opgøres til det beløb, som forventes at kunne indbringes ved salg i normal drift med fradrag af salgsomkostninger. Nettorealisationsværdien opgøres under hensyntagen til omsættelighed, ukurans og udvikling i forventet salgspris.

Besætning måles til handelspris, svarende til den aktuelle notering på statustidspunktet.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles i balancen til amortiseret kostpris eller en lavere netto-realisationsværdi, hvilket normalt udgør nominel værdi med fradrag af nedskrivning til imødegåelse af tab.

Gældsforpligtelser

Gæld til real kreditinstitutter indregnes til kursværdi på balancedagen.

Øvrige gældsforpligtelser indregnes til kostpris på tidspunktet for stiftelse af gældsforholdet. Efterfølgende opgøres de til kursværdi på balancedagen, hvilket for korte og uforrentede gældsforpligtelser samt for variabelt forrentede gældsforpligtelser normalt svarer til den nominelle værdi.